

2025

**Aastaaruanne ELi ühisettevõtete ja
nendega võrdsustatud asutuste kohta
eelarveaastal 2025**

EUROOPA
KONTROLLIKODA

ET

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1
Päringud: eca.europa.eu/et/contact
Veebisait: eca.europa.eu
Sotsiaalmeedia: @EUauditors

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2026

Sisukord

Eessõna	4
1. peatükk Üldine sissejuhatus	5
Aruande ülesehitus	6
ELi ühisettevõtted ja nendega võrdsustatud asutused	7
Liigid, arv ja asukohad	7
Rahastamine, eelarve ja personal	9
ELi asutuste võrgustik	14
Kontrollikoja volitused ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine	15
2. peatükk Ülevaade audititulemustest	16
Sissejuhatus	17
Raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsus	18
Tulude ja maksete korrektsus	19
Tulud	21
Maksed	21
Eelarve täitmine	24
Programmide elluviimine	26
Meie auditite käigus avastatud pettusekahtluse juhtumid	32
Kontrollikoja muud ühisettevõtteid käsitlevad väljaanded	33
Soovitused	34
3. peatükk Kinnitavad avaldused ELi ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste kohta	36
3.1. Kinnitavaid avaldusi toetav teave	37

3.2. Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)	40
3.3. Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (ühisettevõtte CA)	48
3.4. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)	54
3.5. Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)	61
3.6. Kiipide Ühisettevõtte	69
3.7. Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)	77
3.8. Euroopa raudtee ühisettevõtte (EU-Rail)	85
3.9. Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötamise ühisettevõtte (EuroHPC)	92
3.10. Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)	102
3.11. Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte (GH EDCTP3)	109
3.12. Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (ECCC)	117
Euratori lepingu alusel tegutsev ühisettevõtte	123
3.13. ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)	124
I lisa. Käesolevas aruandes kajastatud ELi ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste loetelu	134
II lisa. Käsitlemisviis ja metoodika	135
III lisa. Muud kontrollikoja väljaanded ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste kohta (eriaruanded, ülevaated ja arvamused)	141
IV lisa. Varasemate aastate soovitude täitmine	143
Lühendid	146

Eessõna

ELi ühissettevõtteid ja nendega võrdsustatud asutused annavad mitmes strateegilises valdkonnas olulise panuse Euroopa konkurentsivõimesse. Neljas liikmesriigis asuvad 12 ühissettevõtet edendavad ELi teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse tõhusaid programme, millega näidatakse, kuidas teadusuuringuid saab praktikas rakendada.

Käesoleval aastaaruandel ühissettevõtete kohta on **uus ülesehitus** ja selles järgitakse **uuendatud käsitusviisi kinnitava avalduse koostamiseks**. Meie eesmärk on viia oma tegevus võimalikult suures ulatuses kooskõlla ELi eelarve täitmist käsitlevas aastaaruandes kasutatud käsitusviisiga. Sellega ja eelkõige meie auditeeritavatele soovitude esitamisega soovime ühtlasi anda iga-aastasele eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlusele lisaväärtust. Käesoleva aasta aruande ülesehituses tehtud muudatused kajastavad ka asjaolu, et ühissettevõtete arv ja eelarve on viimastel aastatel suurenenud ning nende volitused laienenud. Muudatused põhinevad meiepoolsele üksikasjalikule analüüsile ning eelarvepädevate institutsioonide ja auditeeritavatega peetud aruteludel.

Alates eelarveaastast 2025 esitame **kaks arvamust**, mis hõlmavad kõiki ühissettevõtteid tervikuna: üks arvamus **nende tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta** ning teine **nende maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta**. Mõlemad arvamused on uued ja neid ei ole varasematel aastatel esitatud. Arvamuste aluseks oleva audititöö ulatus tähendab, et need põhinevad piisaval kindlusel. Mis puudutab meie kinnitavat avaldust ELi eelarve täitmise kohta, siis kasutame oma standardset kindlustandvat mudelit, et hinnata statistiliselt õigesti ühissettevõtete maksete veamäära.

Samal ajal esitame igal eelarveaastal ja iga ühissettevõtete kohta kolm **eraldi arvamust** järgneva kohta:

- **raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus;**
- **tulude seaduslikkus ja korrektsus;**
- **maksete seaduslikkus ja korrektsus.**

Kolmas arvamus (maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta) põhineb nüüdsest piiratud kindlusel, kuna iga üksiku ühissettevõtte kohta tehtud audititöö ulatus on piiratum.

Lisaks muutsime alates eelarveaastast 2025 oma käsitusviisi **riigihankevigade** finantsmõju kvantifitseerimisele, võttes arvesse kohaldatavate reeglite rikkumise määra. See muudatus kehtib kõigi kontrollikoja vastavusauditite, sealhulgas ELi eelarve täitmise aastaaruande auditite kohta.

Kooskõlas ELi üldeelarvet käsitleva auditi käsitusviisiga esitame igale ühissettevõttele (või nende rühmadele) eraldi konkreetseid **soovitused** selle kohta, kuidas kõrvaldada meie auditite käigus tuvastatud olulised puudused. Samuti kontrollime tähtaja saabudes nende soovitude täitmist.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

1. peatükk

Üldine sissejuhatus

Aruande ülesehitus

1.1. Käesolevas aruandes esitatakse 12 ühisettevõtte ja nendega võrdsustatud asutuse (edaspidi „ühisettevõtted“) eelarveaasta 2025 auditi tulemused. Aruanne on üles ehitatud järgmiselt.

- o 1. peatükis kirjeldatakse ühisettevõtteid ning meie volitusi ja rolli.
- o 2. peatükis esitatakse ülevaade ühisettevõtete eelarveaasta 2025 auditi tulemustest. Esitame siin kaks arvamust, mis hõlmavad kõigi ühisettevõtete alustehinguid tervikuna. Esimene arvamus käsitleb nende tulude seaduslikkust ja korrektsust ning teine nende maksete seaduslikkust ja korrektsust. 2. peatükis osutatakse ka meie muudele ühisettevõtteid kajastavatele väljaannetele.
- o 3. peatükk sisaldab kinnitavat avaldust kõigi 12 ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse ning nende aluseks olevate tulude ja maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Vajaduse korral juhime asjaolu rõhutavates lõikudes tähelepanu olulistele probleemidele, et kirjeldada ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes esitatud olulisi küsimusi, anname muid asjaolusid käsitlevates lõikudes teavet muude kui raamatupidamise aastaaruandes avaldatud asjaolude kohta, ning esitame tähelepanekuid. Eriti olulistest küsimustest esitame ka soovitusi. Kontrollime soovitude rakendamist niipea, kui on möödunud nende täitmiseks antud aeg, kuid igal juhul mitte hiljem kui kolm aastat pärast esialgset soovitusi.
- o Käesolevas aruandes on esitatud ka ühisettevõtete vastused meie auditi tulemuste kohta.

1.2. Meie eesmärk on esitada oma leiud selgelt ja kokkuvõtlikult. Seejuures ei õnnestu alati vältida ELi, konkreetsete poliitikavaldkondade ja eelarve või raamatupidamise ja auditeerimisega seotud termineid. Mõnda neist terminitest selgitatakse meie veebisaidil [kontrollikoja 2025. aasta aastaaruande sõnastikus](#).

ELi ühisettevõtted ja nendega võrdsustatud asutused

Liigid, arv ja asukohad

1.3. Ühisettevõtted on juriidilised isikud, mille ülesanne on edendada teaduslike teadmiste muutmist turustatavateks läbimurdelisteks uuendusteks, tuginedes ühisele strateegilisele visioonile. Nad on ELi (keda esindab Euroopa Komisjon) ning erasektori (nt tööstus- ja teadusorganisatsioonide) vahelised partnerlused. Iga avaliku või erasektori organisatsioon, kes on huvitatud mõne ühisettevõtte eesmärkide toetamisest, võib taotleda assotsieerunud liikmeks või panustavaks partneriks saamist ilma täisliikme staatusega. Erijuhtudel võivad liikmeteks olla ka osalevad riigid (liikmesriigid või ELi mittekuuluvad riigid) ja valitsustevahelised organisatsioonid.

1.4. Kasutame käesolevas aruandes ühisettevõtetele osutamisel lugemise lihtsustamiseks tavaliselt täisnimede asemel nende akronüüme. Kõigi ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste loetelu ja lühendid on esitatud [I lisas](#).

1.5. Ühisettevõtted jagunevad kolme rühma.

- 10 teadusuuringute ja innovatsiooni ühisettevõtet edendavad koostööd ELi, tööstusharude, teadusasutuste ning osalevate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahel. Nende eesmärk on teha kvaliteetseid teadusuuringuid ja innovatsiooni ning kiirendada ELi jaoks strateegilise tähtsusega uuenduslike digitaalsete, keskkonnahoidlike ja ühiskondlike lahenduste turuleviimist;
- ühisettevõtte Fusion for Energy (F4E) on Euroopa asutus, mis loodi rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITER) rajamiseks. Tema peamine ülesanne on hallata ELi toetust ITERi projektile. F4E-l on koordineeriv roll ning ta hangib tuumasünteesireaktori ja -rajatistega seotud töid ja teenuseid;
- Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (ECCC) edendab ELi ja liikmesriikide vahelist koostööd. Tegemist ei ole avaliku ja erasektori partnerlusega, vaid *sui generis* organiga, mis ühendab ühisettevõtte ja detsentraliseeritud asutuse omadusi ning mille ainsad partnerid on liikmesriigid.

1.6. Ühisettevõtete arv on viimase kolme mitmeaastase finantsraamistiku (edaspidi ka „MFR“) jooksul märkimisväärselt suurenenud ([joonis 1.1](#)).

Joonis 1.1. Ühisettevõtete loomise ajatelg

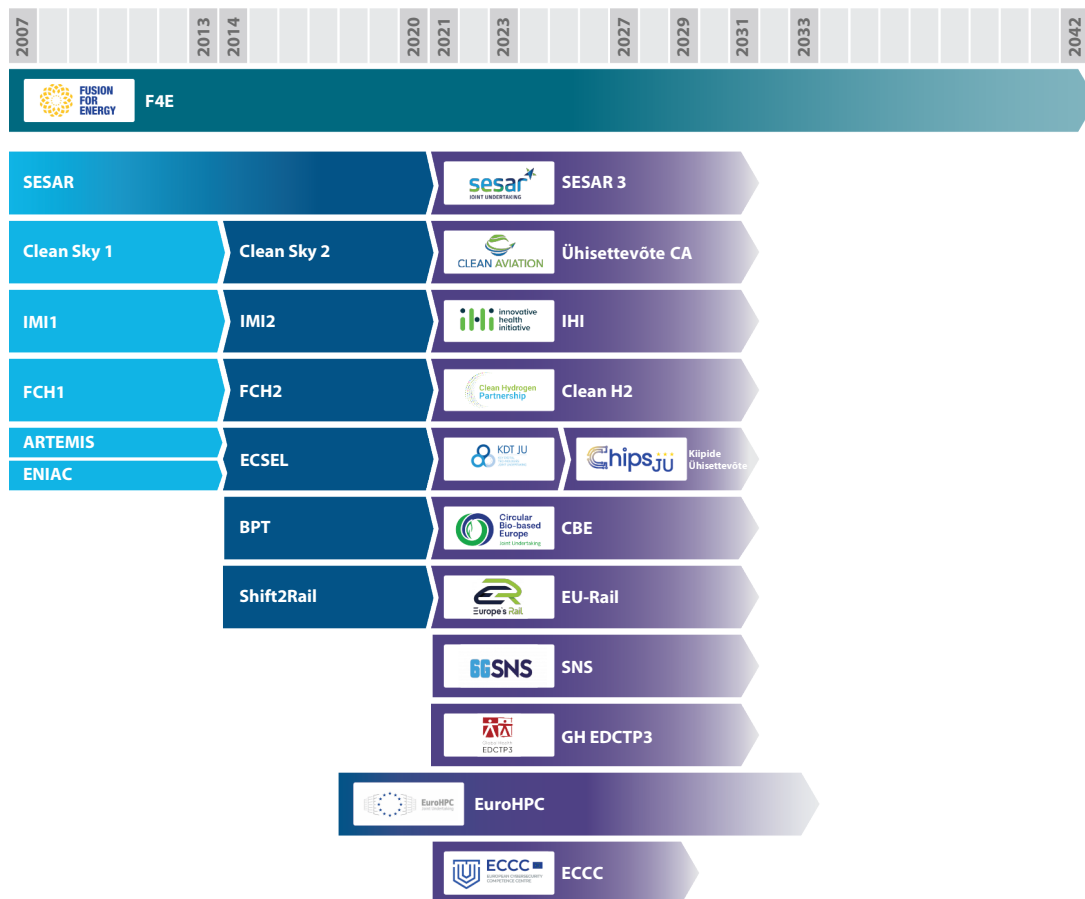
Rahastamisallikas:

■ Euratom

■ Teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmes raamprogramm (seitsmes raamprogramm)

■ Programm „Horisont 2020“ + Euroopa ühendamise rahastu 1 (CEF1)

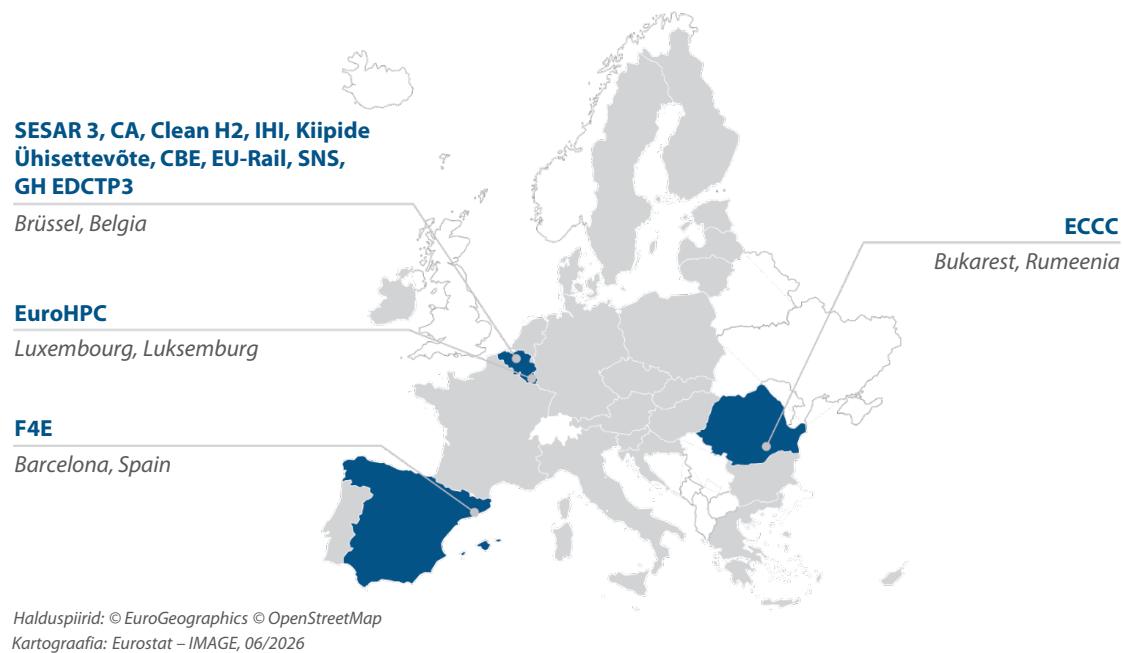
■ Programmid „Horisont 2020“, „Euroopa horisont“ ja Euroopa ühendamise rahastu 2 (CEF2)

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete asutamismääruste põhjal.

1.7. Nagu on näidatud [joonisel 1.2](#), asuvad ühisettevõtted neljas liikmesriigis.

Joonis 1.2. Ühisettevõtete paiknemine liikmesriikides

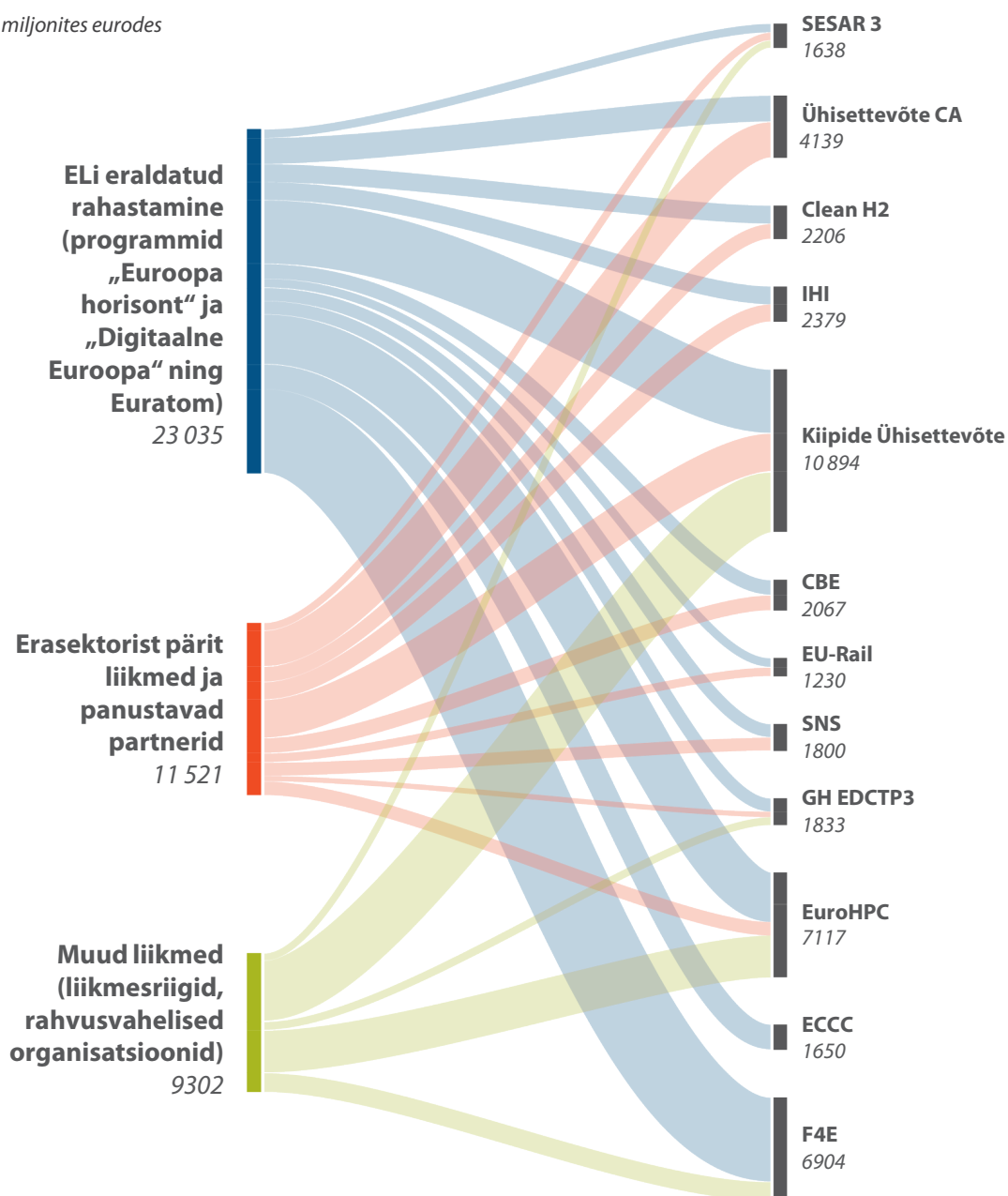
Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete asutamismääruste põhjal.

Rahastamine, eelarve ja personal

1.8. Ühisettevõtete tegevuse peamine rahastamisallikas (53%) on ELi eelarve, millest eraldatakse 2021.–2027. aasta MFRis ligikaudu 23,0 miljardit eurot ([joonis 1.3](#)). Ühisettevõtted täidavad ELi eelarvet kaudse eelarve täitmise vormis ning vastutavad seega oma tegevuse juhtimise ja eesmärkide saavutamise eest.

Joonis 1.3. Ühisettevõtte eelarved 2021.–2027. aasta MFRis tuluallikate kaupa

miljonites eurodes

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

1.9. 10 teadusuuringute ja innovatsiooni ühisettevõtte ning Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskuse (ECCC) tegevust rahastavad ühiselt EL ja nende teised liikmed. EL teeb rahalisi sissemakseid ELi teadus- ja innovatsiooniprogrammidest, et kaasrahastada iga ühisettevõtte teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskava.

1.10. 2021.–2027. aasta MFRis saavad ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames 11,9 miljardit eurot ELi raha. See moodustab ligikaudu 13% programmi „Euroopa horisont“ kogueelarvest. Lisaks saavad EuroHPC, Kiipide Ühisettevõtte ja ECCC programmist „Digitaalne Euroopa“ kokku 5,5 miljardit eurot (ligikaudu 68% programmi kogueelarvest), et viia ellu Euroopa digitaalse ühtse turu strateegia ja kiibimääruse paketiga seotud suuri suutlikkuse suurendamise, kasutuselevõtu ja investeerimisprojekte.

1.11. Lisaks eeldatakse, et teised liikmed (tööstusharu esindavad liikmed, riikide teadusasutused, osalevad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid) toetavad ühisettevõtete tegevust rahaliselt või mitterahaliselt ligikaudu 19,6 miljardi euroga. Liikmete sissemaksetele seatud miinimumeesmärgid on sätestatud ühisettevõtete asutamismäärustes ([selgitus 1.1](#)).

Selgitus 1.1

Mitterahalise panuse liigid programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ raames

Mitterahaline panus ühisettevõtte põhitegevusse (IKOP)

IKOP kujutab endast ühisettevõtte teiste liikmete (erasektori ja liikmesriikide teadusasutused, osalevad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid) rahastamiskõlblikke kulusid, mis on kantud ühisettevõtte tegevuse elluviimisel ning millest on maha arvatud ELi liikmesriikide rahaline toetus ja mis tahes muu ELi toetus nende kulude katmiseks. IKOP kajastatakse ühisettevõtte raamatupidamises.

Mitterahaline toetus lisategevusse (IKAA)

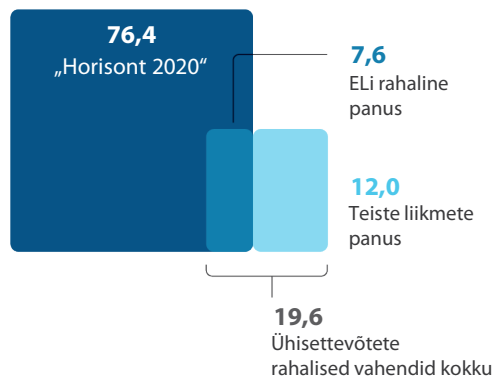
IKAA alla kuuluvad kulud, mida ühisettevõtte teised liikmed kannavad sellise tegevuse elluviimisel, mis ei sisaldu ühisettevõtte eelarves või projektikonkurssides (avaldatud rahastamisvõimalused). IKAA määratakse kindlaks ühisettevõtte iga-aastases täiendavas tegevuskavas (mis on lisatud tööprogrammile ja eelarvele) ja aitab saavutada projektide ja programmidega seotud eesmärgi. Ühisettevõtte muud liikmed peavad lisaks IKOPile panustama ka IKAA vormis summas, mis vastab ELi toetuse suurusele. Heakskiidetud IKAA summa avalikustatakse vaid ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruande lisas ning seetõttu jäävad need meie auditi ulatusest välja.

1.12. 2021.–2027. aasta MFRis on kümnel teadusuuringute ja innovatsiooni ühisettevõttel ning ECCC-l kokku ligikaudu 37 miljardi eurot, mida on peaaegu kaks korda rohkem kui eelmises MFRis ([joonis 1.4](#)).

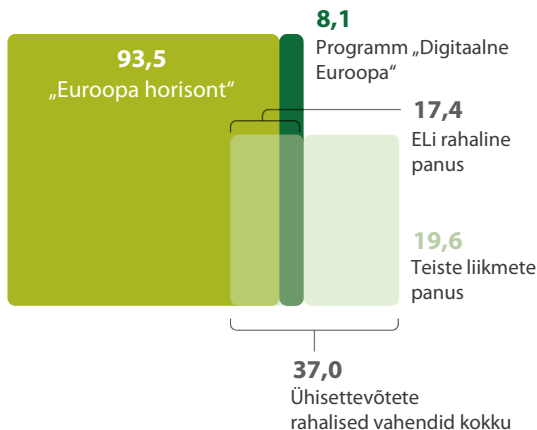
Joonis 1.4. ELi ja teiste osalejate kogupanus ühisettevõtetesse (võrdlus)

miljardites eurodes

MFR 2014–2020

MFR 2021–2027

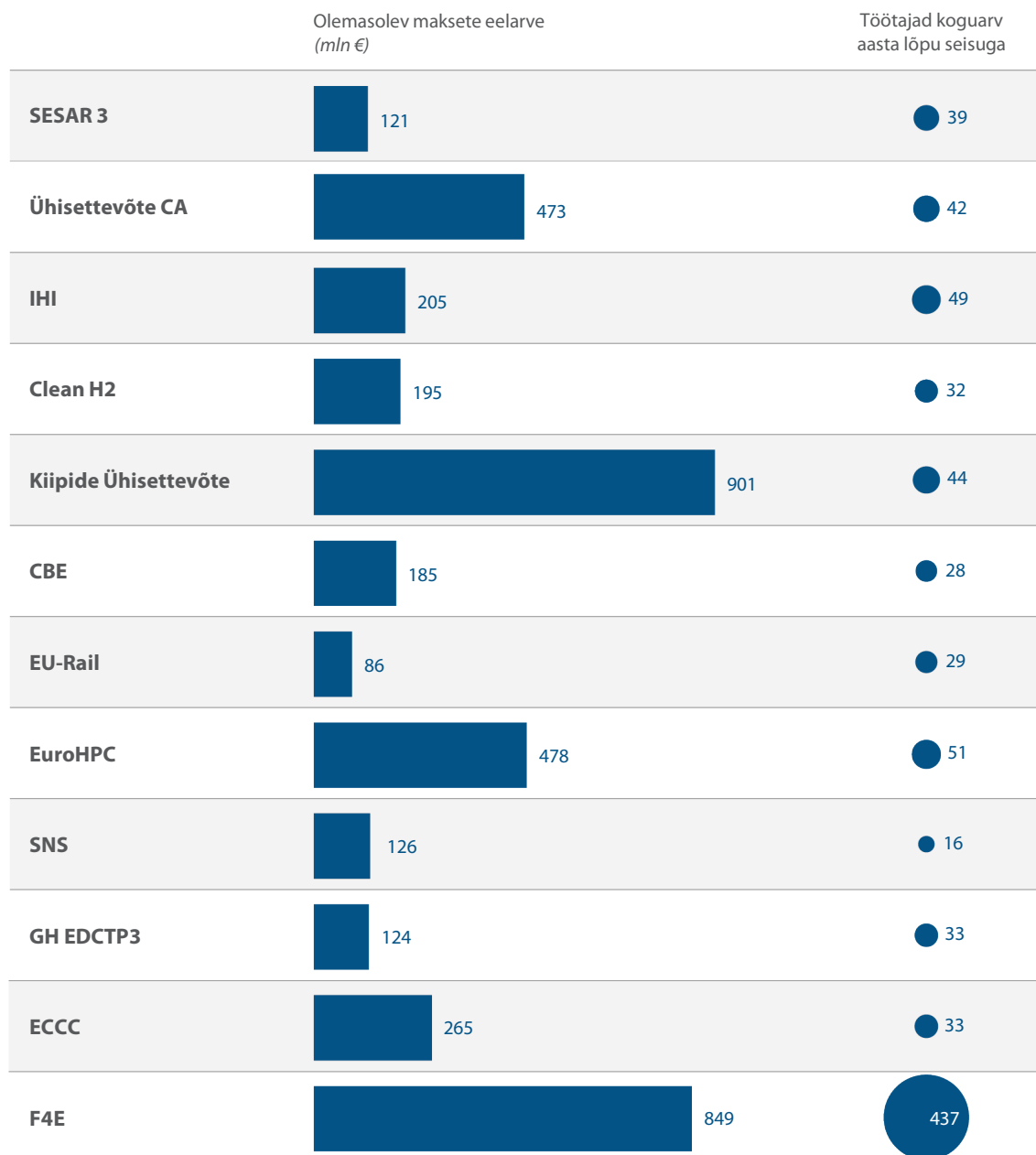
Märkus: ELi ja teiste liikmete sissemaksete vähendatud summade puhul võetakse arvesse komisjoni 2025. aasta otsust jaotada ühisettevõtete teadusuuringute vahendid ümber tehisintellekti gigatehastele.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

1.13. ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtet (F4E) rahastavad peamiselt Euratom (umbes 82%), Prantsusmaa kui ITERi asukohariik (umbes 17%) ning F4E muud liikmed (lisaks Euratomile) iga-aastaste liikmemaksude ja vabatahtlike sissemaksetena (umbes 1%).

1.14. Joonisel 1.5 on esitatud ühisettevõtete 2025. eelarveaasta maksete eelarved ja töötajate arv. 2025. aastal oli ühisettevõtete maksete kogueelarve 4 miljardit eurot (2024. aastal 3,2 miljardit eurot). Ligikaudu 2% kõigist ELi töötajatest töötab ühisettevõtetes. Nende töötajate koguarv oli 31. detsembri 2025. aasta seisuga 833 (2024. aastal 790).

Joonis 1.5. Maksete eelarve ja töötajate arv ühissettevõtte kohta (2025)

Allikas: kontrollikoda ühissetevõtete andmete põhjal.

ELi asutuste võrgustik

1.15. Asutused ja ühisettevõtted loiid ELi asutuste võrgustiku (EUAN) asutustevahelise koostööplatvormina, et parandada asutuste nähtavust, leida võimalusi tegevuse tõhususe ja selle ELi lisaväärtuse suurendamiseks ning neid võimalusi edendada. Võrgustik pakub asutustele ja ühisettevõtetele foorumit teabe kogumiseks ja levitamiseks ning teadmiste ja oskusteabe jagamiseks, nagu on kokku lepitud võrgustiku 2021.–2027. aasta strateegias¹. Võrgustikus on praegu 10 temaatilist allvõrgustikku (vt [joonis 1.6](#)).

Joonis 1.6. ELi asutuste võrgustiku ühine tugibüroo ja allvõrgustikud

Allikas: ELi asutuste võrgustik.

1.16. EUANi juhib igal aastal rotatsiooni korras eri asutus. 2025. aastal olid kuni 28. veebruarini 2025 eesistujateks ühiselt Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet (CEPOL) ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT); seejärel alates 1. märtsist 2025 Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet (ENISA). Lisaks on võrgustikul rotatsiooni korras üheks aastaks valitav juhtnõukogu, mille eesotsas on kolme erineva asutuse (sh ühe ühisettevõtte) esindajad. Võrgustik korraldab kaks korda aastas täiskogu istungi, mida koordineerib ühine tugibüroo.

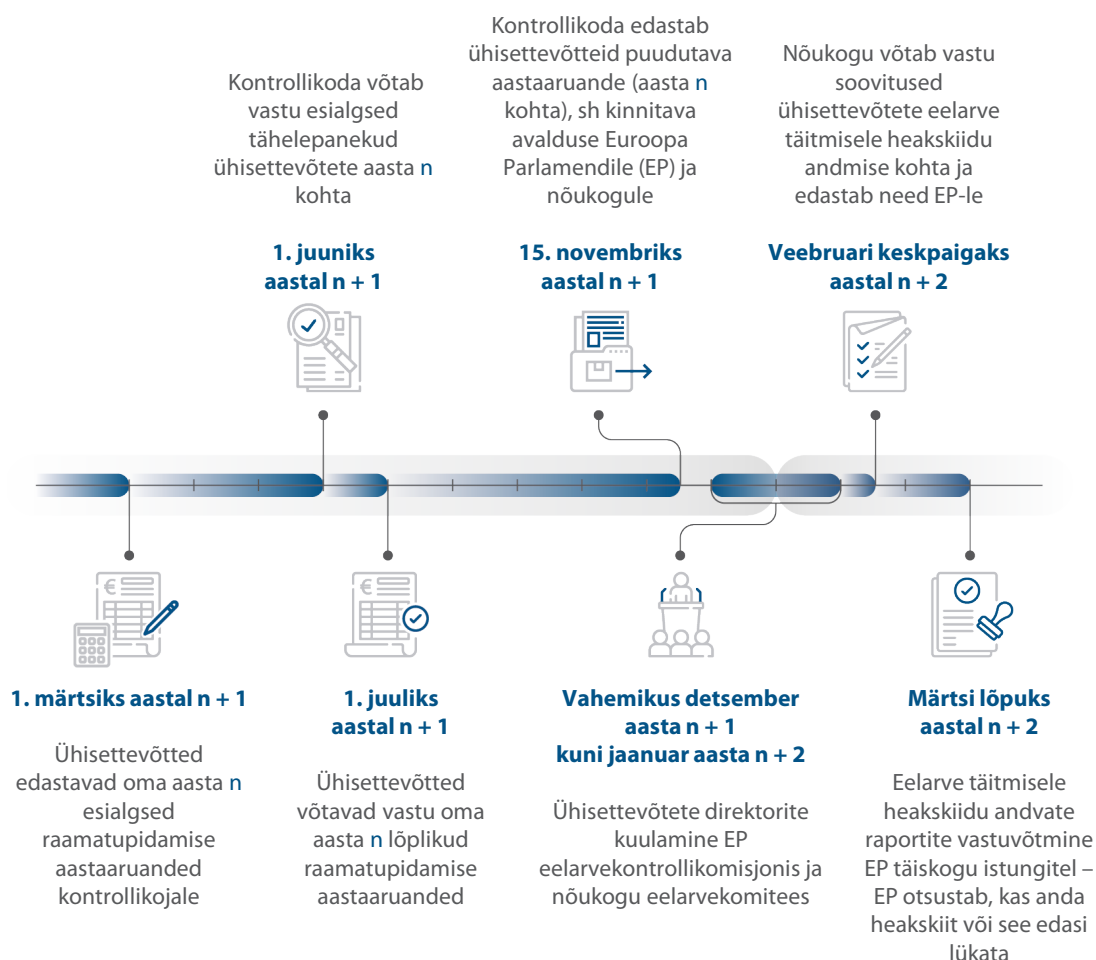
¹ ELi asutuste võrgustiku strateegia aastateks 2021–2027, Brüssel, 9. november 2020.

Kontrollikoja volitused ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine

1.17. Euroopa Kontrollikoda on ELi välisaudiitor. Kooskõlas ELTLi ja ELi finantsmäärusega² esitatakse meie iga-aastases eriaruandes ühisettevõtete kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal kinnitav avaldus raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse ja nende aluseks olevate tehingute (tulud ja maksed) seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

1.18. Kõigi ühisettevõtete iga-aastase eelarvemenetluse ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluste eest vastutavad Euroopa Parlament ja nõukogu. Eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse ajakava on toodud [joonisel 1.7](#).

Joonis 1.7. Iga-aastane eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlus

Allikas: kontrollikoda ELi finantsmääruse põhjal.

² Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 287 lõige 1 ja ELi finantsmääruse artikli 70 lõige 6 ja artikkel 71.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

2. peatükk

Ülevaade audititulemustest

Sissejuhatus

2.1. Käesolevas peatükis esitatakse ülevaade ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste (edaspidi „ühisettevõtted“) auditist eelarveaastal 2025. Eriti olulistest küsimustest esitame soovitusi, kehtestame nende rakendamiseks tähtajad ja kontrollime hiljem nende täitmist. Lisateave meie auditi käsitusviisi ja -metoodika kohta on esitatud [II lisas](#).

2.2. Alates eelarveaastast 2025 esitame iga ühisettevõtte kohta arvamuse, mis põhineb järgmisel:

- o *piisav kindlus* raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta;
- o *piisav kindlus* tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta;
- o *piiratud kindlus* maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

Need arvamused esitatakse käesoleva aruande 3. peatükis.

2.3. Käesolevas peatükis esitame kokkuvõtlikult oma arvamused kõigi ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse kohta ning alates eelarveaastast 2025 esitame kaks *piisaval kindlusel* põhinevat arvamust, mis hõlmavad kõiki ühisettevõtteid kui tervikut. Üks arvamustest käsitleb nende tulude seaduslikkust ja korrektsust ning teine maksete seaduslikkust ja korrektsust.

Raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsus

Märkusteta arvamus kõigi ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse kohta

2.4. Esitasime kõigi ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruannete kohta märkusteta auditiarvamused. Meie hinnangul annavad kõik raamatupidamise aastaaruanded 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi iga ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, nende finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt nende finantsmäärustele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Tulude ja maksete korrektsus

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Kõigi ühissettevõtete kui terviku tulude ja maksete seaduslikkus ja korrektsus

2.5. Viisime auditi läbi kooskõlas Rahvusvaheline Arvestusekspertide Föderatsiooni (IFAC) rahvusvaheliste auditistandardite (ISAd) ja eetikanormidega ning INTOSAI kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega (ISSAId). Meie kohustusi seoses nimetatud standarditega kirjeldatakse täpsemalt käesoleva aruande audiitori kohustusi käsitlevas osas. Kooskõlas rahvusvahelise arvestusekspertide eetikakoodeksite nõukogu eetikakoodeksiga oleme täitnud sõltumatuse nõuded ning oma eetikaalased kohustused. Oleme seisukohal, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuste esitamiseks.

2.6. ELTLi artiklist 287 tulenevalt auditeerisime kõigi ühissettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust.

Tulud

Arvamus raamatupidamise kõigi ühissettevõtete kui terviku tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

2.7. Meie hinnangul on ühissettevõtete kui terviku 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise kõigi ühissettevõtete kui terviku maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

2.8. Meie hinnangul on ühissettevõtete kui terviku 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustused

2.9. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 310–325 ja ühisettevõtete finantsmäärustele vastutab iga ühisettevõtte juhtkond rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandardite kohase raamatupidamise aastaaruande koostamise ja esitamise ning selle aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse tagamise eest. Juhtkonna kohustused hõlmavad finantsaruannete koostamiseks ja esitamiseks vajalike sisekontrollimehhanismide kavandamist, rakendamist ja käigushoidmist nii, et neis ei esineks pettusest või vigadest tingitud olulist väärkajastamist. Juhtkonnal on ka lõplik vastutus tagada, et finantsaruannetes kajastatud tegevus, finantstehingud ja muu teave oleksid kooskõlas neid reguleeriva õigusraamistikuga.

2.10. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkonna ülesanne hinnata ühisettevõtte vastavust tegevuse jätkuvuse põhimõttele. Juhtkond peab avaldama tegevuse jätkuvusega seotud küsimused, lähtudes raamatupidamises ühisettevõtte tegevuse jätkuvuse põhimõttest, välja arvatud juhul, kui ta kavatseb üksuse likvideerida või tegevuse lõpetada, või kui tal puuduvad muud realistlikud alternatiivid.

2.11. Iga ühisettevõtte järelevalveorganite liikmed vastutavad ka finantsaruandluse üle järelevalve tegemise eest.

Audiitori kohustused raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute auditeerimisel

2.12. Esitame Euroopa Parlamendile, nõukogule ja teistele eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavatele institutsioonidele kinnitavad avaldused ELi ühisettevõtete kui terviku tulude ja maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

2.13. Seoses ühisettevõtete esitatud finantsteabega hangime piisava asjakohase auditi tõendusmaterjali, et esitada ühisettevõtete kui terviku kohta arvamus, mis põhineb piisaval kindlusel raamatupidamise aastaaruannete ning nende aluseks olevate tulu- ja maksetehingute kohta. Meie auditi käsitusviisi ja metoodikat on üksikasjalikult kirjeldatud [II lisas](#).

2.14. Oleme oma auditiarvamuste eest ainuvastutavad. Kooskõlas rahvusvaheliste auditistandardite ja kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega tuginame kogu auditi vältel oma professionaalsusele ja kutsealasele skeptitsismile.

2.15. Vahetame iga ühisettevõtte juhtkonnaga teavet muu hulgas auditi kavandatud ulatuse ja ajakava ning auditi käigus tuvastatud oluliste leidude (sh sisekontrollimehhanismide oluliste puuduste) kohta.

2.16. Kirjeldame oma aruandes asjaolusid, mida peame raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute auditeerimise seisukohast kõige olulisemaks. Me ei tee seda vaid juhul, kui teabe avalikustamine on õigusaktiga keelatud, või kui (mida juhtub äärmiselt harva) me otsustame, et teemat ei tohi meie aruandes avalikustada, kuna vastasel juhul võib see tõenäoliselt avaliku huviga saadava kasu üles kaaluda.

2.17. Piisav kindlus on audiitori antud kõrge, kuid mitte absoluutne usaldusnivoo. Ei ole võimalik tagada, et auditiga avastatakse kõik auditeeritud raamatupidamise aastaaruande aluseks olevates tehingutes leiduvad reeglite rikkumised. Need võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada meie aruande kasutajate tehtavaid majandusotsuseid.

Tulud

2.18. Tulude kohta saime oma auditiarvamuse jaoks piisava kindluse, hinnates kõigi ühisettevõtete peamisi juhtimis- ja kontrollisüsteeme, mida täiendas tehingute testimine. Võrdlesime komisjoni poolt ELi eelarvest ja teiste liikmete poolt makstud toetusi iga ühisettevõtte vastuvõetud eelarve ning asutamismäärustes ja liikmelepingutes sätestatud kohustustega. See töö oli aluseks meie arvamusele kõigi ühisettevõtete kui terviku tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta ning meie arvamustele iga konkreetse ühisettevõtte tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

2.19. Meie 2025. aasta auditi andmekogum moodustas tulude poolel 3,2 miljardit eurot. Me ei leidnud üheski auditeeritud tulutehingus finantsmõjuga vigu.

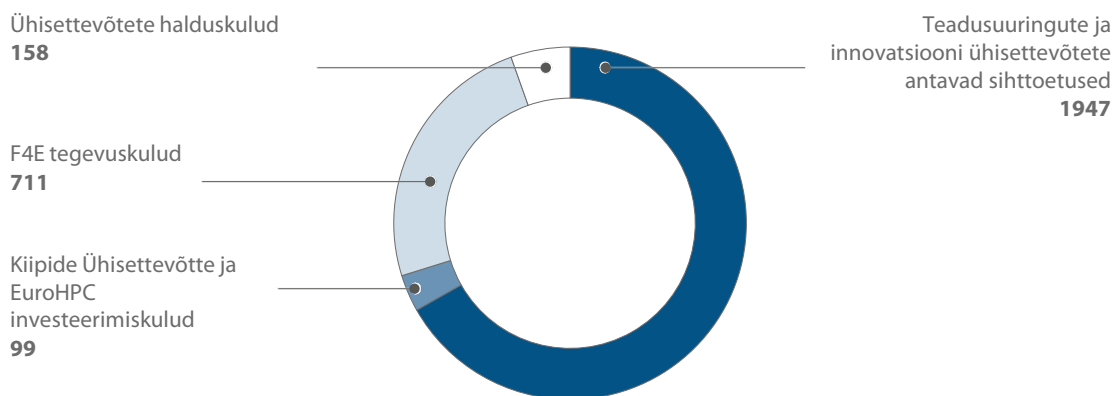
Maksed

2.20. Maksete puhul kontrollisime esinduslikku valimit (95 tehingut) oma auditi andmekogumist, mis hõlmas kõigi asjaomaste ühisettevõtete eelmaksete tasaarvestusi ning vahe- ja lõppmakseid. See audit oli aluseks meie piisaval kindlusel põhinevale arvamusele kõigi ühisettevõtete kui terviku maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta ning meie piiratud kindlusel põhinevatele arvamustele iga konkreetse ühisettevõtte maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

2.21. Meie 2025. aasta auditi andmekogum moodustas tulude poolel 2,1 miljardit eurot. [Joonisel 2.1](#) on esitatud ühisettevõtete eelarvekulutused ja meie maksete auditi andmekogum liikide kaupa: eelmaksed, vahe- ja lõppmaksed ning eelmaksete tasaarvestamine.

Joonis 2.1. Ühisettevõtete maksed ja auditi andmekogum (2025)

miljonites eurodes

Maksed – kokku 2915

Auditikogum – kokku 2062

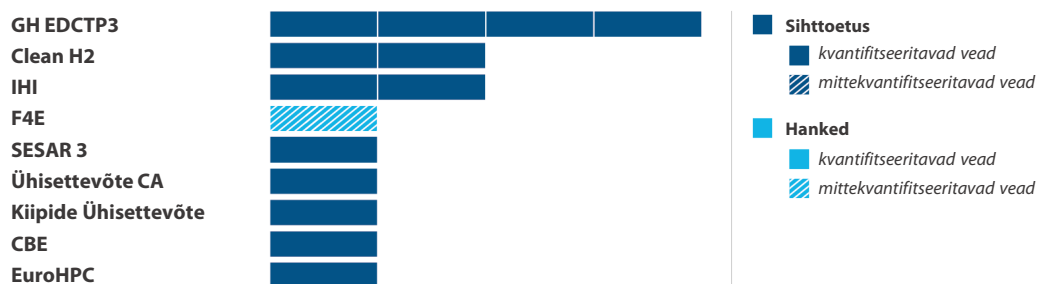
Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

2.22. Meie auditileidude põhjal jääb veamäär meie hinnangul allapoole 2% suurst olulisuse piirmäära.

2.23. Leidsime vigu kõigi ühisettevõtete maksete seaduslikkuses ja korrektsuses peale ECCC, Euroopa raudtee ühisettevõtte (EU-Rail) ja Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS). Kokku sisaldas meie kontrollitud 95 tehingust vigu 14 (15%) (2024. aastal 63 tehingust 12 (19%)). Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte (GH EDCTP3) maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta esitasime märkustega arvamuse, kuna leidsime vigu viiest kontrollitud maksest neljas (punkt [3.11.10](#)).

2.24. Joonisel 2.2 on esitatud ülevaade leitud vigadest, liigitades need valdkonniti (hanked, toetused) ja liigiti (kvantifitseeritavad, mittekvantifitseeritavad).

Joonis 2.2. Vead ühisettevõtete, valdkondade ja liikide kaupa

Allikas: kontrollikoda 2025. aasta audititulemuste põhjal.

2.25. Suurem osa ühisettevõtete maksetest tehakse sihttoetustena, mis moodustavad ligikaudu 1,1 miljardit eurot (52%) meie auditi andmekogumist. Kõik vead peale ühe olid tehtud just selles maksete valdkonnas. Sel aastal leidsime kvantifitseeritavaid vigu programmide „Horisont 2020“, „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ valimisse kuulunud 68 tehingust 13-s (19%). Kõik need tehingud põhinesid tegelike kulude hüvitamisel (peamiselt toetusesaajate personalikulud). Me ei täheldanud märkimisväärseid erinevusi programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ kulutuste veamääras, hoolimata viimase raames toetusesaajatele personalikulude deklareerimisel tehtud lihtsustustest.

2.26. Lisaks leidsime puudusi neljas tehingus, mis olid seotud EU-Raili poolt programmi „Euroopa horisont“ raames makstud kindlasummaliste toetustega. Need tulenesid järgnevast:

- töendite puudumine personalieelarve põhjaliku eelhindamise kohta;
- mõne toetusesaaja ebapiisavalt täpne panus teatavate väljundite loomisse (see takistab asjakohast hindamist).

Esitasime sarnased leiud ka oma [aastaruandes eelarveaasta 2025 kohta](#)³.

2.27. Enamik hankepõhiste investeeringute eest tehtud makseid tehakse programmi „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastu raames ning F4E-le taristu soetamiseks. Käesoleval aastal moodustavad need maksed ligikaudu 825 miljonit eurot (40%) auditi andmekogumist. Leidsime oma 25 asjaomasest tehingust koosnenud valimis ühe mittekvantifitseeritava vea. See tulenes puudustest F4E juhtimises ja ühe raamlepingu rakendamises.

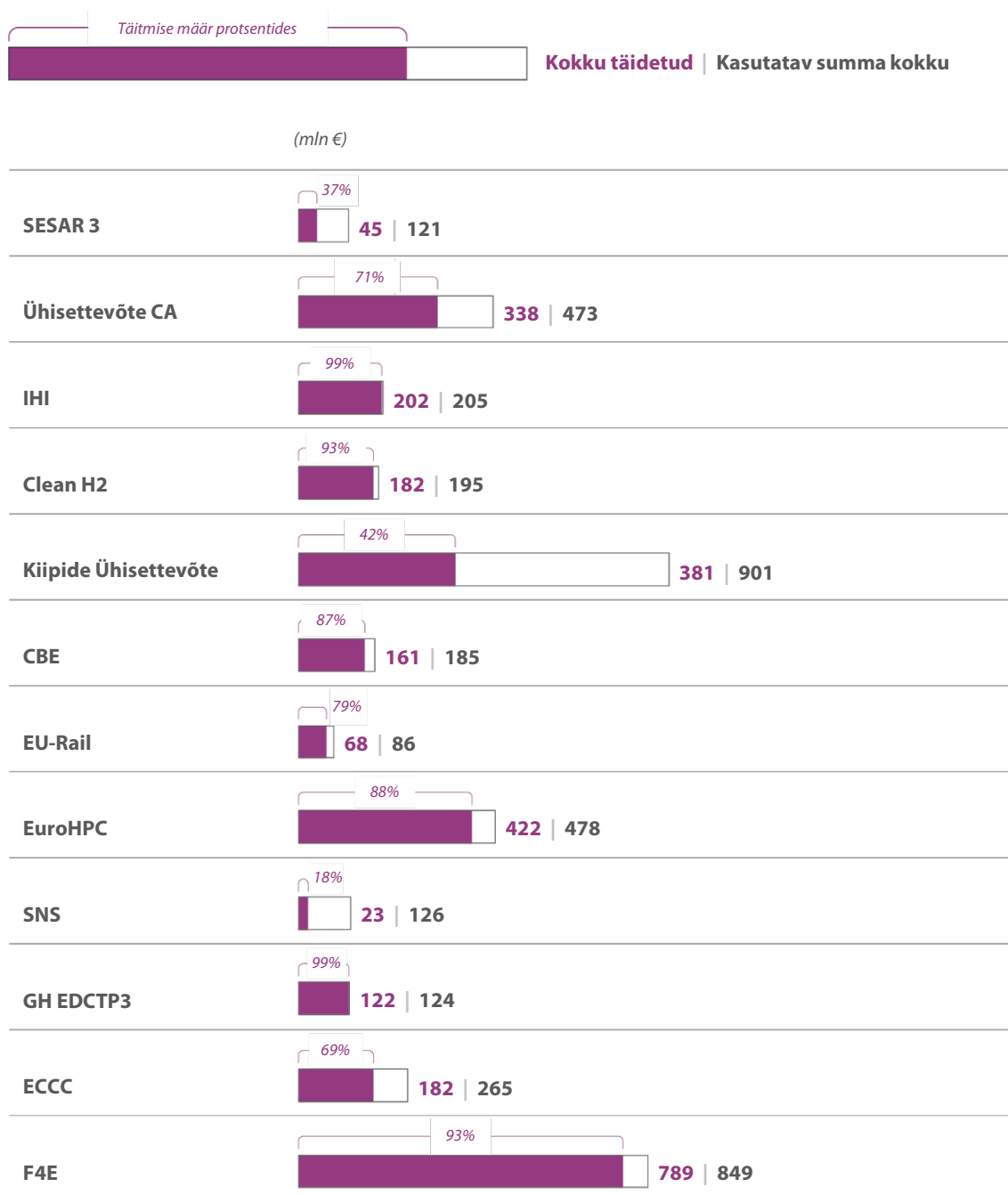
2.28. Ühisettevõtete halduskulud moodustavad 158 miljonit eurot – 8% auditi andmekogumist. Meie valimi kaks asjaomast tehingut vigu ei sisaldanud.

³ 2025. aasta aastaruande punktid 5.24 ja 5.25 ning selgitus 5.3.

Eelarve täitmine

2.29. Joonisel 2.3 kujutatakse ühisettevõtete 2025. eelarvete täitmist. Kokkuvõttes oli täitmise määr keskmiselt 73%, ulatudes 18%-st SNSi puhul 99%-ni IHI ja ühisettevõtte GH EDCTP3 puhul. Nende kasutamata maksete assigneeringute ümberjaotamise määr oli keskmiselt 27%, ulatudes 1%-st IHI puhul 82%-ni SNSi puhul.

Joonis 2.3. 2025. aasta maksete eelarve täitmine ühisettevõtetes

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

2.30. SNSi puhul oli maksete eelarve täitmise madal määr tingitud viivitustest komisjonisiseses otsustusprotsessis seoses programmi „Euroopa horisont“ käsitleva määruse artikli 22 lõike 5 kohaste turvasätetega. Kuna 2025. aasta projektikonkursse ei olnud võimalik enne seda otsust algatada, pidi ühisettevõtte sihttoetuslepingute sõlmimise ja nendega seotud eelmaksete tegemise 2026. aasta esimesse poolde edasi lükkama.

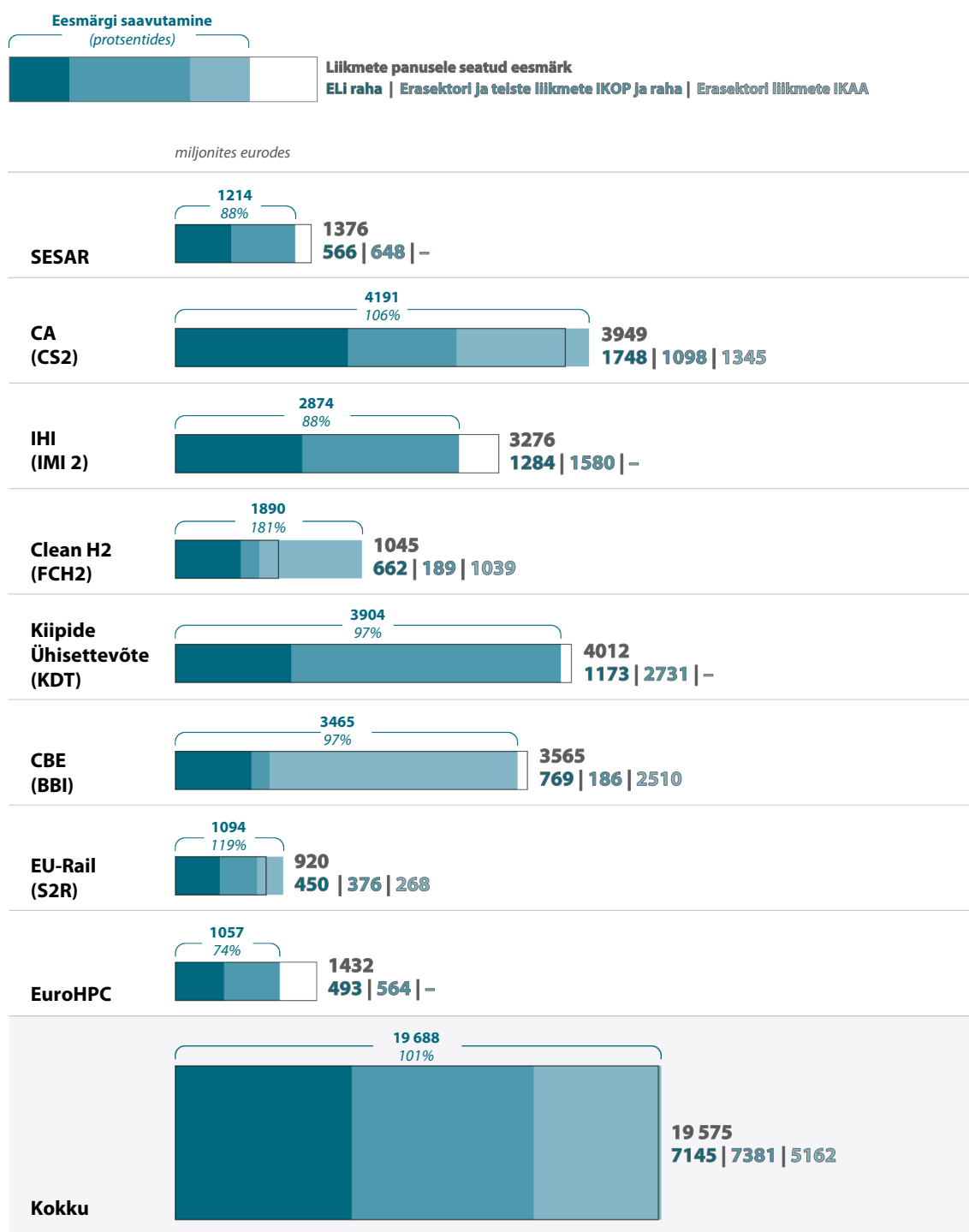
2.31. Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendava Kolmanda Ühisettevõtte (ühisettevõtte SESAR 3) maksete eelarve täitmise madal määr oli tingitud ühisettevõtte mitmeaastasest rahastamistsüklist programmi „Euroopa horisont“ raames. Kiipide Ühisettevõtte puhul oli see tingitud viivitustest programmi „Euroopa horisont“ 2024. ja 2025. aasta projektikonkursside sihttoetuslepingute sõlmimisel. Eelarve täitmise madal määr oli tingitud ka programmi „Digitaalne Euroopa“ vahenditest rahastatud taristu soetamise ühiste hankemenetluste keerukusest.

Programmide elluviimine

2.32. 2014.–2020. aasta MFRis seati ühisettevõtete asutamismäärustes iga liikmekategooria (EL, erasektorist pärit liikmed, osalevad riigid, rahvusvahelised organisatsioonid) eesmärgid sissemaksetele, mis tuli panustada programmi „Horisont 2020“ raames toimuvaks ühisettevõtte teadus- ja innovatsioonitegevuseks. ELi toetus tuli peamiselt programmist „Horisont 2020“ (välja arvatud 100 miljonit eurot Euroopa ühendamise rahastust ühisettevõttele EuroHPC).

2.33. *Joonisel 2.4* on iga ühisettevõtte liikmete panusele seatud üldeesmärk ja selle tegelik saavutamise määr 2025. aasta lõpuks. SESAR 3, Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (ühisettevõtte CA) ja Euroopa Raudtee Ühisettevõtte viisid oma programmi „Horisont 2020“ meetmete rakendamise lõpule 2024. aastal.

Joonis 2.4. Ühisettevõtete liikmete panus programmi „Horisont 2020“ võrreldes seatud eesmärgiga

Märkus: sulgudes esitatud lühendid tähistavad ühisettevõtte eelkäijat 2014.–2020. aasta MFRis. – tähendab, et ühisettevõtte õiguslikus aluses ei ole sellist panust ette nähtud. EU-Raili (S2R) andmed hõlmavad majakaprojekte.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

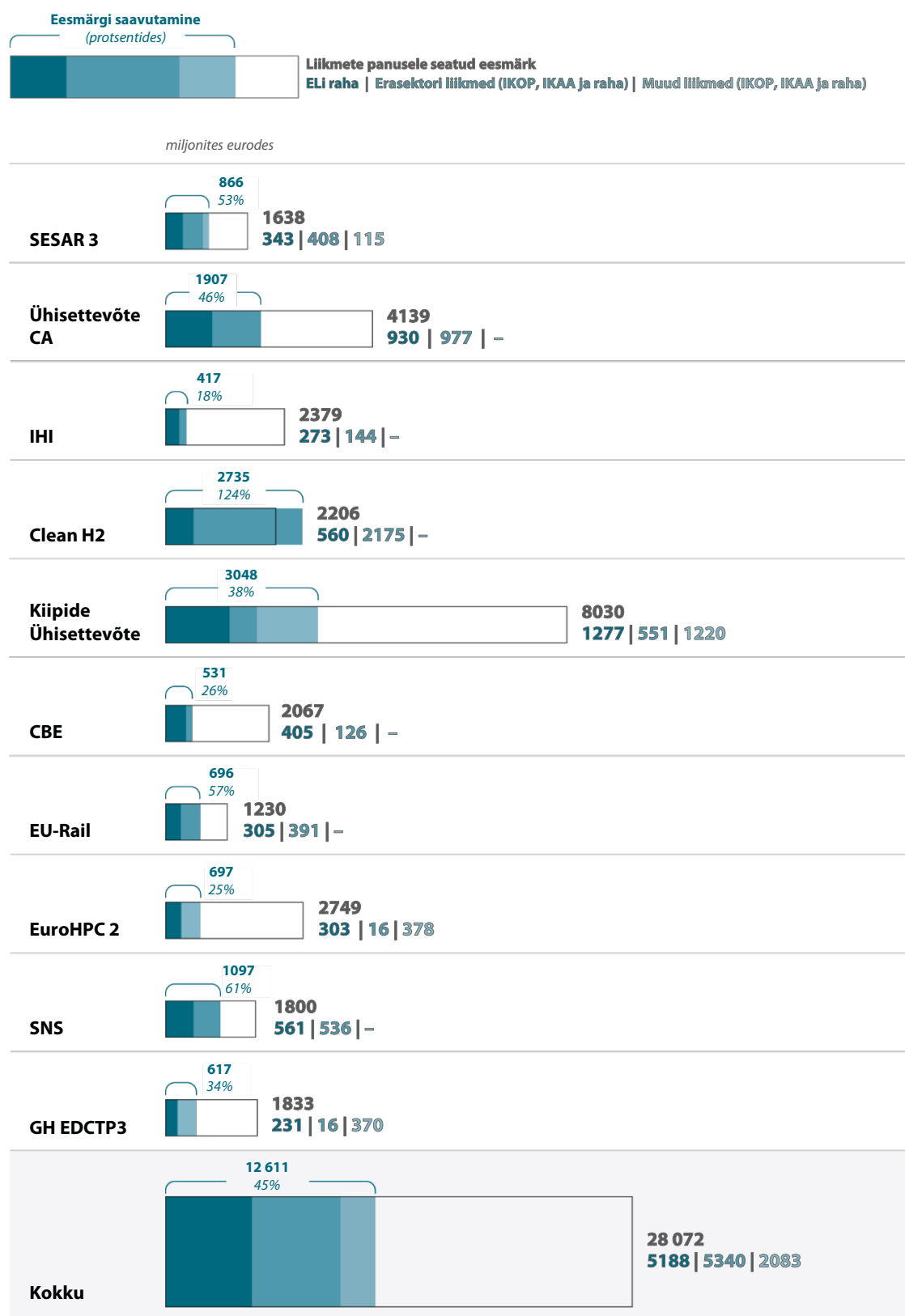
2.34. 2025. aasta lõpuks moodustasid ühissettevõtete liikmete sissemaksed keskmiselt 101% ühissettevõtete asutamismäärustes sätestatud üldeesmärgist. Kaheksast ühissettevõttest viie puhul jäid panustatud summad siiski seatud eesmärkidest allapoole. Sel aastal täheldasime EuroHPC puhul märkimisväärset puudujääki programmi „Horisont 2020“ toetamisel (74%). Nagu me juba varasematel aastatel oleme kirjutanud⁴, on see tingitud erasektorist pärit liikmete väikesest panusest võrreldes miinimumeesmärgiga. Erasektorist pärit liikmed võivad panustada mitterahaliselt üksnes innovatsioonitoetustesse, mis moodustavad ligikaudu 30% ühissettevõtte toetuste kogusummast.

2.35. 2021.–2027. aasta MFRis sätestatakse ühissettevõtete asutamismäärustes programmidesse „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ panustamise eesmärgid. ECCC asutamismääruses täpsustatakse, et tema tegevust programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ raames rahastab komisjon, samas kui ühismeetmeid rahastatakse nii komisjoni kui ka liikmesriikide vabatahtlikest sissemaksetest.

2.36. *Joonisel 2.5* on iga ühissettevõtte liikmete panusele (programmi „Euroopa horisont“) seatud üldeesmärk ja selle tegelik saavutamise määr 2025. aasta lõpuks.

⁴ Näiteks 2023. aasta aastaaruanne ELi ühissettevõtete kohta (punkt 3.9.16) ja 2024. aasta aastaaruanne ELi ühissettevõtete kohta (punkt 3.9.15).

Joonis 2.5. Ühisettevõtete liikmete panus programmi „Euroopa horisont“ võrreldes seatud eesmärkidega

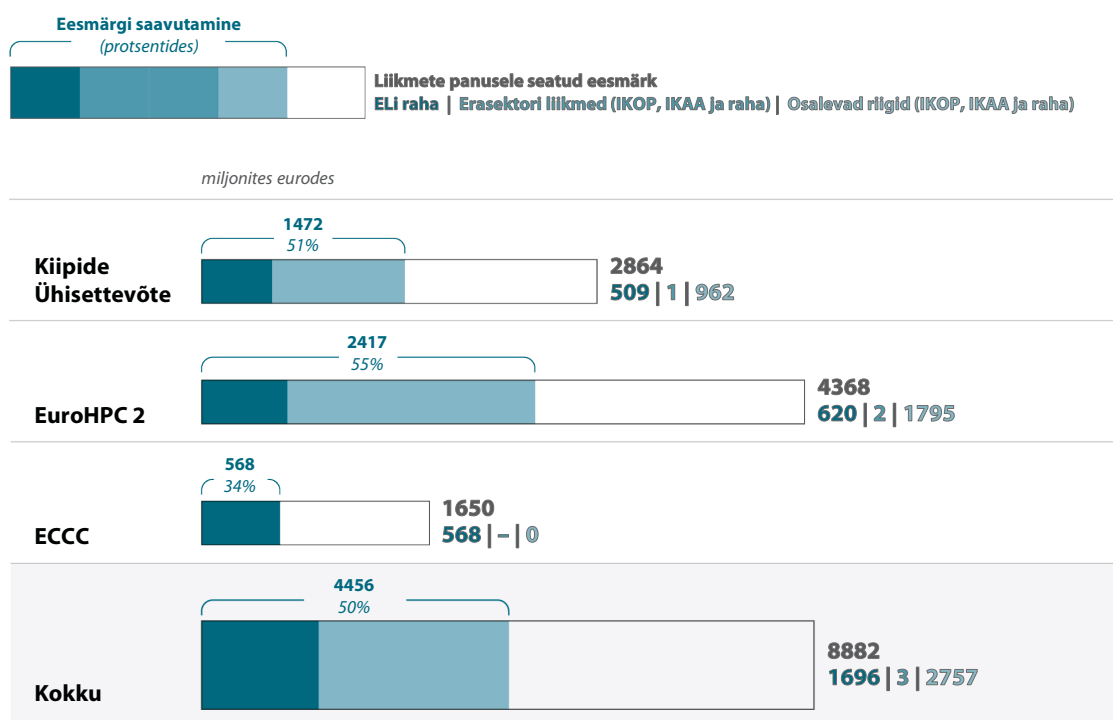
Märkus: – tähendab, et ühisettevõtte õiguslikus aluses ei ole sellist panust ette nähtud.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

2.37. 2025. aasta lõpuks olid ühissettevõtted saavutanud keskmiselt 45% oma asutamismäärustes programmi „Euroopa horisont“ toetamisele seatud eesmärkidest. Täheldasime märkimisväärset mahajäämust IHI, CBE ja EuroHPC seatud eesmärkide saavutamisel. IHI ja CBE selgitasid, et see oli peamiselt tingitud nende projektide aeglasest käivitamisest. EuroHPC puhul võivad ühissettevõtte erasektorist pärit liikmed panustada mitterahaliselt ainult innovatsioonitoetustesse (nii on see olnud ka programmi „Horisont 2020“ puhul).

2.38. Joonisel 2.6 on näidatud programmi „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastu toetuseesmärgid Kiipide Ühissetevõttele, EuroHPC-le ja ECCC-le ning nende tegelik saavutamise määr 2025. aasta lõpuks.

Joonis 2.6. Ühissettevõtete liikmete panus programmi „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastusse võrreldes seatud eesmärkidega

Märkus: – tähendab, et ühissetevõtte õiguslikus aluses ei ole sellist panust ette nähtud.

Allikas: kontrollikoda ühissettevõtete andmete põhjal.

2.39. Asjaomased ühissettevõtted olid saavutanud keskmiselt 50% oma asutamismäärustes programmi panustamiseks seatud kogueesmärgist. Nagu me juba eelmisel aastal täheldasime⁵, ei ole liikmesriigid veel teinud ECCC ühismeetmetesse veel ühtegi vabatahtlikku sissemakset.

⁵ 2024. aasta aastaruanne ELi ühissettevõtete kohta, punkt 3.12.12.

2.40. Lisaks täheldasime, et ITERi rahvusvahelise organisatsiooni tehnilise projekteerimise nõuete käimasolev muutmine võib põhjustada lisakulusid ja viivitusi seoses F4E panusega ITERi projekti ehitamisse. ITERi uute projektikirjeldustest tulenevad tehnilised muudatused ITERi projektis võivad seda riski veelgi suurendada.

Meie auditite käigus avastatud pettusekahtluse juhtumid

2.41. ELi välisaudiitorina ei ole meil volitusi uurida ELi finantshuve kahjustava pettusekahtluse juhtumeid⁶. Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 287 lõikest 2 tulenevale kohustusele on meil aga kohustus sellistest juhtumitest pädevatele asutustele teatada. Teatame „kõigist eeskirjade eiramise juhtumitest“, mille me avastame ELi tulude ja kulutuste seaduslikkuse, korrektsuse ning finantshalduse usaldusväärse uurimisel (nagu kirjeldatud *II lisas „Auditi käsitusviis ja metoodika“*).

2.42. Eelarveaastal 2025 ei avastanud me ELi finantshuve kahjustava pettuse või muu ebaseadusliku tegevuse kahtluse juhtumeid ega teavitanud neist Euroopa Pettustevastast Ametit (OLAF) (auditi lõpu seisuga). Samuti ei teatanud me Euroopa Prokuratuurile (EPPO) juhtumitest, kus me oleksime kahtlustanud ELi finantshuve kahjustavaid kuritegusid.

⁶ Direktiivi (EL) 2017/1371 artikkel 3.

Kontrollikoja muud ühisettevõtteid käsitlevad väljaanded

2.43. 2025. aastal ja 2026. aasta esimesel poolel avaldasime kolm eriaruannet ja arvamust, milles käsitleti ühe või mitme ühisettevõtte tööd (üksikasjalikum teave on esitatud *III lisas*):

- o **kontrollikoja eriaruanne 12/2025:** ELi strateegia kiibitööstuse arendamiseks – mõistlikust edenemisest kiibimääruse paketi rakendamisel ei piisa tõenäoliselt üliambitsioonika digikümneni sihi saavutamiseks;
- o **kontrollikoja arvamus 01/2026** ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Konkurentsivõime Fond (ECF);
- o **kontrollikoja arvamus 02/2026** ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ aastateks 2028–2034 ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamisreeglid.

Soovitused

2.44. Anname *IV lisas* ülevaate meie kontrolli tulemustest seoses meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud soovitudustega, mis tuli täita 2025. aastaks. Üldiselt kontrollime oma soovitude täitmist, kui nende täitmiseks antud aeg on möödas, kuid enamikul juhtudel mitte hiljem kui kolm aastat hiljem. 12 soovitudest, mis olid 2024. aasta lõpuks veel täitmata, on ühisettevõtted täielikult rakendanud kuus, suuremas osas kolm ja osaliselt kolm soovitud.

2.45. Eelarveaasta 2025 auditi leidude põhjal esitasime kaks soovitud. Üks neist puudutab kaheksat ühisettevõtet ja teine on esitatud ühele ühisettevõttele (*tabel 2.1*). Üksikasjalik teave nende soovitude kohta on esitatud 3. peatükis.

Tabel 2.1. Meie soovitud 2025. aastal

Soovitude nimi	Asjaomane ühisettevõtte
Arvutada programmi „Euroopa horisont“ või programmi „Digitaalne Euroopa“ hinnanguline veamäär ja see avaldada	SESAR 3 – 2025–1 (punkt 3.2.15)
	IHI – 2025–1 (punkt 3.4.16)
	CBE – 2025–1 (punkt 3.7.16)
	EU-Rail – 2025–1 (punkt 3.8.18)
	EuroHPC – 2025–1 (punkt 3.9.18)
	SNS – 2025–1 (punkt 3.10.15)
	GH EDCTP3 – 2025–1 (punkt 3.11.16)
Tugevdada koostööd ITER-IOga projekti kavandamisel	ECCC – 2025–1 (punkt 3.12.16)
	F4E – 2025–1 (punkt 3.13.18)

Ühisettevõtete vastused 1. ja 2. peatükile

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/JUS-Replies-SAR-JUS-2025/JUS-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

EUROOPA
KONTROLLIKODA

3. peatükk

Kinnitavad avaldused

**ELi ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud
asutuste kohta**

3.1. Kinnitavaid avaldusi toetav teave

Alus meie arvamuste esitamiseks

3.1.1. Viisime auditi läbi kooskõlas Rahvusvaheline Arvestusekspertide Föderatsiooni (IFAC) rahvusvaheliste auditistandardite (ISAd) ja eetikanormidega ning INTOSAI kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega (ISSAId). Meie kohustusi seoses nimetatud standarditega kirjeldatakse täpsemalt käesoleva aruande audiitori kohustusi käsitlevas osas. Kooskõlas rahvusvahelise arvestusekspertide eetikakoodeksite nõukogu eetikakoodeksiga oleme täitnud sõltumatusel seatud nõuded ning oma eetikaalased kohustused. Oleme seisukohal, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuste esitamiseks.

Juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustused

3.1.2. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklitele 310–325 ning ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste finantsmäärustele vastutab iga ühisettevõtte juhtkond rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandardite kohase raamatupidamise aastaaruande koostamise ja esitamise eest ning selle aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse tagamise eest. Juhtkonna kohustused hõlmavad finantsaruannete koostamiseks ja esitamiseks vajalike sisekontrollimehhanismide kavandamist, rakendamist ja käigushoidmist nii, et neis ei esineks pettusest või vigadest tingitud olulist väärkajastamist. Juhtkonnal on ka lõplik vastutus tagada, et finantsaruannetes kajastatud tegevus, finantstehingud ja muu teave oleksid kooskõlas neid reguleeriva õigusraamistikuga.

3.1.3. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkonna ülesanne hinnata ühisettevõtte vastavust tegevuse jätkuvuse põhimõttele. Juhtkond peab avaldama tegevuse jätkuvusega seotud küsimused, lähtudes raamatupidamises ühisettevõtte tegevuse jätkuvuse põhimõttest, välja arvatud juhul, kui ta kavatseb üksuse likvideerida või tegevuse lõpetada, või kui tal puuduvad selleks muud realistlikud alternatiivid.

3.1.4. Juhtkond vastutab ka muu teabe, sealhulgas ühisettevõtte aasta tegevusaruande koostamise eest. Meie arvamus raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud teavet ja me ei esita selle kohta kinnitavat järeldust. Seoses finantsaruannete auditiga on meie kohustus lugeda muud teavet ja seejuures kaaluda, kas see muu teave on oluliselt vastuolus raamatupidamise aastaaruande või meie auditi käigus saadud teadmistega või tundub olema muul viisil oluliselt väärkajastatud. Kui me otsustame oma töö põhjal, et nimetatud muu teave on oluliselt väärkajastatud, tuleb meil sellest asjaolust teada anda.

3.1.5. Iga ühissettevõtte järelevalveorganite liikmed vastutavad finantsaruandluse üle järelevalve tegemise protsessi eest.

Audiitori kohustused raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel

3.1.6. Esitame Euroopa Parlamendile, nõukogule ja teistele eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavatele institutsioonidele kinnitavad avaldused, mis kinnitavad ühissettevõtete raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsust ning nende aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust.

3.1.7. Seoses iga ühissettevõtte kohta esitatud finantsteabega hangime piisava asjakohase auditi tõendusmaterjali, et esitada piisaval kindlusel põhinev arvamus raamatupidamise aastaaruande ja tulude kohta, ning piiratud kindlusel põhinev arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute kohta.

3.1.8. Piisav kindlus on audiitori antud kõrge, kuid mitte absoluutne usaldusnivoo. Piiratud kindlust andva arvamuse koostamiseks läbi viidud menetlused on piiratud võrreldes sellega, mis on vajalik piisava kindluse saamiseks, kuid meie ametialase hinnangu kohaselt peaks kindluse tase olema meie aruande kavandatud kasutajate jaoks küllaldane. Meie auditi käsitusviisi ja metoodikat on üksikasjalikult kirjeldatud [II lisas](#).

3.1.9. Oleme oma auditiarvamuste eest ainuvastutavad. Kooskõlas rahvusvaheliste auditistandardite ja kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega tuginema kogu auditi vältel oma professionaalsusele ja kutsealasele skeptitsismile.

3.1.10. Vahetame ühissettevõtte juhtkonnaga teavet muu hulgas auditi kavandatud ulatuse ja ajakava ning auditi käigus tuvastatud oluliste leidude (sh sisekontrollimehhanismide oluliste puuduste) kohta.

3.1.11. Hindame saadud auditi tõendusmaterjali põhjal, kas on olulist ohtu sündmusteks või tingimusteks, mis võivad ühissettevõtte tegevuse jätkuvuse tõsise kahtluse alla seada. Kui meie arvates selline oluline oht eksisteerib, siis peame oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu raamatupidamise aastaaruande asjaomastele avaldustele, või kui need on puudulikud, siis muutma oma arvamust. Meie järeldused põhinevad enne audiitori aruande valmimise kuupäeva saadud auditi tõendusmaterjalil. Edaspidised sündmused või tingimused võivad aga põhjustada olukorra, kus üksusel ei ole võimalik oma tegevust jätkata;

3.1.12. Kirjeldame oma aruandes asjaolusid, mida peame raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimise seisukohast kõige olulisemaks.

Me ei tee seda vaid juhul, kui teabe avalikustamine on õigusaktiga keelatud, või kui (mida juhtub äärmiselt harva) me otsustame, et teemat ei tohi meie aruandes avalikustada, kuna vastasel juhul võib see tõenäoliselt avaliku huviga saadava kasu üles kaaluda.

3.1.13. Olenemata kindluse tasemest ei ole võimalik tagada, et kõik auditeeritud raamatupidamise aastaaruandes leiduvad olulised väärkajastamised või nõuete eiramised auditi käigus alati avastatakse. Need võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada meie aruande kasutajate tehtavaid majandusotsuseid.

3.2. Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

Sissejuhatus

3.2.1. Brüsselis asuv Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR 3) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (edaspidi „ühisettevõtte SESAR 3“ või „SESAR 3“) asutati 2021. aasta novembris programmi „Euroopa horisont“ raames ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2031⁷. Ühisettevõtte SESAR 3 täidab ülesandeid, mida varem täitis 2007. aasta veebruaris teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames kaheksaks aastaks⁸ loodud ühisettevõtte SESAR, mille tegevusaega pikendati 2014. aasta juunis, et jätkata tegevust programmi „Horisont 2020“ raames⁹.

3.2.2. SESAR 3 loodi avaliku ja erasektori partnerlusena, mille eesmärk on arendada Euroopa lennuliikluse moderniseeritud korraldust ning kiirendada teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu digitaalse Euroopa taeva kasutuselevõttu. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG MOVE), Euroopa Lennuliikluse Ohutuse Organisatsioon (Eurocontrol) ja rohkem kui 50 organisatsiooni, mis hõlmavad kogu lennunduse väärtusahelat, sealhulgas lennujaamu, kõigi kategooriate õhuruumi kasutajaid, aeronavigatsiooniteenuste osutajaid, mehitamata õhusõidukite käitajaid ja teenuseosutajaid, tootjaid ja teadusringkondi.

3.2.3. Joonisel 3.2.1 on esitatud andmed SESAR 3 eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. Ühisettevõtte 2025. aasta suurendatud kulukohustuste eelarve peegeldab programmi „Euroopa horisont“ projektide 2025. aasta projektikonkursside märkimisväärselt suurt mahtu (ligikaudu 254 miljonit eurot). 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kasutanud ära 98% oma kulukohustuste eelarvest. SESAR 3 maksete eelarve täitmise määr oli aga madal (37%), mis tulenes ühisettevõtte mitmeaastasest rahastamistsüklist programmi „Euroopa horisont“ raames. Sellest tulenevalt kanti ligikaudu 76 miljonit eurot (63%) kasutamata

⁷ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

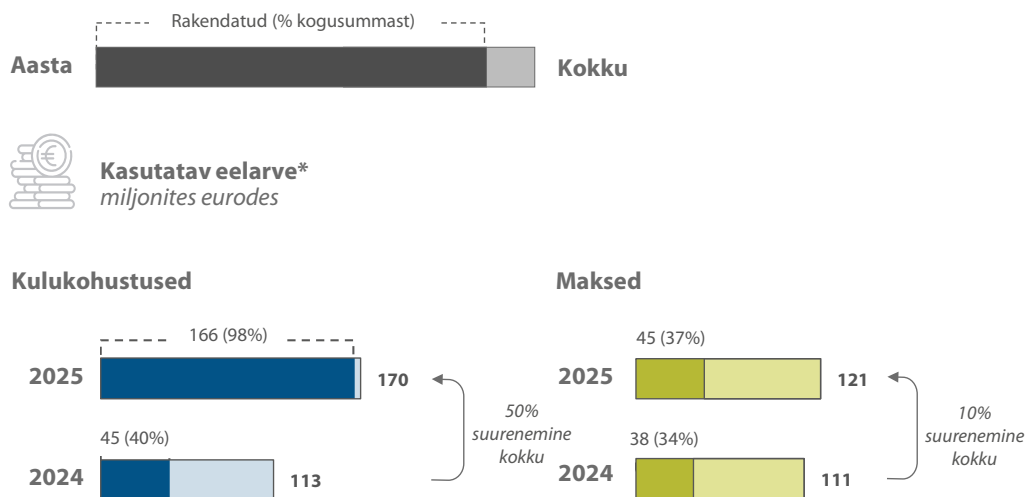
⁸ Nõukogu määrus (EÜ) nr 219/2007 ühisettevõtte loomise kohta Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) väljaarendamiseks.

⁹ Nõukogu määrus (EÜ) nr 721/2014, mida on muudetud määrusega (EÜ) nr 219/2007.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

maksete assigneeringuid ümber järgmise aasta maksete eelarvesse. SESAR 3 töötajate arv püsis üldjoontes stabiilsena.

Joonis 3.2.1 Ühisettevõtte SESAR 3 peamised arvandmed

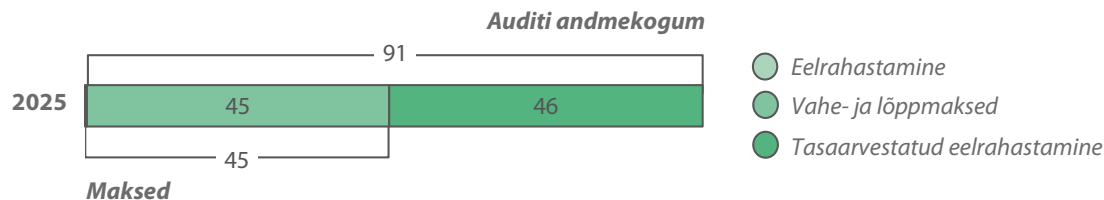

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

Auditi andmekogum ja maksed

miljonites eurodes

Töötajad**

Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

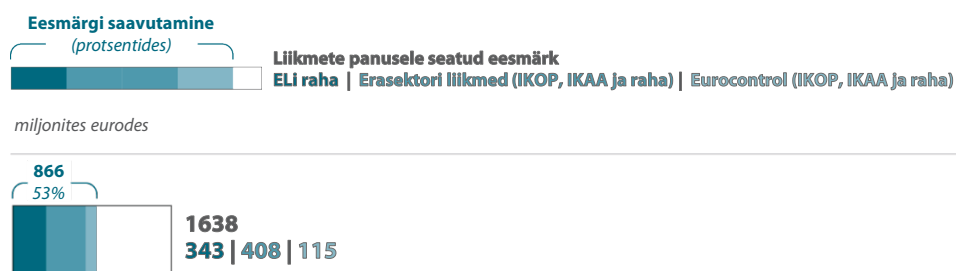
Allikas: SESAR 3 eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning SESAR 3 esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

Programmide elluviimine

3.2.4. Joonisel 3.2.2 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte SESAR 3 liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Euroopa horisont“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli SESAR 3 saavutanud 53% seatud eesmärgist.

Joonis 3.2.2. SESAR 3 liikmete panus programmi „Euroopa horisont“

Allikas: SESAR 3 eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.2.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendava Kolmanda Ühisettevõtte (SESAR 3) juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.2.6. Auditeerisime:

- SESAR 3 raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõte (SESAR 3)

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.2.7. Meie hinnangul annab SESAR 3 raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.2.8. Meie hinnangul on ühisettevõtte SESAR 3 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.2.9. *Osas 3.1* ja *II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et SESAR 3 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.2.10. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusest 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ühisettevõtte SESAR 3 raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt *II lisas*.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

3.2.11. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.2.12. Et hinnata ühisettevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Euroopa horisont“ viit maksetehingut, mis valiti juhuslikult kõigist ühisettevõtte SESAR 3 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Leidsime neist ühes tehingus finantsmõjuga vigu. Need tulenesid rahastamiskõlbmatutest personalikuludest (päevatasude arvutamisel kasutati tegelike kulude asemel hinnangulisi kulusid).

3.2.13. Programmi „Euroopa horisont“ tehingute puhul (2025. aastal moodustasid need 100% tegevuskuludest) ei arvutanud ühisettevõtte SESAR 3 hinnangulist veamäära¹⁰.

Soovitused

3.2.14. Anname [tabelis 3.2.1](#) ülevaate meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud nende soovitude täitmise seisust, mis tuli täita 2025. aastaks. Üldiselt kontrollime oma soovitude täitmist, kui nende täitmiseks antud aeg on möödas, kuid enamikul juhtudel mitte hiljem kui kolm aastat hiljem. Ühisettevõtte SESAR 3 on ainukese avatud soovitude täielikult täitnud.

3.2.15. Esitame oma 2025. aastat käsitlevate leidude põhjal järgmised soovitusel.

¹⁰ Ühisettevõtte SESAR 3 2025. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.1.3.

Soovitus SESAR 3 – 2025–1. Arvutada ja avaldada programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnanguline veamäär

SESAR 3 peaks oma tulevastes iga-aastastes tegevusaruannetes arvutama ja avaldama programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnangulise veamäära, mis põhineb järgmisel:

- komisjoni iga-aastases tegevusaruandes esitatud suunised avastatud ja allesjäänud veamäärade ning finantsriskipositsiooni kui veariski sisaldava summa arvutamiseks ning
- komisjoni ühise audititeenistuse ja kontrollikoja andmed toetusesaajate viimaste järelauditite veamäärade kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta keskpaik.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

Tabel 3.2.1. Varasemate aastate soovitude täitmine

Nõustumise määr: nõus; osaliselt nõus; ei ole nõus; teave puudub.

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata; pole võimalik järeldusi teha või pole enam asjakohane.

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitude täitmise seisuga kohta	
			Täitmise määr	Märkused
2022	7. soovitus Soovitasime, et 2024. aasta lõpuks peaks SESAR 3 võtma programmi „Euroopa horisont“ toetuste haldamisel kasutusele riskipõhise käsitusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe alates ettevalmistustest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaks ühisettevõtte eelkõige tagama, et: a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrollid või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järelaudite olulisi tulemusi.			2025. aastal kiitis ühisettevõtte SESAR 3 direktor heaks dokumendi „Programmi „Euroopa horisont“ kontrollistrateegia – ühisettevõtete ühine käsitusviis“, milles pannakse paika ühtlustatud lähenemine programmi „Euroopa horisont“ toetusmaksete eel- ja järelkontrollide rakendamiseks. Ühisettevõtte võttis kasutusele oma riskipõhise kontrollistrateegia peamised protseduurid.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte
(SESAR 3)

Ühisettevõtte SESAR 3 vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2025/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.3. Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (ühisettevõtte CA)

Sissejuhatus

3.3.1. Brüsselis asuv Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (edaspidi „ühisettevõtte CA“ või „CA“) asutati 2021. aasta novembris programmi „Euroopa horisont“ raames ajavahemikuks, mis lõpeb 31. detsembril 2031¹¹. Ühisettevõttega CA asendati ühisettevõtte lennunduse ühise tehnoloogiaalgatuse rakendamiseks (Clean Sky 1), mis loodi 2007. aasta detsembris teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi (FP7) raames kümneks aastaks¹² ja mille tegevusaega pikendati 2014. aasta mais programmi „Horisont 2020“ raames¹³ nime all Clean Sky 2.

3.3.2. Ühisettevõtte CA on teadusuuringutele ja innovatsioonile suunatud avaliku ja erasektori partnerlus lennunduse ümberkujundamiseks kestliku ja kliimaneutraalse tuleviku suunas. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG RTD), ja lennundussektori organisatsioonid¹⁴. Lisaks valib ühisettevõtte endale osalemiskutsete abil assotsieerunud liikmeid.

3.3.3. *Joonisel 3.3.1* on esitatud andmed ühisettevõtte CA eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. Ühisettevõtte 2025. aasta kulukohustuste ja maksete suurem eelarve peegeldab programmi „Euroopa horisont“ projektide 2025. aasta projektikonkursside märkimisväärselt suurt mahtu (ligikaudu 378 miljonit eurot). 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kasutanud ära 90% oma kulukohustuste eelarvest ja 71% maksete eelarvest. Ühisettevõtte CA töötajate arv kasvas 8% ja saavutas heakskiidetud ametikohtade loetelus märgitud arvu.

¹¹ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

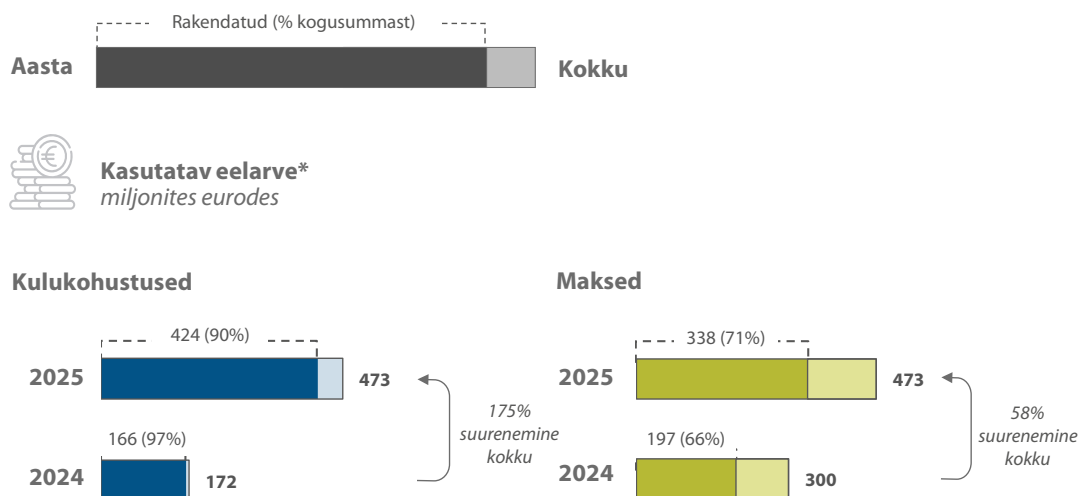
¹² Nõukogu määrus (EÜ) nr 71/2007, millega asutatakse ühisettevõtte Clean Sky.

¹³ Nõukogu määrus (EL) nr 558/2014, millega asutatakse ühisettevõtte Clean Sky 2.

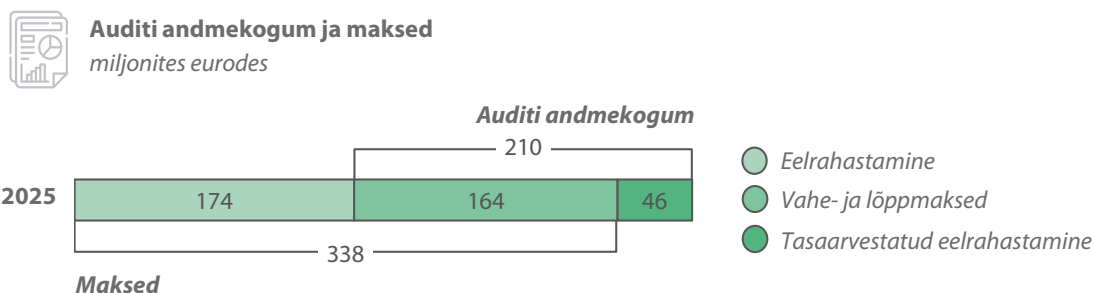
¹⁴ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

Keskonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (ühisettevõtte CA)

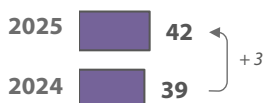
Tabel 3.3.1. Ühisettevõtte CA peamised arvandmed

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisel aastasse ümberjaotamisi.

Töötajad**
Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

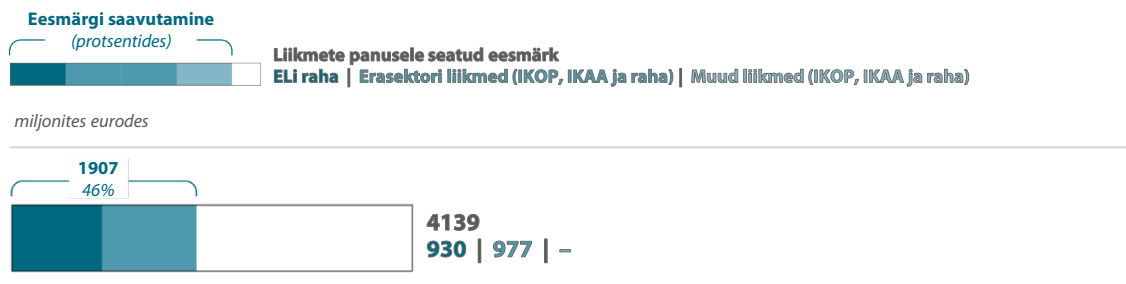
Allikas: Ühisettevõtte CA eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning ühisettevõtte CA esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Programtide elluviimine

3.3.4. Joonisel 3.3.2 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte CA liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Euroopa horisont“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli ühisettevõtte CA saavutanud 46% seatud eesmärgist.

Keskonnahoidliku Lennunduse Ühissetevõtte (ühissetevõtte CA)

Joonis 3.3.2. Ühissetevõtte CA liikmete panus programmi „Euroopa horisont“

Allikas: Ühissetevõtte CA eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.3.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, Keskonnahoidliku Lennunduse Ühissetevõtte (ühissetevõtte CA) juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.3.6. Auditeerisime:

- ühissetevõtte CA raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväarsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväarsuse kohta

3.3.7. Meie hinnangul annab ühissetevõtte CA raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühissetevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle

Keskonnahoidliku Lennunduse Ühissetevõtte (ühissetevõtte CA)

finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.3.8. Meie hinnangul on ühissetevõtte CA 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.3.9. *Osas 3.1* ja *II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et ühissetevõtte CA 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.3.10. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusest 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ühissetevõtte CA raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt *II lisas*.

3.3.11. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.3.12. Et hinnata ühissetevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Euroopa horisont“ üheksat maksetehingut, mis valiti juhuslikult kõigist ühissetevõtte CA 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Leidsime

Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (ühisettevõtte CA)

neist ühes tehingus finantsmõjuga vigu. Need tulenesid rahastamiskõlbmatutest personalikuludest (toetusesaaja kasutas päevatasude arvutamisel vale meetodit).

3.3.13. Programmi „Euroopa horisont“ tehingute puhul (2025. aastal moodustasid need 100% tegevuskuludest) hindas ühisettevõtte CA komisjoni suuniste põhjal (avastatud ja allesjäänud veamäärade arvutamise suunised) veamäära suuruseks 0,9%. Oma hinnangus kasutas ühisettevõtte komisjoni ühise audititalituse andmeid oma toetusesaajate viimastes järelauditites arvutatud veamäärade kohta¹⁵.

Soovitused

3.3.14. Ühisettevõttel CA ei ole ühtegi meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud avatud soovitus, mis oleks tulnud täita 2025. aastaks.

¹⁵ Ühisettevõtte CA 2025. aasta konsolideeritud tegevusaruanne 2025, peatükk 4.1.1.

Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (ühisettevõtte CA)

Ühisettevõtte CA vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CA-Replies-SAR-JUS-2025/CA-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.4. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)

Sissejuhatus

3.4.1. Brüsselis asuv [Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte](#) (edaspidi „ühisettevõtte IHI“ või „IHI“), asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2031¹⁶. Ühisettevõttega IHI asendati 2007. aasta detsembris teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames kümneks aastaks¹⁷ loodud Innovatiivsete Ravimite Algatuse Ühisettevõtte (IMI 1), mille tegevusaega pikendati 2014. aasta mais programmi „Horisont 2020“ raames nime all IMI 2¹⁸

3.4.2. Ühisettevõtte IHI on avaliku ja erasektori partnerlus, mis keskendub kestlikele, interdistsiplinaarsetele ja patsiendikesksetele tervishoiualastele teadusuuringutele ja innovatsioonile. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG RTD), ja Euroopa tööstusliidud.

3.4.3. [Joonisel 3.4.1](#) on esitatud andmed IHI eelarve, sealhulgas selle täitmise, auditikogumi ja töötajate kohta. 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kasutanud ära 98% oma kulukohustuste eelarvest ja 99% maksete eelarvest. IHI töötajate arv püsis üldjoontes stabiilsena.

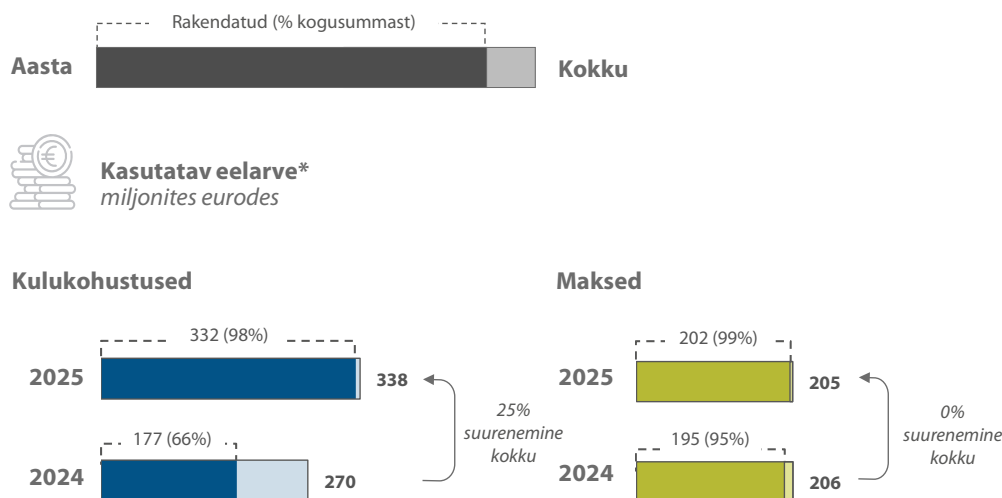
¹⁶ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

¹⁷ Nõukogu määrus (EÜ) nr 73/2008, millega asutatakse ühisettevõtte innovatiivsete ravimite ühise tehnoloogiaalgatuse rakendamiseks.

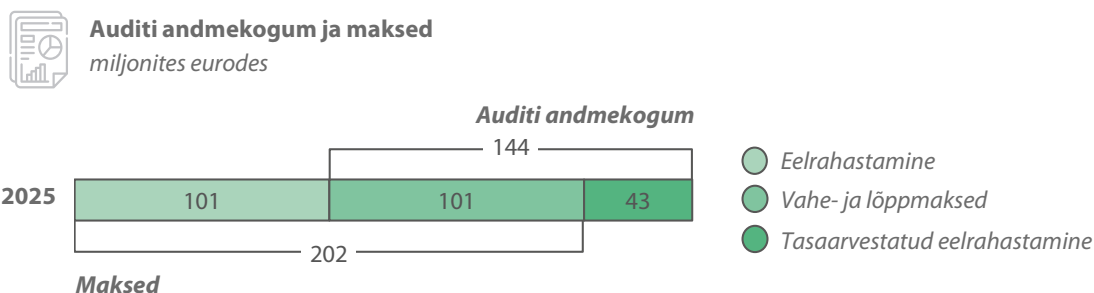
¹⁸ Nõukogu määrus (EL) nr 557/2014 Innovatiivsete Ravimite Algatuse Teise Ühisettevõtte asutamise kohta.

Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)

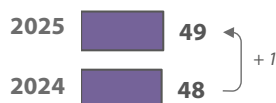
Joonis 3.4.1. Ühisettevõtte IHI põhiandmed

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisel aastasse ümberjaotamisi.

Töötajad**
Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

Allikas: IHI eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning IHI esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Programtide elluviimine

3.4.4. Joonisel 3.4.2 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte IHI liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Horisont 2020“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise 12. aasta) oli IHI saavutanud 88% seatud eesmärgist. See tulenes viivitustest programmi „Horisont 2020“ rakendamisel ja toetuste saamisel, peamiselt,

Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)

mida põhjustasid nii projektide pikk kestus (see on tingitud IHI uurimisvaldkonna olemusest) kui ka projekte rakendavate ülemaailmsete konsortsiumide suurus.

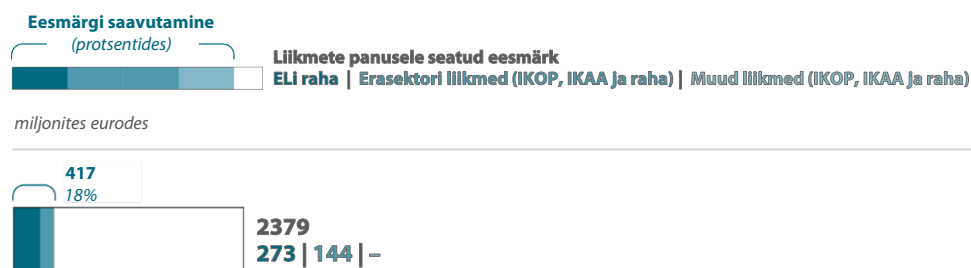
Joonis 3.4.2. IHI liikmete panus programmi „Horisont 2020“

Allikas: IHI eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

3.4.5. Joonisel 3.4.3 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte IHI liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Euroopa horisont“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalise), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli IHI saavutanud 18% seatud eesmärgist. See on tingitud programmi „Euroopa horisont“ keerukate projektide rakendamise aeglasest alustamisest.

Joonis 3.4.3 IHI liikmete panus programmi „Euroopa horisont“

Allikas: IHI eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.4.6. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte IHI juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.4.7. Auditeerisime:

- a) ühisettevõtte IHI raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväarsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväarsuse kohta

3.4.8. Meie hinnangul annab ühisettevõtte IHI raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.4.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte IHI 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.4.10. *Osas 3.1* ja *II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et ühisettevõtte IHI 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.4.11. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusest 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame IHI raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt [II lisas](#).

3.4.12. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.4.13. Et hinnata ühisettevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Horisont 2020“ kuut maksetehingut ja ühte haldustehingut, mis valiti juhuslikult kõigist ühisettevõtte IHI 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Leidsime programmi „Horisont 2020“ kahes tehingus finantsmõjuga vigu. Ühel juhul tulenesid need alltöövõtukulude ekslikust liigitamisest personalikuludeks ja ebaõigest finantsaruandlusest. Teisel juhul oli tegu rahastamiskõlbmatute seadmetega seotud kuludega (toetusesaaja deklareeris kogu aasta amortisatsiooni, mitte selle osa, mis oli määratud auditeeritud projekti raames tegelikult kasutamiseks).

3.4.14. Komisjoni ühise audititalituse järelauditite tulemuste põhjal hindas ühisettevõtte IHI oma programmi „Horisont 2020“ kulutuste (need moodustasid 2025. aastal ligikaudu 85% kõigist IHI põhitegevuse maksetest) esinduslikuks veamääraks 4,1% ja allesjäänud veamääraks 0,8%. IHI ei arvutanud oma programmi „Euroopa horisont“ tehingute (2025. aastal moodustasid need ligikaudu 15% ühisettevõtte tegevuskuludest) hinnangulist veamäära, kuna ühise audititalituse järelauditite tulemused ei olnud veel valmis¹⁹.

Soovitused

3.4.15. Ühisettevõttel IHI ei ole ühtegi meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud avatud soovitus, mis oleks tulnud täita 2025. aastaks.

3.4.16. Esitame oma 2025. aastat käsitlevate leidude põhjal järgmised soovitused.

¹⁹ Ühisettevõtte IHI 2025. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.

Soovitus IHI–2025–1. Arvutada ja avaldada programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnanguline veamäär

IHI peaks oma tulevastes iga-aastastes tegevusaruannetes arvutama ja avaldama programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnangulise veamäära, mis põhineb järgmisel:

- komisjoni iga-aastases tegevusaruandes esitatud suunised avastatud ja allesjäänud veamäärade ning finantsriskipositsiooni kui veariski sisaldava summa arvutamiseks ning
- komisjoni ühise audititeenistuse ja kontrollikoja andmed toetusesaajate viimaste järelauditite veamäärade kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta keskpaik.

Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)

Ühisettevõtte IHI vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/IHI-Replies-SAR-JUS-2025/IHI-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.5. Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

Sissejuhatus

3.5.1. Brüsselis asuv Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (edaspidi „ühisettevõtte Clean H2“ või „Clean H2“) asutati 2021. aasta novembris programmi „Euroopa horisont“ raames ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2031²⁰. Ühisettevõttega Clean H2 asendati Kütuseelementide ja Vesiniku Valdkonna Ühisettevõtte (FCH 1), mis loodi 2008. aasta mais teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames ajavahemikuks kuni 31. detsembrini 2017²¹ ja mille tegevusaega pikendati 2014. aasta mais programmi „Horisont 2020“ raames²² nime all FCH 2. Ajavahemikuks 2023–2025 eraldati ühisettevõttele Clean H2 ka kavast „RePowerEU“ 200 miljonit eurot, et suurendada programmi „Euroopa horisont“ raames toetatavate nn vesinikuorgude (st integreeritud kohalikud ökosüsteemid tootmisest lõppkasutuseeni) arvu.

3.5.2. Ühisettevõtte Clean H2 on kütuseelementide ja vesiniku valdkonnas teadustegevuse ja innovatsiooni alal tegutsev avaliku ja erasektori partnerlus. Ühisettevõtte liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG RTD), tööstusrühmitus Hydrogen Europe ja teadusrühmitus Hydrogen Europe Research.

3.5.3. *Joonisel 3.5.1* on esitatud andmed Clean H2 eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. Ühisettevõtte 2025. aasta suurem maksete eelarve peegeldab programmi „Euroopa horisont“ projektide suuremaid maksevajadusi. Vastavad kulukohustused võeti ühisettevõtte 2022.–2025. aasta projektikonkursside käigus. 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kasutanud ära 99% oma kulukohustuste eelarvest ja 93% maksete eelarvest. Clean H2 töötajate arv püsis üldjoontes stabiilsena.

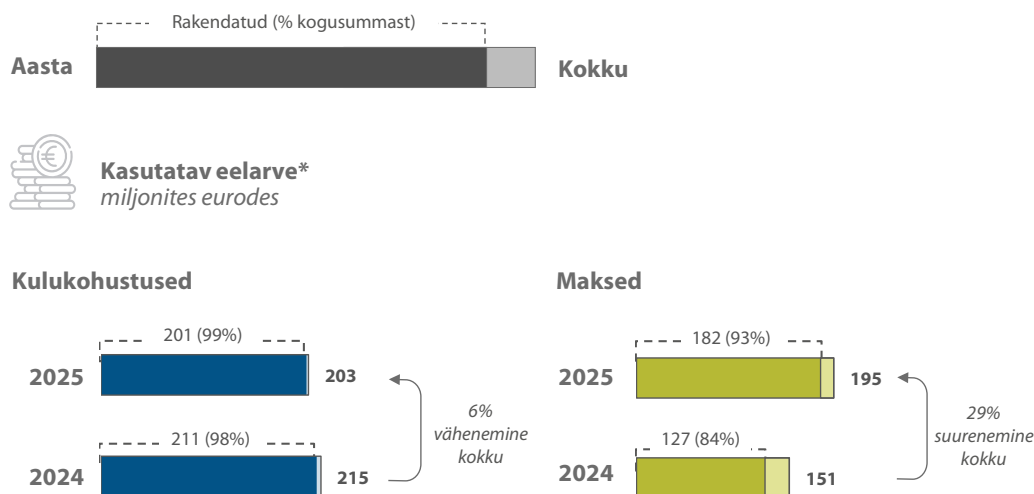
²⁰ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

²¹ Nõukogu määrus (EÜ) nr 521/2008, millega asutatakse Kütuseelementide ja Vesiniku Valdkonna Ühisettevõtte.

²² Nõukogu määrus (EL) nr 559/2014 kütuseelementide ja vesiniku valdkonna teise ühisettevõtte asutamise kohta.

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

Tabel 3.5.1. Ühisettevõtte Clean H2 peamised arvanded

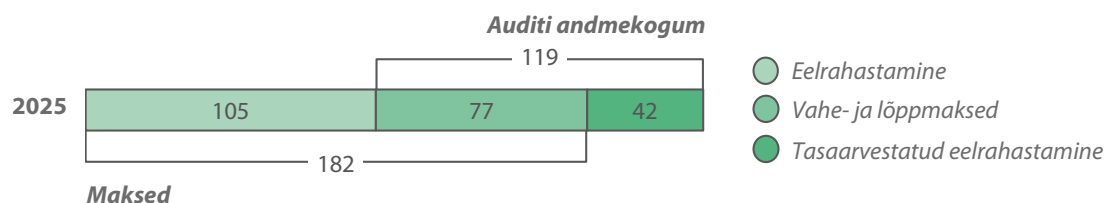

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisel aastasse ümberjaotamisi.

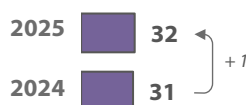
Auditi andmekogum ja maksed

miljonites eurodes

Töötajad**

Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

Allikas: Clean H2 eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning Clean H2 esitatud andmed töötajate arvu kohta.

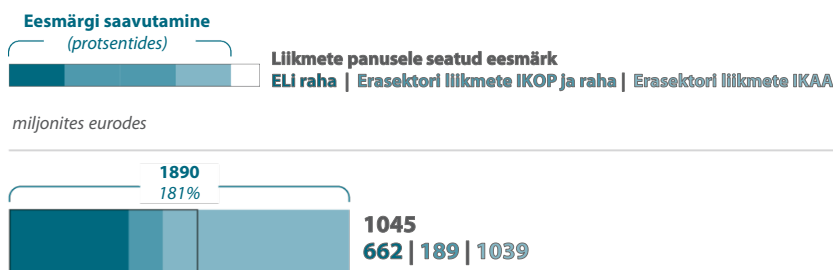
Programtide elluviimine

3.5.4. Joonisel 3.5.2 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte Clean H2 liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Horisont 2020“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise 12. aasta) oli Clean H2 saavutanud 181% seatud eesmärgist. Selle põhjuseks oli erasektorist pärit liikmete märkimisväärne mitterahaline panus

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

lisategevusse, mis ei ole otseselt seotud Clean H2 rahastatud projektidega, kuid toetab siiski ühisettevõtte eesmärkide saavutamist.

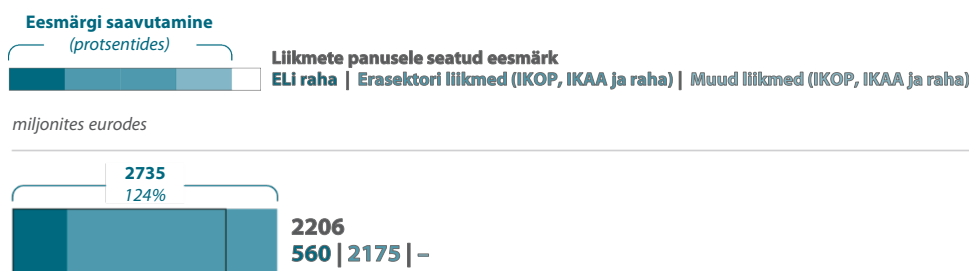
Joonis 3.5.2 Clean H2 liikmete panus programmi „Horisont 2020“

Allikas: Clean H2 eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

3.5.5. Joonisel 3.5.3 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte Clean H2 liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Euroopa horisont“, sh kava „RePowerEU“ vahendid) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalise), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli Clean H2 saavutanud 124% seatud eesmärgist. Nagu ka programmi „Horisont 2020“ puhul, on selle põhjuseks erasektorist pärit liikmete märkimisväärne mitterahaline panus lisategevusse, mis ei ole otseselt seotud Clean H2 rahastatud projektidega, kuid toetab siiski ühisettevõtte eesmärkide saavutamist.

Joonis 3.5.3. Clean H2 liikmete panus programmi „Euroopa horisont“ ja kavasse „RePowerEU“

Allikas: Clean H2 eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.5.6. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte Clean H2 juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.5.7. Auditeerisime:

- a) ühisettevõtte Clean H2 raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväarsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväarsuse kohta

3.5.8. Meie hinnangul annab ühisettevõtte Clean H2 raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

3.5.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte Clean H2 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.5.10. *Osas 3.1 ja II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et ühisettevõtte Clean H2 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.5.11. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusest 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ühisettevõtte Clean H2 raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt *II lisas*.

3.5.12. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.5.13. Et hinnata ühisettevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Horisont 2020“ kahte ja programmi „Euroopa horisont“ kolme maksetehingut, mis valiti juhuslikult kõigist ühisettevõtte Clean H2 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Leidsime programmi „Euroopa horisont“ kahes maksetehingus finantsmõjuga vigu. Need tulenesid deklareeritud kuludest, mida ei kajastatud toetusesaaja raamatupidamisarvestuses kuludena, programmi „Horisont 2020“ reeglite kasutamisest personalikulude arvutamisel ja aruandeperioodiga mitteseotud reisikulude deklareerimisest.

3.5.14. Komisjoni ühise audititalituse järelauditite tulemuste põhjal hindas ühisettevõtte Clean H2 oma programmi „Horisont 2020“ kulutuste (need moodustasid 2025. aastal ligikaudu 38% kõigist Clean H2 põhitegevuse maksetest) esinduslikuks veamääraks 2,8% ja allesjäänud veamääraks 0,3%. Programmi „Euroopa horisont“ tehingute puhul (2025. aastal moodustasid need ligikaudu 62% tegevuskuludest) hindas Clean H2 komisjoni suuniste põhjal (avastatud ja allesjäänud veamäärade arvutamise suunised) veamäära suuruseks 1,7%. Ühisettevõtte

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

hinnang põhines ühise audititalituse andmetel ühisettevõtte toetusesaajate viimaste järelauditite veamäärade kohta²³.

Soovitused

3.5.15. Anname *tabelis 3.5.1* ülevaate meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud nende soovitude täitmise seisust, mis tuli täita 2025. aastaks. Üldiselt kontrollime oma soovitude täitmist, kui nende täitmiseks antud aeg on möödas, kuid enamikul juhtudel mitte hiljem kui kolm aastat hiljem. Clean H2 täitis ainukese avatud soovitude suuremas osas.

²³ Ühisettevõtte Clean H2 2025. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

Tabel 3.5.1. Varasemate aastate soovitude täitmine

Nõustumise määr: nõus; osaliselt nõus; ei ole nõus; teave puudub.

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata; pole võimalik järeldusi teha või pole enam asjakohane.

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitude täitmise seisuga kohta	
			Täitmise määr	Märkused
2022	7. soovitus Soovitasime, et 2024. aasta lõpuks peaks Clean H2 võtma programmi „Euroopa horisont“ toetuste haldamisel kasutusele riskipõhise käsitusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe alates ettevalmistustest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaks ühisettevõtte eelkõige tagama, et: a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrollid või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järelauditite olulisi tulemusi.			2025. aastal kiitis ühisettevõtte Clean H2 direktor heaks dokumendi „Programmi „Euroopa horisont“ kontrollistrateegia – ühisettevõtete ühine käsitusviis“, milles pannakse paika ühtlustatud lähenemine programmi „Euroopa horisont“ toetusmaksete eel- ja järelkontrollide rakendamiseks. Clean H2 rakendas programmi „Euroopa horisont“ toetusmaksete puhul täielikult oma riskipõhist kontrollimeetodit, mis põhineb tegelike kulude hüvitamisel. Kindlasummaliste maksete puhul (alates 2024. aasta projektikonkursist) on veel vaja teha täiendavaid täpsustusi, eelkõige riskiprofiilide kindlaksmääramisel ja kriteeriumide puhul, mida ühine audititalitus kasutab tehniliste järelkontrollide valimiseks.

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

Ühisettevõtte Clean H2 vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2025/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.6. Kiipide Ühisettevõtte

Sissejuhatus

3.6.1. Brüsselis asuv [Kiipide Ühisettevõtte](#) loodi 2023. aasta septembris ühtse alusakti muudatuse alusel²⁴ programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ raames ajavahemikuks, mis lõpeb 31. detsembril 2031. Sellega asendati Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõtte, mis asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris²⁵.

3.6.2. Kiipide Ühisettevõtte edendab uuenduslike järgmise põlvkonna pooljuhttehnoloogiate arendamist ja tugevdab [Euroopa kiibialgatuse raames](#) Euroopa kiipide tootmise suutlikkust. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG CNECT), [osalevad riigid](#) ja kolm tööstusliitu.

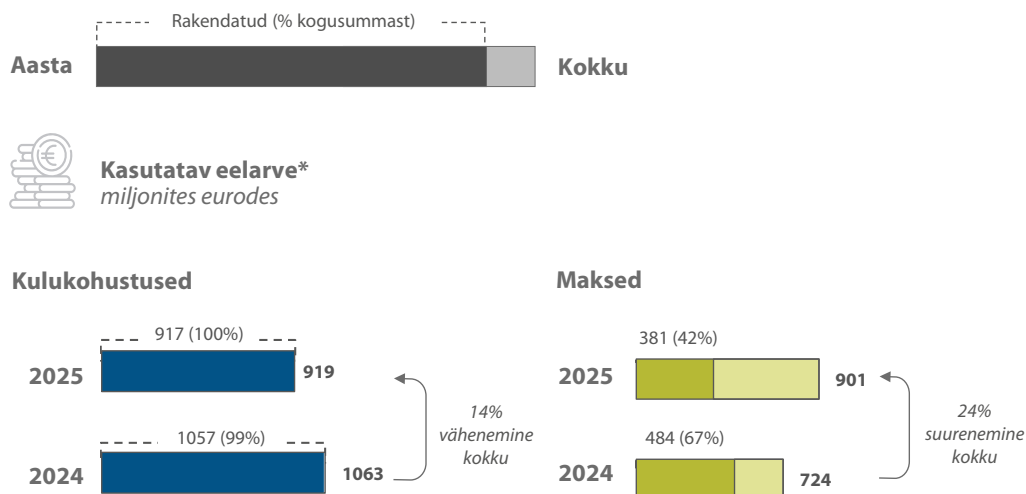
3.6.3. [Joonisel 3.6.1](#) on esitatud andmed Kiipide Ühisettevõtte eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. Ühisettevõtte 2025. aasta suurem maksete eelarve peegeldab programmide „Digitaalne Euroopa“ ja „Euroopa horisont“ sihttoetuste ja taristu suuremaid kogunenud maksevajadusi, mille kulukohustused võeti aastal 2025 ja varem. Kiipide Ühisettevõtte maksete eelarve täitmine oli madal (42%). See tulenes programmi „Euroopa horisont“ 2024. ja 2025. aasta projektikonkurssidel põhinevate sihttoetuslepingute sõlmimise venimisest ja programmi „Digitaalne Euroopa“ vahenditest rahastatud taristu ([katseliinid](#)) soetamise ühiste hankemenetluste keerukusest. Sellest tulenevalt kanti ligikaudu 520 miljonit eurot kasutamata maksete assigneeringuid (58%) ümber järgnevate aastate maksete eelarvetesse. Kiipide Ühisettevõtte töötajate arv kasvas 16% ja saavutas heakskiidetud ametikohtade loetelus märgitud arvu.

²⁴ Nõukogu määrus (EL) 2023/1782, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2085 (millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames) seoses kiipide ühisettevõttega.

²⁵ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

Kiipide Ühisettevõtte

Tabel 3.6.1. Kiipide Ühisettevõtte peamised arvandmed

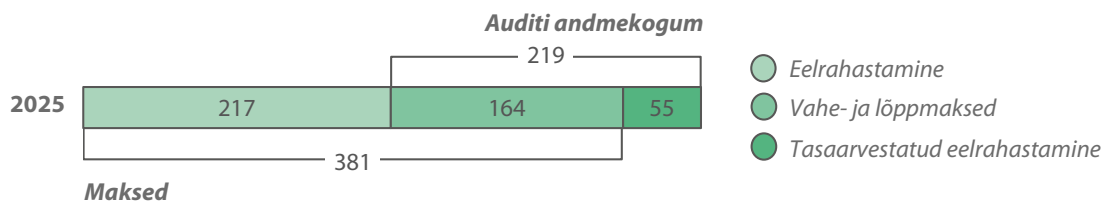

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

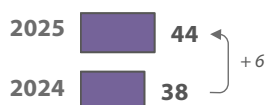
Auditi andmekogum ja maksed

miljonites eurodes

Töötajad**

Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

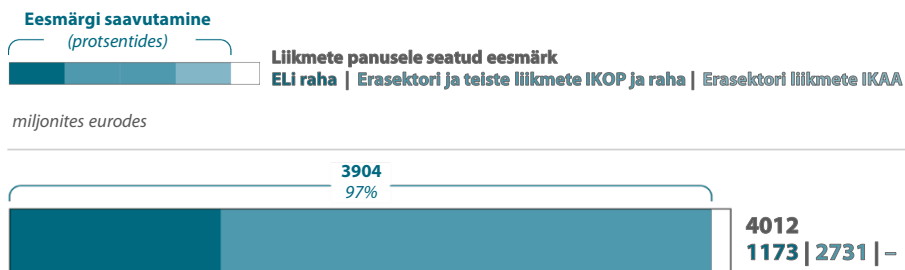
Allikas: Kiipide Ühisettevõtte eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning Kiipide Ühisettevõtte esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Programtide elluviimine

3.6.4. Joonisel 3.6.2 esitatud ülevaates võrreldakse Kiipide Ühisettevõtte liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Horisont 2020“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli Kiipide Ühisettevõtte saavutanud 97% seatud eesmärgist.

Kiipide Ühisettevõtte

Joonis 3.6.2 Kiipide Ühisettevõtte liikmete panus programmi „Horisont 2020“

Allikas: Kiipide Ühisettevõtte eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

3.6.5. Joonisel 3.6.3 esitatud ülevaates võrreldakse Kiipide Ühisettevõtte liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Euroopa horisont“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli Kiipide Ühisettevõtte saavutanud 38% seatud eesmärgist. Selle põhjuseks on asjaolu, et seni ei ole kinnitatud ühtegi erasektorist pärit liikme teatatud mitterahalist panust ja ainult ligikaudu 20% teiste liikmete (osalevad riigid) mitterahalisest panusest.

Joonis 3.6.3 Kiipide Ühisettevõtte liikmete panus programmi „Euroopa horisont“

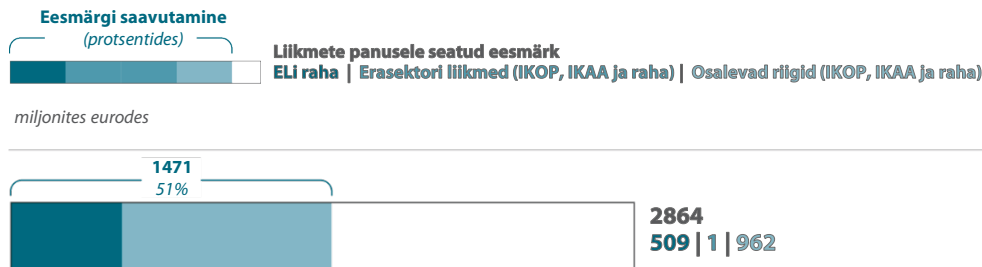

Allikas: Kiipide Ühisettevõtte eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

3.6.6. Joonisel 3.6.4 esitatud ülevaates võrreldakse Kiipide Ühisettevõtte liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Digitaalne Euroopa“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli Kiipide Ühisettevõtte saavutanud 51% seatud eesmärgist.

Kiipide Ühissettevõtte

Joonis 3.6.4 Kiipide Ühissettevõtte liikmete panus programmi „Digitaalne Euroopa“

Allikas: Kiipide Ühissettevõtte eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.6.7. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, Kiipide Ühissettevõtte juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.6.8. Auditeerisime:

- Kiipide Ühissettevõtte raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusvääruse kohta

3.6.9. Meie hinnangul annab Kiipide Ühissettevõtte raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühissettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle

Kiipide Ühisettevõtte

finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.6.10. Meie hinnangul on Kiipide Ühisettevõtte 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.6.11. *Osas 3.1* ja *II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et Kiipide Ühisettevõtte 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.6.12. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusest 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame Kiipide Ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt *II lisas*.

3.6.13. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.6.14. Et hinnata ühisettevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Horisont 2020“ kolme ja programmi „Euroopa horisont“ viit maksetehingut, mis valiti juhuslikult kõigist Kiipide Ühisettevõtte 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Leidsime programmi „Horisont 2020“ ühes tehingus finantsmõjuga vigu.

Kiipide Ühisettevõtte

Need tulenesid rahastamiskõlbmatutest personalikuludest (toetusesaaja kasutas tunnitase arutamisel vale baaspalka).

3.6.15. Komisjoni ühise audititalituse järelauditite tulemuste põhjal hindas Kiipide Ühisettevõtte oma programmi „Horisont 2020“ kulutuste (need moodustasid 2025. aastal ligikaudu 27% kõigist ühisettevõtte põhitegevuse maksetest) esinduslikuks veamääraks 2,2% ja allesjäänud veamääraks 0,8%. Programmi „Euroopa horisont“ tehingute puhul (2025. aastal moodustasid need ligikaudu 73% tegevuskuludest) hindas Kiipide Ühisettevõtte komisjoni suuniste põhjal (avastatud ja allesjäänud veamäärade arvutamise suunised) veamäär suurusks 1,8%. Ühisettevõtte hinnang põhines ühise audititalituse andmetel ühisettevõtte toetusesaajate viimase veamäär kohta²⁶.

Soovitused

3.6.16. Anname [tabelis 3.6.1](#) ülevaate meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud nende soovituste täitmise seisust, mis tuli täita 2025. aastaks. Üldiselt kontrollime oma soovituste täitmist, kui nende täitmiseks antud aeg on möödas, kuid enamikul juhtudel mitte hiljem kui kolm aastat hiljem. Kiipide Ühisettevõtte täitis ainukese avatud soovituse vaid osaliselt.

²⁶ Kiipide ühisettevõtte 2025. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.1.

Kiipide Ühisettevõtte

Tabel 3.6.1. Varasemate aastate soovitude täitmine

Nõustumise määr: nõus; osaliselt nõus; ei ole nõus; teave puudub.

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata; pole võimalik järeldusi teha või pole enam asjakohane.

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitude täitmise seisuga kohta	
			Täitmise määr	Märkused
2023	2. soovitus Soovitasime, et 2025. aasta lõpuks peaks Kiipide Ühisettevõtte esiteks töötama välja korrigeerivad mehhanismid, et vähendada oma raha ülejääki mõistlikule tasemele, ning teiseks viima koostöös komisjoniga oma rahataotlused iga eelarveaasta kohta vastavusse oma hinnanguliste kuluvajadustega.			Kiipide Ühisettevõtte kogunenud raha summa suurenes veelgi – 479 miljonilt eurolt 2024. aasta lõpus 831 miljonile eurole 2025. aasta lõpus (kasv 73,5%). Ühisettevõtte selgitas, et selle põhjuseks oli programmi „Digitaalne Euroopa“ taristuprojektide (katseliinide) keerukate ühiste hankemenetluste aeglane rakendamine. Kiipide Ühisettevõtte arutab praegu komisjoniga lahendusi, kuidas see probleem oma tulevastes eelarvetes lahendada.

Kiipide Ühisettevõtte

Kiipide Ühisettevõtte vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Chips-Replies-SAR-JUS-2025/Chips-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.7. Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)

Sissejuhatus

3.7.1. Brüsselis asuv Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (edaspidi „ühisettevõtte CBE“ või „CBE“) asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2031²⁷. Sellega asendati biotoorainel põhinevate tööstusharude ühisettevõtte, mis asutati programmi „Horisont 2020“ raames 2014. aasta mais²⁸.

3.7.2. Ühisettevõtte CBE on avaliku ja erasektori partnerlus, mis keskendub teadusuuringutele ja innovatsioonile kestliku ja konkurentsivõimelise bioressursipõhise ringmajandusega tööstusharude jaoks. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG RTD, DG AGRI ja DG GROW), ning tööstusharu partnerid, keda esindab biotoorainel põhinevate tööstusharude konsortsium.

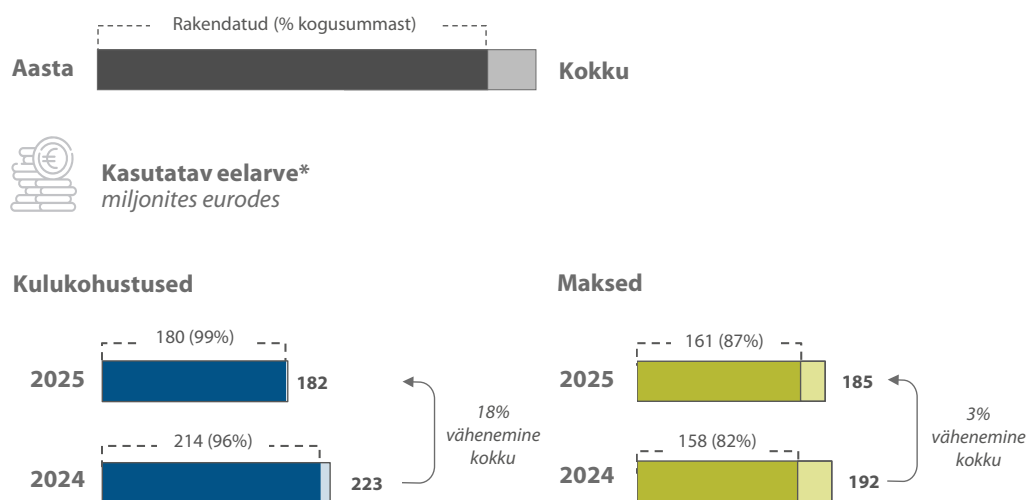
3.7.3. Joonisel 3.7.1 on esitatud andmed ühisettevõtte CBE eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. Ühisettevõtte 2025. aasta väiksem kulukohustuste eelarve tuleneb asjaolust, et eelmise aasta kulukohustuste eelarve sisaldas 2022. ja 2023. aasta projektikonkurssidega seotud assigneeringute märkimisväärsel ümberjaotamist. 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kasutanud ära 99% oma kulukohustuste eelarvest ja 87% maksete eelarvest. Ühisettevõtte CBE töötajate arv püsis üldjoontes stabiilsena.

²⁷ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

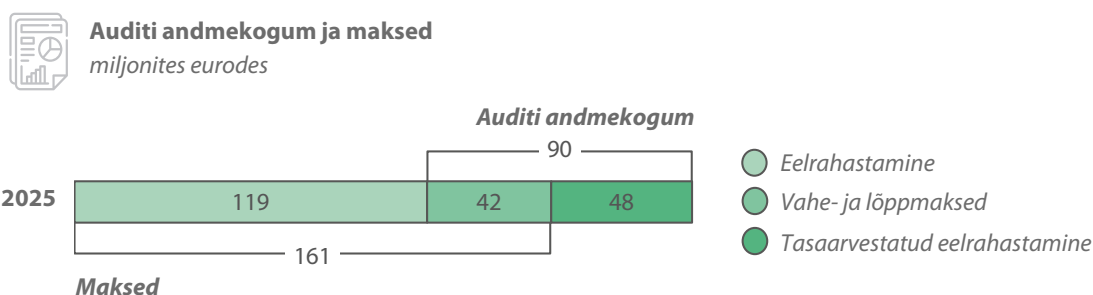
²⁸ Nõukogu määrus (EL) nr 560/2014 biotoorainel põhinevate tööstusharude ühisettevõtte asutamise kohta.

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)

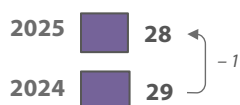
Tabel 3.7.1. Ühisettevõtte CBE peamised arvandmed

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tuluseid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

Töötajad**
Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

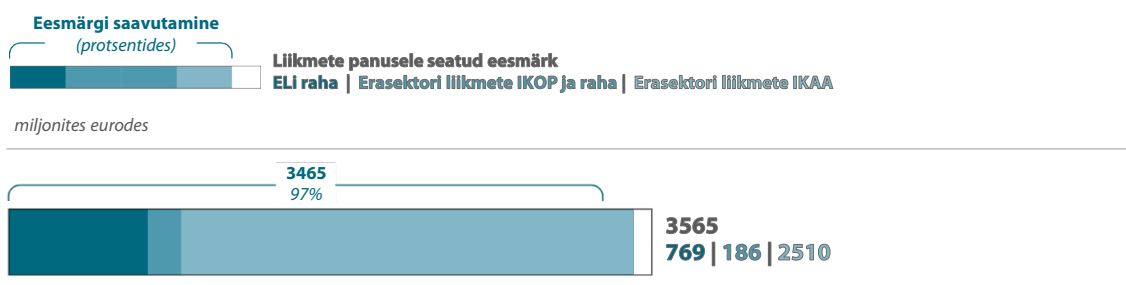
Allikas: CBE eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning CBE esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Programtide elluviimine

3.7.4. Joonisel 3.7.2 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte CBE liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Horisont 2020“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalise), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise 12. aasta) oli CBE saavutanud 97% seatud eesmärgist.

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühissetevõtte (CBE)

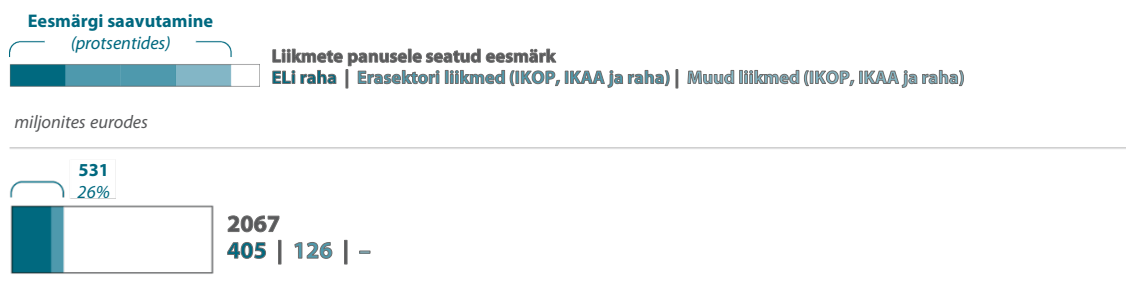
Joonis 3.7.2 CBE liikmete panus programmi „Horisont 2020“

Allikas: CBE eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

3.7.5. Joonisel 3.7.3 esitatud ülevaates võrreldakse ühissetevõtte CBE liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Euroopa horisont“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalise), nagu kajastatud ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli CBE saavutanud 26% seatud eesmärgist. See on tingitud programmi „Euroopa horisont“ projektide rakendamise aeglasest alustamisest. Erasektorist pärit liikmete vähese panuse korvamiseks ja oma tegevuseesmärkide saavutamise edendamiseks vaatas ühissetevõtte 2025. aastal põhjalikult läbi oma erasektorist pärit liikmete lisategevuse seoses CBE 2022., 2023. ja 2024. aasta projektikonkurssidega.

Joonis 3.7.3 CBE liikmete panus programmi „Euroopa horisont“

Allikas: CBE eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.7.6. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühissetevõtte (CBE) juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.7.7. Auditeerisime:

- a) ühisettevõtte CBE raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärse kohta

3.7.8. Meie hinnangul annab ühisettevõtte CBE raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.7.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte CBE 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.7.10. *Osas 3.1 ja II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et ühisettevõtte CBE 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.7.11. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusest 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ühisettevõtte CBE raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt [II lisas](#).

3.7.12. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.7.13. Et hinnata ühisettevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Horisont 2020“ kahte ja programmi „Euroopa horisont“ viit maksetehingut, mis valiti juhuslikult kõigist ühisettevõtte CBE 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Leidsime programmi „Euroopa horisont“ ühes tehingus finantsmõjuga vigu. Need tulenesid programmi „Horisont 2020“ reeglite kasutamisest personalikulude arvutamisel ja personalikulude rahastamiskõlbmatute elementide deklareerimisest.

3.7.14. Komisjoni ühise audititalituse järelauditite tulemuste põhjal hindas ühisettevõtte CBE oma programmi „Horisont 2020“ kulutuste (need moodustasid 2025. aastal ligikaudu 52% kõigist ühisettevõtte põhitegevuse maksetest) esinduslikuks veamääraks 1,6% ja allesjäänud veamääraks 1,1%. CBE ei arvutanud oma programmi „Euroopa horisont“ tehingute (2025. aastal moodustasid need ligikaudu 48% ühisettevõtte tegevuskuludest) hinnangulist veamäära, kuna ühise audititalituse järelauditite tulemused ei olnud veel valmis²⁹.

Soovitused

3.7.15. Anname [tabelis 3.7.1](#) ülevaate meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud nende soovitude täitmise seisust, mis tuli täita 2025. aastaks. Üldiselt kontrollime oma soovitude täitmist, kui nende täitmiseks antud aeg on möödas, kuid enamikul juhtudel mitte hiljem kui kolm aastat hiljem. CBE on ainukese avatud soovitude täielikult täitnud.

3.7.16. Esitame oma 2025. aastat käsitlevate leidude põhjal järgmised soovitused.

²⁹ Ühisettevõtte CBE 2025. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.1.

Soovitus CBE 2025–1. Arvutada ja avaldada programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnanguline veamäär

CBE peaks oma tulevastes iga-aastastes tegevusaruannetes arvutama ja avaldama programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnangulise veamäära, mis põhineb järgmisel:

- komisjoni iga-aastases tegevusaruandes esitatud suunised avastatud ja allesjäänud veamäärade ning finantsriskipositsiooni kui veariski sisaldava summa arvutamiseks ning
- komisjoni ühise audititeenistuse ja kontrollikoja andmed toetusesaajate viimaste järelauditite veamäärade kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta keskpaik.

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)

Tabel 3.7.1. Varasemate aastate soovitude täitmine

Nõustumise määr: nõus; osaliselt nõus; ei ole nõus; teave puudub.

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata; pole võimalik järeldusi teha või pole enam asjakohane.

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitude täitmise seisuga kohta	
			Täitmise määr	Märkused
2022	7. soovitus Soovitasime, et 2024. aasta lõpuks peaks CBE võtma programmi „Euroopa horisont“ toetuste haldamisel kasutusele riskipõhise käsitusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe alates ettevalmistustest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaks ühisettevõtte eelkõige tagama, et: a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrollid või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järelauditeid olulisi tulemusi.			2025. aastal kiitis ühisettevõtte CBE direktor heaks dokumendi „Programmi „Euroopa horisont“ kontrollistrateegia – ühisettevõtete ühine käsitusviis“, milles pannakse paika ühtlustatud lähenemine programmi „Euroopa horisont“ toetusmaksete eel- ja järelkontrollide rakendamiseks. Ühisettevõtte võttis kasutusele oma riskipõhise kontrollistrateegia peamised protseduurid.

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)

Ühisettevõtte CBE vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CBE-Replies-SAR-JUS-2025/CBE-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.8. Euroopa raudtee ühissettevõtte (EU-Rail)

Sissejuhatus

3.8.1. Brüsselis asuv Euroopa raudtee ühissettevõtte (edaspidi „ühissettevõtte EU-Rail“ või „EU-Rail“) asutati 2021. aasta novembris programmi „Euroopa horisont“ raames ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2031³⁰. Sellega asendati ühissettevõtte Shift2Rail (S2R), mis asutati programmi „Horisont 2020“ raames 2014. aasta juunis³¹.

3.8.2. EU-Rail on avaliku ja erasektori partnerlus teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas raudteesektoris. Ühissettevõtte liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG MOVE ja DG RTD), ja tööstusharu (raudteesektorit) esindavad partnerid (raudteeseadmete tootjad, raudtee-ettevõtjad, taristuettevõtjad ja teaduskeskused).

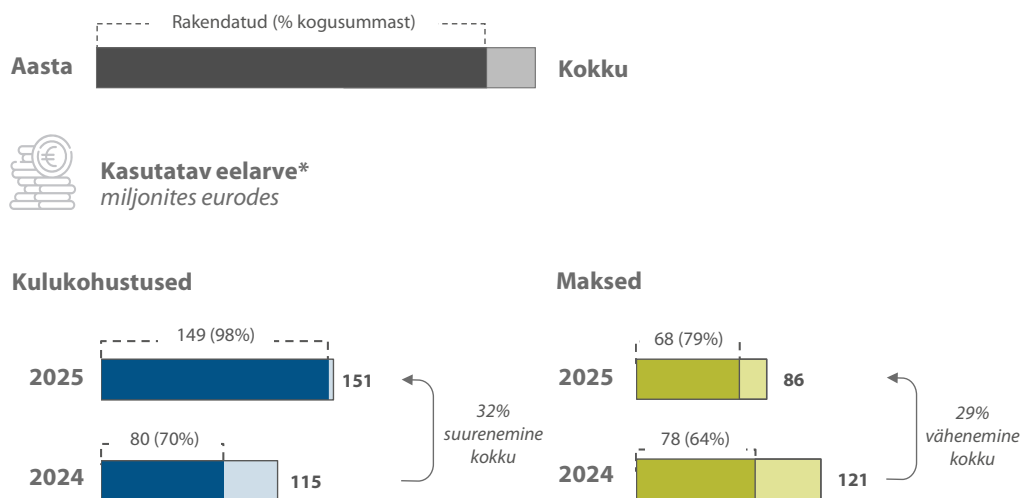
3.8.3. Joonisel 3.8.1 on esitatud andmed EU-Raili eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. Ühissettevõtte 2025. aasta suurendatud kulukohustuste eelarve peegeldab programmi „Euroopa horisont“ mitmeaastaste projektikonkursside 2025. aasta maksete märkimisväärselt suurt mahtu (ligikaudu 140 miljonit eurot). EU-Raili 2025. aasta maksete väiksem eelarve peegeldab programmi „Euroopa horisont“ 2022.–2025. aasta projektikonkursside projektide väiksemaid maksevajadusi. 2025. aasta lõpuks oli ühissettevõtte kasutanud ära 98% oma kulukohustuste eelarvest ja 79% maksete eelarvest. Ühissettevõtte EU-Rail töötajate arv püsis stabiilsena.

³⁰ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühissettevõtteid programmi „Euroopa horisont“ raames.

³¹ Nõukogu määrus (EL) nr 642/2014 ühissettevõtte Shift2Rail asutamise kohta.

Euroopa raudtee ühissetevõtte (EU-Rail)

Joonis 3.8.1. Ühissetevõtte EU-Raili peamised arvanded

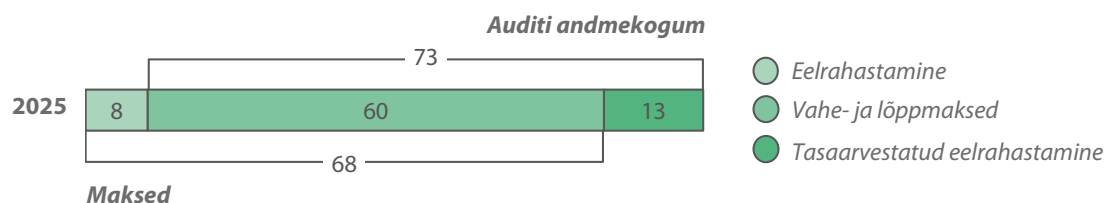

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühissetevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tuluseid ja järgmisel aastasse ümberjaotamisi.

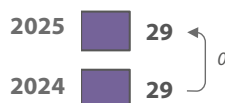
Auditi andmekogum ja maksed

miljonites eurodes

Töötajad**

Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

Allikas: EU-Raili eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning EU-Raili esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Programtide elluviimine

3.8.4. Joonisel 3.8.2 esitatud ülevaates võrreldakse ühissetevõtte EU-Rail liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Euroopa horisont“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalise), nagu kajastatud ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli EU-Rail saavutanud 57% seatud eesmärgist.

Euroopa raudtee ühissettevõtte (EU-Rail)

Joonis 3.8.2 EU-Raili liikmete panus programmi „Euroopa horisont“

Allikas: EU-Raili eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.8.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, Euroopa raudtee ühissettevõtte (EU-Rail) juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.8.6. Auditeerisime:

- ühissettevõtte EU-Rail raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.8.7. Meie hinnangul annab ühissettevõtte EU-Rail raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühissettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.8.8. Meie hinnangul on ühissetevõtte EU-Rail 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.8.9. *Osas 3.1* ja *II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et ühissetevõtte 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.8.10. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusel 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ühissetevõtte EU-Rail raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamusel ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt *II lisas*.

3.8.11. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.8.12. Et hinnata ühissetevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Euroopa horisont“ viit maksetehingut, mis valiti juhuslikult kõigist ühissetevõtte EU-Rail 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasavarvestamisest. Neli tehingut olid seotud kindlasummalise rahastamisega ja üks IT-süsteemide hangetega. Ükski tehing ei sisaldanud finantsmõjuga vigu.

Euroopa raudtee ühisettevõtte (EU-Rail)

3.8.13. Programmi „Euroopa horisont“ toetuste puhul kasutab EU-Rail üksnes kindlasummalist rahastamist. Tegu on [finantsmääruse](#) artiklis 125 sätestatud *lihtsustatud kuluvõimalusega*, mille kohaselt tuleb iga toetusesaaja ja tööpaketi iga kulukategooria kohta eelnevalt esitada üksikasjalikud kuluprognosid. Enne sihttoetuslepingu allkirjastamist hindavad ühisettevõtte palgatud lepingulised eksperdid kuluprognose ja nende alusel kavandatud meetmeid, tagamaks, et need on mõistlikud ja mitte ülemäärased. Seejärel maksab ühisettevõtte toetussumma välja (tingimusel, et ekspertide abiga tehtud hindamisel leiti, et tööpaketid on nõuetekohaselt rakendatud).

3.8.14. Avastasime kindlasummalisi toetusi auditeerides puudusi kahes valdkonnas:

- puuduvad tõendid kindlasummalise rahastamise aluseks olevate eelarvestatud kulude usaldusväärse eelhindamise kohta;
- mõne toetusesaaja panus teatavate väljundite loomisse ei ole piisavalt täpne (see takistab asjakohast hindamist).

3.8.15. Teatasime sarnastest leidudest seoses kindlasummaliste maksetega veel kolmes komisjoni tehtud programmi „Euroopa horisont“ tehingus³².

3.8.16. EU-Rail ei arvutanud oma programmi „Euroopa horisont“ tehingute (2025. aastal moodustasid need ligikaudu 100% ühisettevõtte tegevuskuludest) hinnangulist veamäära³³.

Soovitused

3.8.17. Ühisettevõttel EU-Rail ei ole ühtegi meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud avatud soovitus, mis oleks tulnud täita 2025. aastaks.

³² 2025. aasta aastaaruande punktid 5.24–5.25 ja selgitus 5.3.

³³ Ühisettevõtte EU-Rail 2025. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.1.

3.8.18. Esitame oma 2025. aastat käsitlevate leidude põhjal järgmised soovitused.

Soovitus EU-Rail 2025–1. Arvutada ja avaldada programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnanguline veamäär

EU-Rail peaks oma tulevastes iga-aastastes tegevusaruannetes arvutama ja avaldama programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnangulise veamäära, mis põhineb järgmisel:

- komisjoni iga-aastases tegevusaruandes esitatud suunised avastatud ja allesjäänud veamäärade ning finantsriskipositsiooni kui veariski sisaldava summa arvutamiseks ning
- EU-Raili ja kontrollikoja andmed toetusesaajate viimaste veamäärade kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta keskpaik.

3.8.19. Seoses vajadusega parandada programmi „Euroopa horisont“ kindlasummaliste maksete menetlusi viitame [meie ELi eelarve täitmist käsitleva 2025. aasta aastaaruande soovitusetele 5.1.](#)

Euroopa raudtee ühisettevõtte (EU-Rail)

Ühisettevõtte EU-Rail vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2025/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.9. Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

Sissejuhatus

3.9.1. Luxembourgis asuv [Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte](#) (edaspidi „ühisettevõtte EuroHPC“ või „EuroHPC“) asutati 2018. aasta oktoobris ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2026³⁴. Nõukogu võttis 2021. aasta juulis vastu uue asutamismääruse, millega pikendati ühisettevõtte tegutsemisaega ja laiendati tema volitusi 2021.–2027. aasta MFRi programmide jaoks ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2033³⁵. 2024. aastal muutis nõukogu komisjoni ettepaneku alusel ühisettevõtte asutamismäärust, lisades veel ühe eesmärgi, mis hõlmab tehaste arendamist, et tugevdada Euroopa juhtpositsiooni tehisintellekti valdkonnas³⁶.

3.9.2. Ühisettevõtte EuroHPC on avaliku ja erasektori partnerlus, mis võimaldab koondada vahendeid kõrgjõudlusega andmetöötuse ja tehisintellekti arendamiseks ja kasutuselevõtmiseks Euroopas. Ühisettevõtte liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG CNECT), [osalevad riigid](#) ja kolm erasektorist pärit liiget: Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse tehnoloogiaplatvorm, suurandmete väärtuse ühendus ja Euroopa kvanttööstuse konsortsium.

3.9.3. [Joonisel 3.9.1](#) on esitatud andmed EuroHPC eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. Ühisettevõtte 2025. aasta suurem kulukohustuste ja maksete eelarve kajastab EuroHPC suuremahulist tegevust seoses tehisintellektivabrikutega. 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kasutanud ära 92% oma kulukohustuste eelarvest ja 88% maksete eelarvest. EuroHPC töötajate arv kasvas 28% ja saavutas heakskiidetud ametikohtade loetelus märgitud arvu.

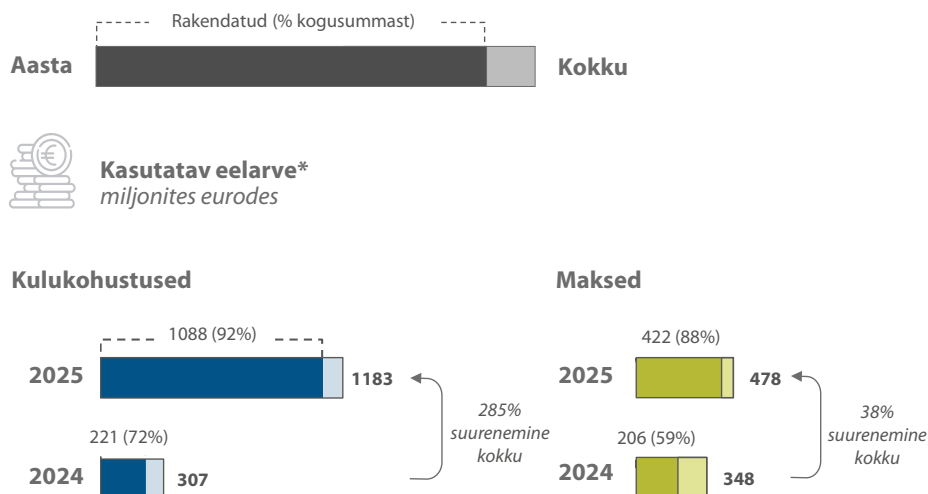
³⁴ Nõukogu määrus (EL) 2018/1488 Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte asutamise kohta.

³⁵ Nõukogu määrus (EL) 2021/1173, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1488.

³⁶ Nõukogu määrus (EL) 2024/1732, millega muudetakse määrust (EL) 2021/1173 seoses EuroHPC algatusega idufirmade kohta, et suurendada Euroopa juhirolli usaldusväärse tehisintellekti vallas.

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühissetevõtte (EuroHPC)

Tabel 3.9.1 Ühissetevõtte EuroHPC peamised arvandmed

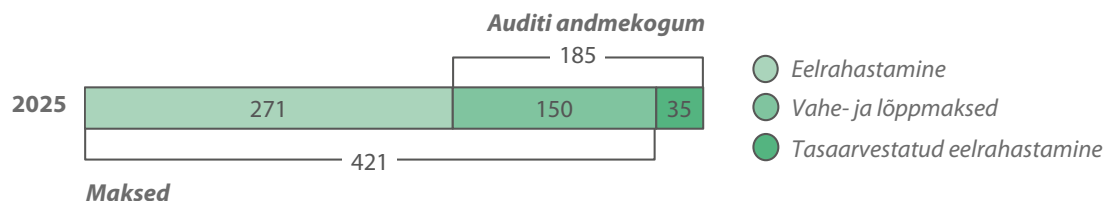

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühissetevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tuluseid ja järgmisel aastasse ümberjaotamisi.

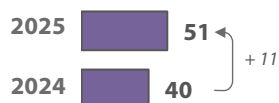
Auditi andmekogum ja maksed

miljonites eurodes

Töötajad**

Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

Allikas: EuroHPC eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning EuroHPC esitatud andmed töötajate arvu kohta.

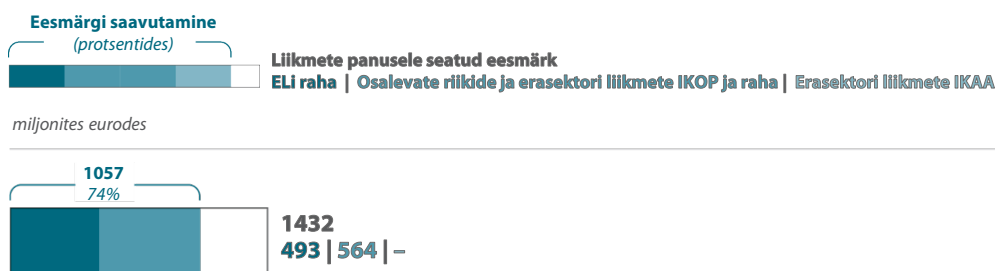
Programtide elluviimine

3.9.4. Joonisel 3.9.2 esitatud ülevaates võrreldakse ühissetevõtte EuroHPC liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Horisont 2020“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalise), nagu kajastatud ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise kaheksas aasta) oli EuroHPC saavutanud 74% seatud

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötamise ühisettevõtte (EuroHPC)

eesmärgist. Nagu me juba varasematel aastatel oleme märkinud³⁷, on see tingitud erasektorist pärit liikmete väikesest panusest (ligikaudu 25 mln eurot) võrreldes miinimumeesmärgiga (420 mln eurot). Erasektorist pärit liikmed võivad panustada mitterahaliselt üksnes innovatsioonitoetustesse, mis moodustavad ligikaudu 30% ühisettevõtte toetuste kogusummast.

Joonis 3.9.2. EuroHPC liikmete panus programmi „Horisont 2020“

Allikas: EuroHPC eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

3.9.5. Joonisel 3.9.3 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte EuroHPC liikmete panusele seatud eesmäärke (programm „Euroopa horisont“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli EuroHPC saavutanud 25% seatud eesmärgist. Täheldasime juba eelmisel aastal³⁸, et kui ühisettevõtte rahastamiskorda ja/või erasektorist pärit liikmetele seatud eesmärgi ei muudeta, ei pruugi EuroHPC saavutada oma erasektorist pärit liikmete panusele 2021.–2027. aasta MFRis seatud märkimisväärselt suuremat eesmärgi (900 mln eurot).

Joonis 3.9.3 EuroHPC liikmete panus programmi „Euroopa horisont“

Allikas: EuroHPC eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

3.9.6. Joonisel 3.9.4 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte EuroHPC liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Digitaalne Euroopat“ ja Euroopa ühendamise rahastu

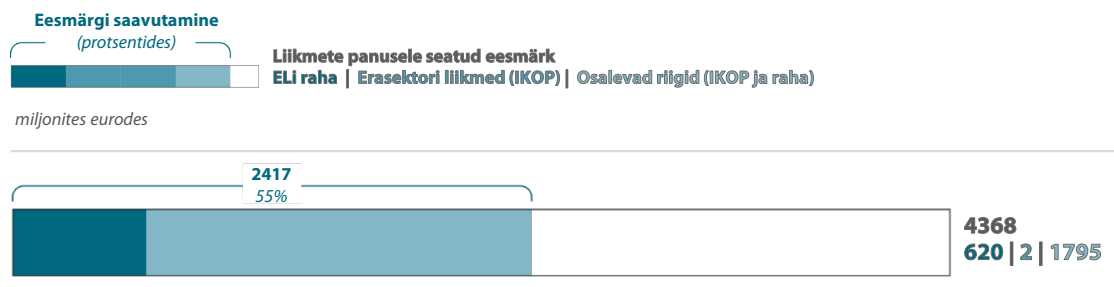
³⁷ Näiteks 2023. aasta aastaaruanne ELi ühisettevõtete kohta (punkt 3.9.16) ja 2024. aasta aastaaruanne ELi ühisettevõtete kohta (punkt 3.9.15).

³⁸ 2024. aasta aastaaruanne ELi ühisettevõtete kohta, punkt 3.9.21.

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

(CEF)) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli EuroHPC saavutanud 55% seatud eesmärgist.

Joonis 3.9.4. EuroHPC liikmete panus programmi „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastusse

Allikas: EuroHPC eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.9.7. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC) juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.9.8. Auditeerisime:

- ühisettevõtte EuroHPC raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.9.9. Meie hinnangul annab ühisettevõtte EuroHPC raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.9.10. Meie hinnangul on ühisettevõtte EuroHPC 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.9.11. *Osas 3.1* ja *II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et ühisettevõtte EuroHPC 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.9.12. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusel 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ühisettevõtte EuroHPC raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamusel ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt *II lisas*.

3.9.13. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.9.14. Et hinnata ühisettevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Horisont 2020“ kuut, programmi „Euroopa horisont“ kahte ja programmi „Digitaalne Euroopa“ kuut maksetehingut (neist neli oli seotud hangetega), mis valiti juhuslikult kõigist ühisettevõtte EuroHPC 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Leidsime programmi „Horisont 2020“ ühes tehingus finantsmõjuga vigu. Need vead tulenesid rahastamiskõlbmatutest personalikuludest (toetusesaaja deklareeris tööandja sotsiaalmaksud tegelikust suuremana, ja ületas töötaja kohta deklareeritud tundide aastase ülemmäära).

3.9.15. Komisjoni ühise audititalituse järelauditite tulemuste põhjal hindas EuroHPC oma programmi „Horisont 2020“ kulutuste (need moodustasid 2025. aastal ligikaudu 31,5% kõigist EuroHPC põhitegevuse maksetest) esinduslikuks veamääraks 0,8% ja allesjäänud veamääraks 0,1%. EuroHPC ei arvutanud oma programmi „Euroopa horisont“ tehingute (2025. aastal moodustasid need ligikaudu 5,5% ühisettevõtte tegevuskuludest) hinnangulist veamäära, kuigi ühise audititalituse järelauditite tulemused oleksid olnud olemas³⁹.

3.9.16. Programmi „Digitaalne Euroopa“ kulutuste kohta (2025. aastal moodustasid need ligikaudu 62% tegevuskuludest) ei olnud Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusameti (HaDEA) järelauditite tulemused veel kättesaadavad. Euroopa ühendamise rahastu kulutuste kohta (2025. aastal ligikaudu 1% tegevuskulude maksetest) EuroHPC konkreetseid järelauditeid ei teinud.

Soovitused

3.9.17. Anname [tabelis 3.9.1](#) ülevaate meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud nende soovitude täitmise seisust, mis tuli täita 2025. aastaks. Üldiselt kontrollime oma soovitude täitmist, kui nende täitmiseks antud aeg on möödas, kuid enamikul juhtudel mitte hiljem kui kolm aastat hiljem. Neljast avatud soovitusest on EuroHPC täielikult täitnud kaks, suuremas osas ühe ja osaliselt ühe.

³⁹ Ühisettevõtte EuroHPC 2025. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.2.

3.9.18. Esitame oma 2025. aastat käsitlevate leidude põhjal järgmised soovitused.

Soovitus EuroHPC 2025–1. Arvutada ja avaldada programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ (sihttoetuste) kulutuste hinnanguline veamäär

EuroHPC peaks oma tulevastes iga-aastastes tegevusaruannetes arvutama ja avaldama programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ (sihttoetuste) kulutuste hinnangulise veamäära, mis põhineb järgmisel:

- komisjoni iga-aastases tegevusaruandes esitatud suunised avastatud ja allesjäänud veamäärade ning finantsriskipositsiooni kui veariski sisaldava summa arvutamiseks ning
- komisjoni ühise audititeenistuse, HaDEA ja kontrollikoja andmed ühisettevõtte toetusesaajate viimaste järeldauditite veamäärade kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta keskpaik.

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

Tabel 3.9.1. Varasemate aastate soovitude täitmine

Nõustumise määr: nõus; osaliselt nõus; ei ole nõus; teave puudub.

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata; pole võimalik järeldusi teha või pole enam asjakohane.

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitude täitmise seisuga kohta	
			Täitmise määr	Märkused
2022	7. soovitus Soovitasime, et 2024. aasta lõpuks peaks EuroHPC võtma programmi „Euroopa horisont“ toetuste haldamisel kasutusele riskipõhise käsitusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe alates ettevalmistustest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaks ühisettevõtte eelkõige tagama, et: a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrollid või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järelaudite olulisi tulemusi.			2025. aastal kiitis ühisettevõtte EuroHPC direktor heaks dokumendi „Programmi „Euroopa horisont“ kontrollistrateegia – ühisettevõtete ühine käsitusviis“, milles pannakse paika ühtlustatud lähenemine programmi „Euroopa horisont“ toetusmaksete eel- ja järelkontrollide rakendamiseks. Ühisettevõtte võttis kasutusele oma riskipõhise kontrollistrateegia peamised protseduurid.
2023	1. soovitus Soovitasime, et 2025. aasta keskpaigaks peaks EuroHPC toetama erasektorist pärit liikmete 2021.–2027. aasta programmidesse („Euroopa horisont“ ja			Erasektorist pärit liikmete panusele seatud eesmärk jäeti EuroHPC asutamismääruse kahe viimase muutmise (juuni 2024 ja jaanuar 2026) käigus ümber hindamata – nagu on märgitud aruandes ELi ühisettevõtete 2024. aasta eelarve

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõte (EuroHPC)

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitus täitmise seisukohta	
			Täitmise määr	Märkused
	„Digitaalne Euroopa“) panustatavatele vahenditele seatud eesmärkide komisjonipoolset ümberhindamist.			täitmisele heakskiidu andmise kohta (vt EuroHPCd käsitleva punkti 24 alapunkt c).
2023	2. soovitus Soovitasime, et 2025. aasta lõpuks peaks EuroHPC esiteks töötama välja korrigeerivad mehhanismid, et vähendada oma raha ülejääki mõistlikule tasemele, ning teiseks viima koostöös komisjoniga oma rahataotlused iga eelarveaasta kohta vastavusse oma hinnanguliste kuluvajadustega.			Ühisettevõtte EuroHPC vähendas märkimisväärselt oma kogunenud raha summat – 904,7 miljonilt eurolt 2024. aasta lõpus 551,7 miljonile eurole 2025. aasta lõpus (vähenemine 39%).
2023	3. soovitus Soovitasime, et 2024. aasta lõpuks peaks EuroHPC kasutama oma suurenenud töötajaskonda, et püüda saavutada ühisettevõtte 2024. aasta lõpuks seatud värbamisesmärgi.			2023. aasta lõpuks oleks EuroHPC pidanud tööle võtma 39 uut töötajat, et saavutada ametikohtade arv (54), mida ta vajab 2021.–2027. aasta MFRiks kavandatud tegevuse rakendamiseks. 2025. aasta lõpuks oli täitmata ainult kolm, millest kahe jaoks olid töölepingud 2025. aasta detsembris juba allkirjastatud.

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

Ühisettevõtte EuroHPC vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2025/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.10. Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)

Sissejuhatus

3.10.1. Brüsselis asuv Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS) (edaspidi „ühisettevõtte SNS“ või „SNS“), asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris ajavahemikuks kuni 31. detsember 2031⁴⁰.

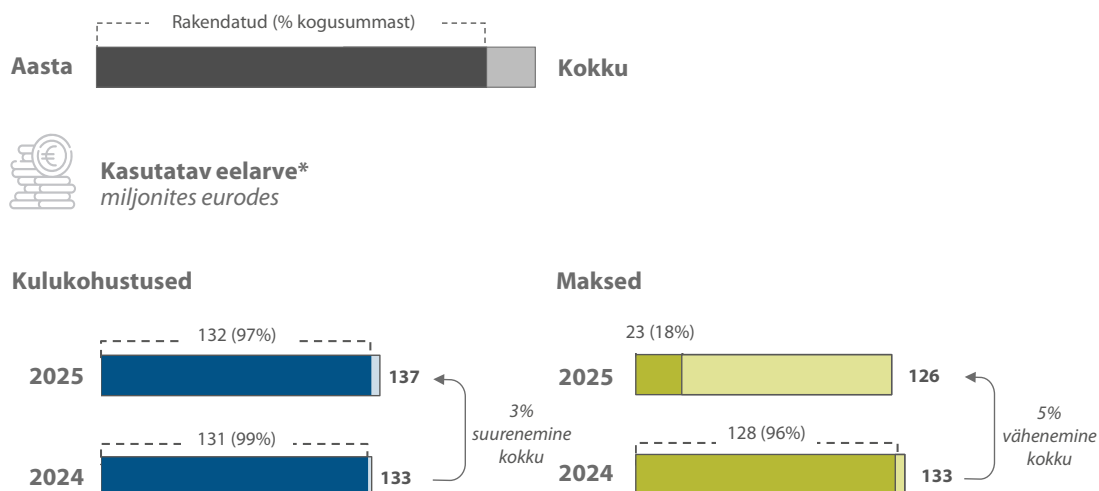
3.10.2. Ühisettevõtte SNS on avaliku ja erasektori partnerlus, mille eesmärk on hõlbustada ja arendada Euroopa juhtpositsiooni tööstuses 5G- ja 6G-võrkude ja -teenuste alal. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG CNECT), ning 6G nutivõrkude ja -teenuste tööstusharu ühendus (6G-IA).

3.10.3. Joonisel 3.10.1 on esitatud andmed SNSi eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kasutanud ära 97% oma kulukohustuste eelarvest ja 18% maksete eelarvest. Maksete eelarve täitmise madal määr oli tingitud viivitustest komisjonisisises otsustusprotsessis seoses programmi „Euroopa horisont“ käsitleva määruse artikli 22 lõike 5 kohaste turvasätetega, et kehtestada piiratud või julgeoleku seisukohast tundlike projektikonkursside raamistik ja loetelu positiivse hinnangu saanud riikidest, kelle osalemist sellistel projektikonkurssidel peeti vastuvõetavaks. Kuna 2025. aasta projektikonkursside ei olnud võimalik enne seda otsust algatada, pidi ühisettevõtte sihttoetuslepingute sõlmimise ja nendega seotud eelmaksete tegemise 2026. aasta esimesse poolde edasi lükkama. Sellest tulenevalt kanti ligikaudu 104 miljonit eurot (82%) kasutamata maksete assigneeringuid ümber järgnevate aastate maksete eelarvesse. Ühisettevõtte SNS töötajate arv püsis üldjoontes stabiilsena.

⁴⁰ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)

Tabel 3.10.1. Ühisettevõtte SNS peamised arvandmed

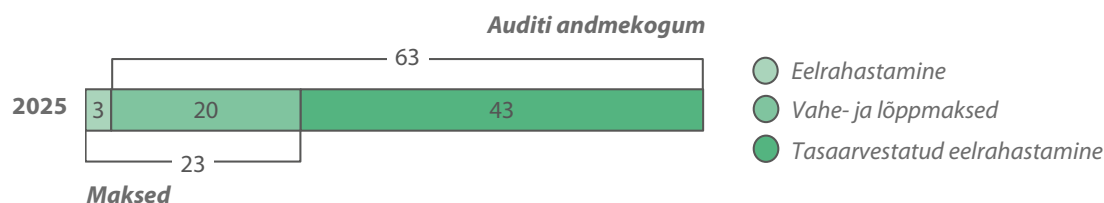

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

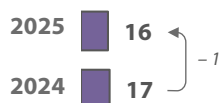
Auditi andmekogum ja maksed

miljonites eurodes

Töötajad**

Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

Allikas: Ühisettevõtte SNS eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning Ühisettevõtte SNS esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Programtide elluviimine

3.10.4. Joonisel 3.10.2 esitatud ülevaates võrreldakse ühisettevõtte SNS liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Euroopa horisont“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalise), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli SNS saavutanud 61% seatud eesmärgist.

Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)

Joonis 3.10.2 SNSi liikmete panus programmi „Euroopa horisont“

Allikas: Ühisettevõtte SNS eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.10.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS) juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.10.6. Auditeerisime:

- ühisettevõtte SNS raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.10.7. Meie hinnangul annab ühisettevõtte SNS raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.10.8. Meie hinnangul on ühisettevõtte SNS 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.10.9. *Osas 3.1* ja *II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et ühisettevõtte SNS 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.10.10. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusel 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ühisettevõtte SNS raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt *II lisas*.

3.10.11. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.10.12. Et hinnata ühisettevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Euroopa horisont“ viit maksetehingut, mis valiti juhuslikult kõigist ühisettevõtte SNS 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Ükski tehing vigu ei sisaldanud.

Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)

3.10.13. SNS ei arvutanud oma programmi „Euroopa horisont“ tehingute (2025. aastal moodustasid need 100% ühisettevõtte tegevuskuludest) hinnangulist veamäära, kuigi ühise audititalituse järelauditite tulemused olid olemas.

Soovitused

3.10.14. Anname [tabelis 3.10.1](#) ülevaate meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud nende soovitude täitmise seisust, mis tuli täita 2025. aastaks. Üldiselt kontrollime oma soovitude täitmist, kui nende täitmiseks antud aeg on möödas, kuid enamikul juhtudel mitte hiljem kui kolm aastat hiljem. SNS täitis ainukese avatud soovitusel vaid osaliselt.

3.10.15. Esitame oma 2025. aastat käsitlevate leidude põhjal järgmised soovitusel.

Soovitus SNS 2025–1. Arvutada ja avaldada programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnanguline veamäär

SNS peaks oma tulevastel iga-aastastes tegevusaruannetes arvutama ja avaldama programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnangulise veamäära, mis põhineb järgmisel:

- komisjoni iga-aastases tegevusaruandes esitatud suunised avastatud ja allesjäänud veamäärade ning finantsriskipositsiooni kui veariski sisaldava summa arvutamiseks ning
- komisjoni ühise audititeenistuse ja kontrollikoja andmed toetusesaajate viimaste järelauditite veamäärade kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta keskpaik.

Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)

Tabel 3.10.1. Varasemate aastate soovitude täitmine

Nõustumise määr: nõus; osaliselt nõus; ei ole nõus; teave puudub.

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata; pole võimalik järeldusi teha või pole enam asjakohane.

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitude täitmise seisuga kohta	
			Täitmise määr	Märkused
2022	7. soovitus Soovitasime, et 2024. aasta lõpuks peaks SNS võtma programmi „Euroopa horisont“ toetuste haldamisel kasutusele riskipõhise käsitusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe alates ettevalmistustest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaks ühisettevõtte eelkõige tagama, et: a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrollid või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järelauditite olulisi tulemusi.			2025. aastal kiitis ühisettevõtte SNSi direktor heaks dokumendi „Programmi „Euroopa horisont“ kontrollistrateegia – ühisettevõtete ühine käsitusviis“, milles pannakse paika ühtlustatud lähenemine programmi „Euroopa horisont“ toetusmaksete eel- ja järelkontrollide rakendamiseks. 2026. aasta esimesel poolel võttis ühisettevõtte kasutusele oma riskipõhise kontrollistrateegia põhielemendid. Alusprotsesside süstemaatilise rakendamise tugevdamiseks on vaja teha täiendavat tööd.

Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)

Ühisettevõtte SNS vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SNS-Replies-SAR-JUS-2025/SNS-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.11. Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte (GH EDCTP3)

Sissejuhatus

3.11.1. Brüsselis asuv Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte (edaspidi „ühisettevõtte GH EDCTP3“ või „GH EDCTP3“), asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris ajavahemikuks, mis lõpeb 31. detsembril 2031⁴¹. Ühisettevõtte tugineb esimesele ja teisele Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerluse (EDCTP) programmile. Ta sai majanduslikult sõltumatuks 23. novembril 2023.

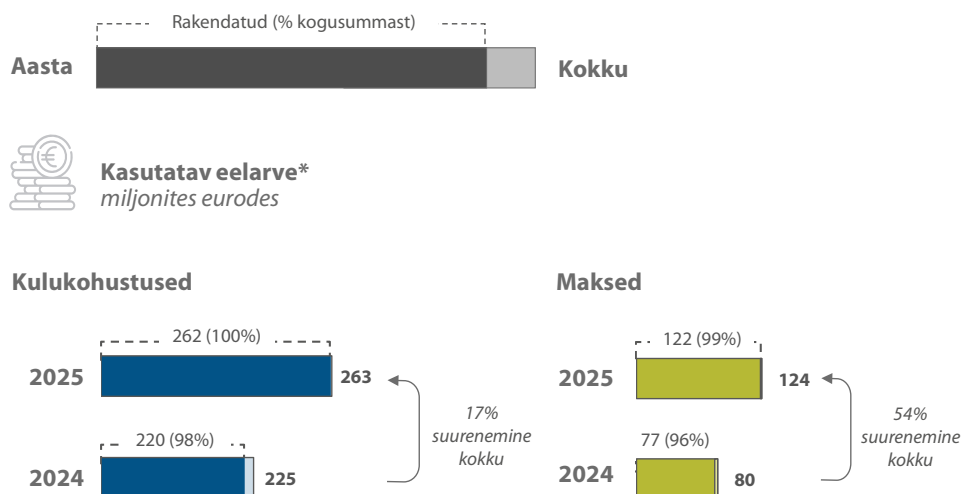
3.11.2. GH EDCTP3 on partnerlus ELi ja EDCTP ühenduse vahel. Viimase liikmeteks (käesoleva aruande koostamise seisuga) on praegu **16 Euroopa riiki ja 33 Aafrika riiki**. Ühisettevõtte eesmärk on pakkuda uusi lahendusi nakkuskoormuse vähendamiseks Saharataguses Aafrikas ning tugevdada teadussuutlikkust, et valmistuda nakkushaiguste taas esilekerkimiseks selles piirkonnas ja mujal maailmas ning neile reageerida. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon (DG RTD), ja EDCTP ühendus.

3.11.3. *Joonisel 3.11.1* on esitatud andmed GH EDCTP3 eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. Ühisettevõtte 2025. aasta maksete suurem eelarve tuleneb varasemate aastate projektikonkursside projektide rakendamisest ja suurematest halduskuludest. 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kasutanud ära 100% oma kulukohustuste eelarvest ja 98% maksete eelarvest. GH EDCTP3 töötajate arv kasvas 32% ja saavutas heakskiidetud ametikohtade loetelus märgitud arvu.

⁴¹ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

Joonis 3.11.1. Ühisettevõtte GH EDCTP3 peamised arvandmed

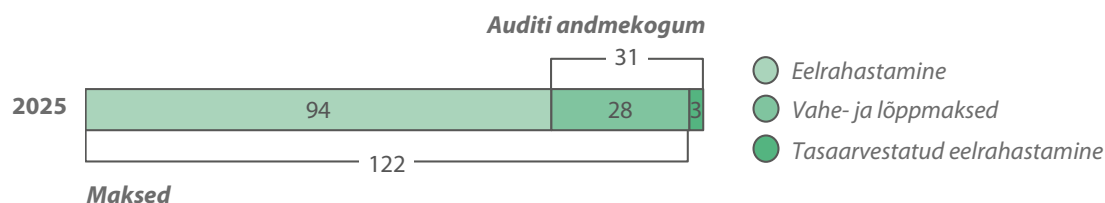

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

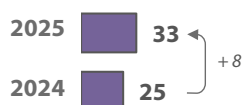
Auditi andmekogum ja maksed

miljonites eurodes

Töötajad**

Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

Allikas: GH EDCTP3 eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning GH EDCTP3 esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Programmi elluviimine

3.11.4. Tabelis 3.11.2 esitatakse ülevaade, milles võrreldakse ühisettevõtte GH EDCTP3 liikmete seatud eesmärgi (programm „Euroopa horisont“) nende tegeliku rahalise ja mitterahalise panusega, nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli GH EDCTP3 saavutanud 34%

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

seatud eesmärgist. See on tingitud panustavate partnerite väga väikesest rahalisest panusest (17 miljonit eurot ehk ligikaudu 4% 400 miljoni euro suurusest eesmärgist) ning ELi toetuse väiksemast kasutamisest (231 miljonit eurot ehk 26% 883 miljoni euro suurusest eesmärgist).

Joonis 3.11.2 GH EDCTP3 liikmete panus programmi „Euroopa horisont“

Allikas: Global Health EDCTP3 eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.11.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte (GH EDCTP3) juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.11.6. Auditeerisime:

- ühisettevõtte GP EDCTP3 raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväarsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväarsuse kohta

3.11.7. Meie hinnangul annab ühisettevõtte GH EDCTP3 raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

aspektides õiglase pildi ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.11.8. Meie hinnangul on ühisettevõtte GH EDCTP3 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Märkustega arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.11.9. *Osas 3.1 ja II lisas* kirjeldatud töö põhjal (välja arvatud punktis „Alus märkustega arvamuse esitamiseks“ kirjeldatud asjaolude mõju) ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et GH EDCTP3 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Alus märkustega arvamuse esitamiseks

3.11.10. Et hinnata ühisettevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi viit maksetehingut, mis valiti juhuslikult kõigist ühisettevõtte GH EDCTP 3 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Kõik viis tehingut olid seotud programmi „Euroopa horisont“ toetusmaksetega. Leidsime, et viiest tehingust neli olid olulisel määral vigadest mõjutatud (personalikulude enammaksed), kuid ühisettevõtte ei olnud neid vigu avastanud.

3.11.11. Esimese tehingu puhul leidsime, et ligikaudu 8% auditeeritud summast oli makstud õigusnormide vastaselt, sest päevatasud olid valesti arvutatud. Esitasime sarnase leiu (lisaks vale vahetuskursi kasutamisele) ka teise tehingu kohta, milles leidsime ligikaudu 14% suuruse vea. Kolmandas tehingus arvutati valesti deklareeritavate päevade arv, mille tulemuseks oli ligikaudu 5% suurune viga. Neljanda tehingu puhul täheldasime, et deklareeriti suures summas rahastamiskõlbmatuid lisatasusid, kasutati valesid

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

vahetuskursse ja maksti päevaraha isikutele, kes ei töötanud toetusesaaja heaks. Nende õigusnormide rikkumiste tõttu oli tehingu veamäär kokku ligikaudu 67%.

Muu asjaolu

3.11.12. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusest 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ühisettevõtte GH EDCTP3 raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt [II lisas](#).

3.11.13. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.11.14. GH EDCTP3 ei arvutanud oma programmi „Euroopa horisont“ tehingute (2025. aastal moodustasid need ligikaudu 100% ühisettevõtte tegevuskuludest) hinnangulist veamäära.

Soovitused

3.11.15. Anname [tabelis 3.11.1](#) ülevaate meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud nende soovitude täitmise seisust, mis tuli täita 2025. aastaks. Üldiselt kontrollime oma soovitude täitmist, kui nende täitmiseks antud aeg on möödas, kuid enamikul juhtudel mitte hiljem kui kolm aastat hiljem. GH EDCTP 3 on ainukese avatud soovitude suuremas osas täitnud.

3.11.16. Esitame oma 2025. aastat käsitlevate leidude põhjal järgmised soovitused.

Soovitus GH EDCTP3 2025–1. Arvutada ja avaldada programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnanguline veamäär

GH EDCTP3 peaks oma tulevastes iga-aastastes tegevusaruannetes arvutama ja avaldama programmi „Euroopa horisont“ kulutuste hinnangulise veamäära, mis põhineb järgmisel:

- komisjoni iga-aastases tegevusaruandes esitatud suunised avastatud ja allesjäänud veamäärade ning finantsriskipositsiooni kui veariski sisaldava summa arvutamiseks ning
- komisjoni ühise audititeenistuse ja kontrollikoja andmed toetusesaajate viimaste järelauditite veamäärade kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta keskpaik.

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

Tabel 3.11.1. Varasemate aastate soovitude täitmine

Nõustumise määr: nõus; osaliselt nõus; ei ole nõus; teave puudub.

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata; pole võimalik järeldusi teha või pole enam asjakohane.

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitude täitmise seisuga kohta	
			Täitmise määr	Märkused
2022	7. soovitus Soovitasime, et 2024. aasta lõpuks peaks GH EDCTP3 võtma programmi „Euroopa horisont“ toetuste haldamisel kasutusele riskipõhise käsitlusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe alates ettevalmistustest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaks ühisettevõtte eelkõige tagama, et: a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrollid või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järelauditite olulisi tulemusi.			2025. aastal kiitis ühisettevõtte GH EDCTP3 direktor heaks dokumendi „Programmi „Euroopa horisont“ kontrollistrateegia – ühisettevõtete ühine käsitlusviis“, milles pannakse paika ühtlustatud lähenemine programmi „Euroopa horisont“ toetusmaksete eel- ja järelkontrollide rakendamiseks. Leidsime programmi „Euroopa horisont“ viie maksetehingu auditeerimisel 2025. aastal sageli olulise veamäära deklareeritud personalikuludes (vt punktid 3.11.10 ja 3.11.11). See näitab, et ühisettevõtte peab oma sisekontrollisüsteeme veel parandama. Märgime siiski, et 2025. aastal ja 2026. aasta esimesel poolel võttis ühisettevõtte kasutusele oma riskipõhise kontrollistrateegia peamised protseduurid.

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

Ühisettevõtte GH EDCTP3 vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2025/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

3.12. Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (ECCC)

Sissejuhatus

3.12.1. Bukarestis asuv Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (edaspidi „ECCC“), asutati programmi „Digitaalne Euroopa“ raames 2021. aasta mais ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2029⁴². Ta sai majanduslikult sõltumatuks 24. septembril 2024. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon, ja ELi liikmesriigid.

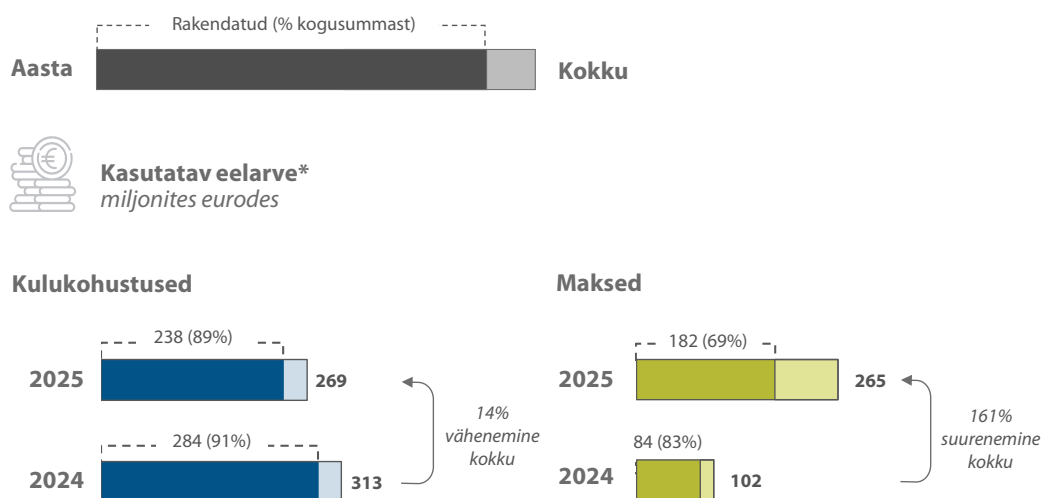
3.12.2. ECCC teeb koostööd riiklike koordineerimiskeskuste võrgustikuga, et toetada innovatsiooni ja tööstuspoliitikat küberturvalisuse valdkonnas koostöös tööstuse, VKEde, Euroopa teadus- ja standardiorganisatsioonide, avaliku sektori asutuste ja sidusrühmadega, kes tegelevad küberturvalisusega.

3.12.3. Joonisel 3.12.1 on esitatud andmed ECCC eelarve (sh selle täitmise), maksete auditikogumi ja töötajate kohta. ECCC 2025. aasta suurem maksete eelarve peegeldab programmide „Digitaalne Euroopa“ ja „Euroopa horisont“ sihttoetuste ja taristu oluliselt suuremaid kogunenud maksevajadusi, mille kulukohustused võeti aastal 2025 ja varem. 2025. aasta lõpuks oli ECCC kasutanud ära 89% oma kulukohustuste eelarvest ja 69% maksete eelarvest. ECCC töötajate arv kasvas 22% ja saavutas heakskiidetud ametikohtade loetelus märgitud arvu.

⁴² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/887, millega luuakse küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus ning riiklike koordineerimiskeskuste võrgustik.

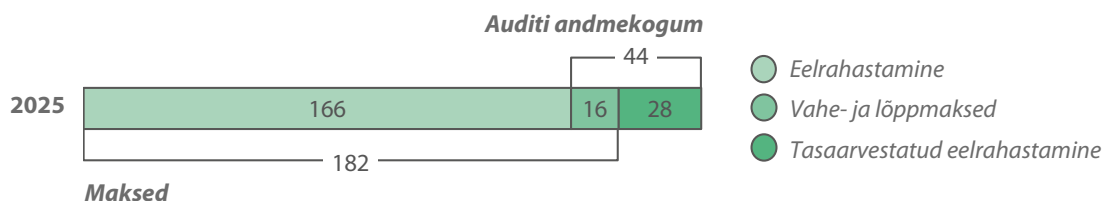
Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (ECCC)

Joonis 3.12.1. ECCC peamised arvandmed

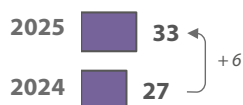

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühissetevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

Auditi andmekogum ja maksed miljonites eurodes

Töötajad** Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

Allikas: ECCC eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning ECCC esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Programmide elluviimine

3.12.4. ECCC asutamismääruse artiklis 21 on sätestatud, et ECCC tegevust programmide „Digitaalne Euroopa“ ja „Euroopa horisont“ raames rahastab põhimõtteliselt komisjon (sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraat), samas kui ühismeetmeid rahastavad

Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (ECCC)

võrdselt komisjon ja liikmesriigid (kui ECCC teised liikmed) oma vabatahtlike panustega. Määruses kehtestatakse komisjoni rahalise toetuse maksimaalne eesmärk ECCC programmi „Digitaalne Euroopa“ tegevusele (ligikaudu 1650 miljonit eurot), kuid mitte programmi „Euroopa horisont“ tegevusele.

3.12.5. Joonisel 3.12.2 esitatud ülevaates võrreldakse ECCC liikmete panusele seatud eesmärgi (programm „Digitaalne Euroopa“) nende tegeliku panusega (rahalise ja mitterahalisega), nagu kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes. 2025. aasta lõpuks (programmi rakendamise viies aasta) oli ECCC saavutanud 34% komisjoni seatud rahalisest eesmärgist. Liikmesriigid ei olnud veel esitanud andmeid oma vabatahtliku panuse kohta ECCC ühismeetmetesse.

Joonis 3.12.2. ECCC liikmete panus programmi „Digitaalne Euroopa“

Allikas: ECCC eelarveaasta 2025 raamatupidamise aastaaruanne.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.12.6. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, küberturvalisuse valdkonna Euroopa pädevuskeskuse (ECCC) juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.12.7. Auditeerisime:

- ECCC raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta,

- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta

3.12.8. Meie hinnangul annab ECCC raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ECCC finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektuse kohta

3.12.9. Meie hinnangul on ECCC 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektuse kohta

3.12.10. *Osas 3.1 ja II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et ECCC 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.12.11. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusel 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ECCC raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate

Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (ECCC)

maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt [II lisas](#).

3.12.12. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.12.13. Et hinnata ühisettevõtte tegevuskulutuste seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime programmi „Digitaalne Euroopa“ nelja maksetehingut, mis valiti juhuslikult kõigist ECCC 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Ükski tehing vigu ei sisaldanud.

3.12.14. ECCC ei arvutanud oma programmi „Digitaalne Euroopa“ toetusmaksete (need moodustasid 100% ECCC tegevuskuludest) hinnangulist veamäära, kuigi Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusameti (HaDEA) järelauditite tulemused olid olemas.

Soovitused

3.12.15. Ühisettevõttel ECCC ei ole ühtegi meie 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud avatud soovitus, mis oleks tulnud täita 2025. aastaks.

3.12.16. Esitame oma 2025. aastat käsitlevate leidude põhjal järgmised soovitusel.

Soovitus ECCC 2025–1. Arvutada ja avaldada programmi „Digitaalne Euroopa“ kulutuste hinnanguline veamäär

ECCC peaks oma tulevastes iga-aastastes tegevusaruannetes arvutama ja avaldama programmi „Digitaalne Euroopa“ kulutuste hinnangulise veamäära, mis põhineb järgmisel:

- komisjoni iga-aastases tegevusaruandes esitatud suunised avastatud ja allesjäänud veamäärade ning finantsriskipositsiooni kui veariski sisaldava summa arvutamiseks ning
- HaDEA ja kontrollikoja andmed ühisettevõtte toetusesaajate viimaste järelauditite veamäärade kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta keskpaik.

Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus
(ECCC)

ECCC vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/ECCC-Replies-SAR-JUS-2025/ECCC-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

Euratomis lepingu alusel tegutsev ühisettevõte

3.13. ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Sissejuhatus

3.13.1. ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E) loodi aprillis 2007 35 aasta pikkuseks perioodiks⁴³. Ühisettevõtte üks peamisi ülesandeid on anda Euroopa Aatomenergiaühenduse (Euratom) panus ITERi Rahvusvahelisse Tuumasünteesienergeetika Organisatsiooni (ITER IO), mis vastutab ITERi projekti rakendamise eest. Lisaks osaleb F4E mitmes tuumasünteesi näidisreaktoritega seotud rahvusvahelises projektis (näiteks Jaapaniga sõlmitud laiema lähenemisviisi lepingus)⁴⁴. Peamisi tuumasünteesirajatise arendatakse Prantsusmaal (ITERi asukohariik) Cadarache'is, kuid ühisettevõtte peakorter asub Barcelonas. F4E liikmed on Euratom, mida esindab Euroopa Komisjon, Euratomi liikmesriigid ja assotsieerunud riigid (praegu Šveits).

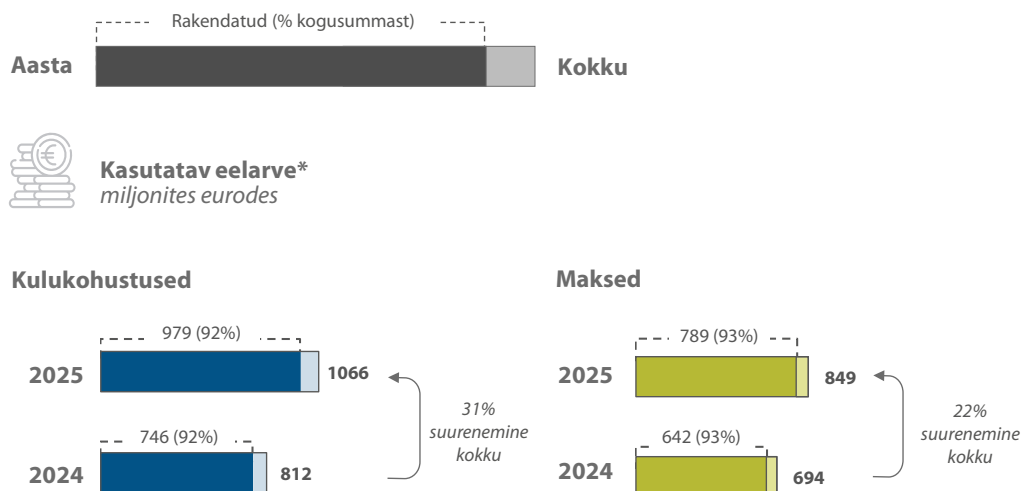
3.13.2. *Joonisel 3.13.1* on esitatud andmed F4E eelarve (sh selle täitmise), auditikogumi ja töötajate kohta. Ühisettevõtte 2025. aasta kulukohustuste ja maksete suurendatud eelarve kajastab eelmiste aastate kasutamata assigneeringute märkimisväärset ümberjaotamist, mis on seotud ITERi asukohariigi sissemaksete ja ITERi-IO tegevusega. 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kasutanud ära 92% oma kulukohustuste eelarvest ja 93% maksete eelarvest. Liigendamata halduseelarve assigneeringute (ligikaudu 87 miljonit eurot) ülekandmise määr oli 8,6%. F4E töötajate arv püsis üldjoontes stabiilsena.

⁴³ Nõukogu otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte.

⁴⁴ Nõukogu otsuse 2007/198/Euratom artikkel 4.

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissetevõtte (F4E)

Joonis 3.13.1 Ühissetevõtte F4E peamised arvandmed

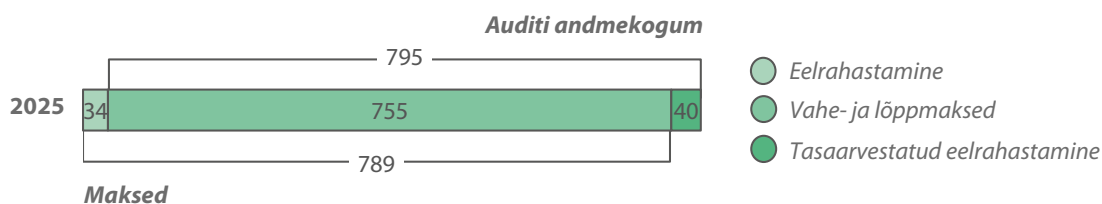

* Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühissetevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tuluseid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

Auditi andmekogum ja maksed

miljonites eurodes

Töötajad**

Töötajate arv seisuga 31. detsember:

** Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte.

Allikas: F4E eelarveaastate 2024 ja 2025 raamatupidamise aastaaruanded ning F4E esitatud andmed töötajate arvu kohta.

Meie kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.13.3. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E) juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel kirjeldatakse [osas 3.1](#) ja [II lisas](#).

3.13.4. Auditeerisime:

- a) ühisettevõtte F4E raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest ja eelarve täitmise aruannetest 31. detsembril 2025. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust,

nagu seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta

3.13.5. Meie hinnangul annab F4E raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi F4E finantsseisundist 31. detsembri 2025. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Asjaolu rõhutamine

3.13.6. Juhime tähelepanu ühisettevõtte F4E 2025. aasta raamatupidamise aastaaruande lisale 5.4.2, milles hinnati ITERi projekti tarnekohustuste ja laiema lähenemisviisi lepingu täitmise (projekti lõpuleviimise prognoos) kogumaksumuseks 27,5 miljardit eurot (2025. aasta hindades). 2024. aasta hindades hinnati summaks 25,8 miljardit eurot. See kasv tuleneb peamiselt ITERi muudetud projektikirjeldusest.

Meie arvamust see asjaolu ei muuda.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulutehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.13.7. Meie hinnangul on ühisettevõtte F4E 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Asjaolu rõhutamine

3.13.8. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu F4E raamatupidamise aastaaruande lisale 5.4.4, milles kirjeldatakse ITERi asukohariigi (Prantsusmaa) panuse vähendamist maksete assigneeringutes (126,6 miljonilt eurolt 60 miljonile eurole). Prantsusmaa ametiasutuste ja komisjoni vahelise kirjavahetuse põhjal tuleks eespool nimetatud vähendamine ametlikult fikseerida enne 2021.–2027. aasta MFRi lõppu.

Meie arvamust see asjaolu ei muuda.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.13.9. *Osas 3.1* ja *II lisas* kirjeldatud töö põhjal ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis annaks alust arvata, et ühisettevõtte F4E 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed ei ole kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Muu asjaolu

3.13.10. Ilma eespool esitatud arvamust kahtluse alla seadmata juhime tähelepanu asjaolule, et alates meie arvamusel 31. detsembril 2025 lõppenud eelarveaasta kohta esitame ühisettevõtte F4E raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksetehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta piiratud kindlusega arvamuse ning oleme muutnud oma riigihankevigade kvantifitseerimise metoodikat. Nende muudatuste ulatust kirjeldatakse üksikasjalikumalt *II lisas*.

3.13.11. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.13.12. Et hinnata ühisettevõtte maksete seaduslikkust ja korrektsust, auditeerisime põhitegevuse 20 maksetehingut ja halduskulude ühte makset, mis valiti juhuslikult kõigist ühisettevõtte F4E 2025. aasta vahe-/lõppmaksetest ja eelmaksete tasaarvestamisest. Ükski tehing ei sisaldanud finantsmõjuga vigu.

3.13.13. Ühel juhul teatasime aga mittekvantifitseeritavast veast, mis oli seotud puudustega F4E ühe raamlepingu haldamises ja rakendamises. Viga tulenes ühisettevõtte suutmatusest algetada uus hankemenetlus pärast lepingu algse maksete maksimumsummat märkimisväärset suurendamist. Täheldasime, et ühisettevõtte poolt nimetatud lepingu alusel seni tehtud maksete kogusumma jäi allapoole esialgset maksimumsummat.

Muud tähelepanekud

3.13.14. Nagu me eelmisel aastal märkisime⁴⁵, esitas ITER-IO ITERi nõukogule 2024. aasta juunis läbivaadatud projektikava koos uue projektikirjeldusega, millega asendati 2016. aastal kokku lepitud projektikirjeldus. Kava hõlmab mitut olulist tehnilist muudatust ITERi projektis, mis võivad märkimisväärselt mõjutada F4E jaoks vajaliku mitterahalise panuse suurust. Mõõname, et projektikirjelduse kohandamine on märkimisväärsete viivituste valguses vajalik (peamiselt oli tegu projekti rakendamise lihtsustamisega). Samas aga täheldasime, et see suurendas märkimisväärselt F4E kestlikkuse alaseid, õiguslikke, tehnilisi ning majanduslikke ja finantsriske. 2025. aasta lõpuks oli ühisettevõtte lisanud need peamised riskid oma riskiregistrisse.

3.13.15. Nõukogu kiitis heaks Euratomi rahastamise kuni aastani 2028. Ühisettevõtte F4E 2025. aasta raamatupidamise aastaaruande lisa 5.4.2 kohaselt suurenes aga ITERi projekti ja laiema lähenemisviisi lepingu tarnekohustuste täitmise maksumus (projekti lõpetamise prognoos) veelgi. See tuleneb peamiselt ITERi ehitusetapi märkimisväärselt pikendamisest 2025. aastalt (esimene plasma) 2035. aastani (teadustegevuse algus), mistõttu suureneb F4E iga-aastane rahaline toetus ITER-IO-le. Ühisettevõtte hindas nende kohustuste suuruseks 2025. aasta lõpu seisuga 27,5 miljardit eurot (võrreldes 2024. aasta lõpu seisuga prognoositud 25,8 miljardi euroga).

3.13.16. ITER-IO tehnilise projekteerimise nõuete käimasolev muutmine võib põhjustada lisakulusid ja viivitusi seoses F4E panusega ITERi projekti ehitamisse. ITERi uute projektikirjeldustest tulenevad tehnilised muudatused ITERi projektis võivad seda riski veelgi suurendada.

⁴⁵ 2024. aasta aastaruanne ELi ühisettevõtete kohta, punktid 3.13.14–3.13.16.

Soovitused

3.13.17. Anname [tabelis 3.13.1](#) ülevaate meie 2022., 2023. ja 2024. aasta ühisettevõtete aastaaruannetes esitatud nende soovituste rakendamise seisust, mis tuli täita 2025. aasta lõpuks. Üldiselt kontrollime oma soovituste täitmist, kui nende täitmiseks antud aeg on möödas, kuid enamikul juhtudel mitte hiljem kui kolm aastat hiljem. F4E on kaks viimast avatud soovitust täielikult täitnud.

3.13.18. Esitame oma 2025. aastat käsitlevate leidude põhjal järgmised soovitused.

Soovitus F4E-2025–1. Tugevdada koostööd ITERi-IOga projekti kavandamisel

F4E peaks tugevdama koostööd ITER-IOga, et minimeerida projekti ulatuses tehtavate oluliste muudatuste mõju ja tugevdada ülesehituse stabiilsust.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta lõpp.

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissettevõtte (F4E)

Tabel 3.13.1. Varasemate aastate soovitude täitmine

Nõustumise määr: nõus; osaliselt nõus; ei ole nõus; teave puudub.

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata; pole võimalik järeldusi teha või pole enam asjakohane.

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitude täitmise seisuga kohta	
			Täitmise määr	Märkused
2023	4. soovitus Soovitasime, et 2025. aasta lõpuks peaks F4E looma välise teenuseosutajate keske koordineerimis- ja juhtimisfunktsiooni ning võtma kasutusele tervikliku metoodika, et korrapäraselt hinnata kogu personalivajadust (koosseisulised töötajad ja välised teenuseosutajad), lähtudes töökoormusest ja nõutavatest oskustest. Samuti peaks ühissettevõtte täiendama oma riskiregistrit kõige olulisemate riskidega, mis tulenevad välise teenuseosutajate laialdasest kasutamisest pikas perspektiivis.			2025. aastal tsentraliseeriti välise teenuseosutajate koordineerimine ja haldamine F4E protsessikontrolli tarneahela- ja finantsosakonnas. Nimetatud osakonnas asub projektijuhtimisbüroo, mis vastutab välise teenuseosutajate keske koordineerimise eest. Sõltumatu välisekspertide rühm viis lõpule F4E töötajate (sealhulgas välise teenuseosutajate) praeguste ja prognoositavate vajaduste hindamist. Hindamises jõuti järeldusele, et välise teenuseosutajate kasutamine F4Es oli mõistlik, võrreldav teiste sarnaste inseneriprojektide praktikaga, ja vastas projekti tegelikele nõuetele ja -vajadustele. F4E viimast riskiregistrit ajakohastati kõigi peamiste võimalike riskidega, mis tulenevad välise teenuseosutajate laialdasest pikaajalisest kasutamisest.

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Kontrollikoja analüüs soovitusete täitmise seisuga kohta	
			Täitmise määr	Märkused
2023	5. soovitus Soovitasime, et 2025. aasta lõpuks peaks F4E võtma oma riskide tõhusaks juhtimiseks sisekontrolliraamistikus kasutusele integreeritud riskijuhtimisprotsessi.			2025. aastal võttis F4E kasutusele sisekontrolliraamistiku, mis sisaldab integreeritud riskijuhtimisprotsessi. 2026. aasta veebruaris viis ühisettevõtte sisekontrolliosakond lõpule F4E riskijuhtimise tulemuslikkuse auditi. Selle aruande põhjal kiitis F4E juhtkond heaks tegevuskava, mille eesmärk on ühisettevõtte kontrollistrateegia ja riskijuhtimisprotsess täielikult integreerida.

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Ühisettevõtte F4E vastused

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/F4E-Replies-SAR-JUS-2025/F4E-Replies-SAR-JUS-2025_ET.pdf

IV auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Petri Sarvamaa, võttis käesoleva aruande vastu Luxembourgis 16. septembril 2026.

Kontrollikoja nimel

president

Tony Murphy

I lisa. Käesolevas aruandes kajastatud ELi ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste loetelu

Lühend	Täisnimi
Ühisettevõtte SESAR 3	Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi Arendav Kolmas Ühisettevõtte
Ühisettevõtte CA	Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte
IHI	Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte
Clean H2	Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte
Kiipide Ühisettevõtte	Kiipide Ühisettevõtte
Ühisettevõtte CBE	Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte
EU-Rail	Euroopa raudtee ühisettevõtte
Ühisettevõtte EuroHPC	Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte
Ühisettevõtte SNS	Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte
Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte	Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte
ECCC	Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus
F4E	ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte

II lisa. Käsitlusviis ja metoodika

Käesolevas lisas kirjeldatakse meie käsitlusviisi ja metoodikat ühissettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste (edaspidi koos „ühissettevõtted“) raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse ning nende aluseks olevate tulude ja maksetehingute korrektsuse auditeerimisel.

Meie **auditimetoodika** on kooskõlas **Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni (IFAC)** ning **kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvahelise organisatsiooni (INTOSAI)** rahvusvaheliste auditistandarditega. Metoodikaga tagatakse, et meie auditijäreldusi toetab piisav ja asjakohane auditi tõendusmaterjal.

Kavandasime oma auditi käsitlusviisi selleks, et esitada meie aruande kasutajatest sihtrühmale iga ühissettevõtte kohta eraldi auditiarvamused, mis põhinevad järgmisel:

- a) *piisav kindlus* raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta;
- b) *piisav kindlus* tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta;
- c) *piiratud kindlus* maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

Samuti esitame oma kasutajatele kõigi ühissettevõtete kui terviku kohta kaks arvamust, mis põhinevad järgmisel:

- a) *piisav kindlus* tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta; ning
- b) *piiratud kindlus* maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

1. OSA. Auditi käsitlusviis seoses raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsusega

Vaatame läbi ühissettevõtete raamatupidamise aastaaruanded, et hinnata nende usaldusväärsust. Need koosnevad järgmisest:

- a) iga ühissettevõtte finantsaruannetest, mis sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovara muutuste aruanne, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisa;id;
- b) eelarve täitmise aruannetest.

iga konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne peab kõigis olulistel aspektides õiglaselt kajastama:

- a) ühissettevõtte finantsolukorda aasta lõpu seisuga;
- b) finantstulemusi ja rahavooge;

- c) netovara muutusi lõppenud aastal.

Auditi käigus:

- a) omandame arusaama juhtimis- ja kontrollisüsteemidest, eelkõige peamistest sisekontrolli komponentidest ja raamatupidamisarvestuse kontrollikeskkonnast;
- b) kontrollime peamisi arvestusprotseduure ja aasta lõpus toimuvat kontode sulgemise protsessi;
- c) analüüsime peamiste arvestusandmete järjepidevust ja põhjendatust;
- d) analüüsime ja võrdleme kontosid ja saldosisid ning kontrollime nendega seotud avalikustatud teavet;
- e) testime ja analüüsime (analüütiliste protseduuride abil) esinduslike valimite ja olulisuse kaalutluste alusel substantiivselt kulukohustusi, makseid ja teatavaid bilansikirjeid;
- f) vaatame läbi raamatupidamis- ja eelarvemenetlused;
- g) hindame, kas finantsaruannete üldine esitusviis on kooskõlas kohaldatava finantsaruandlusraamistikuga;
- h) kasutame kooskõlas rahvusvaheliste auditistandarditega teiste audiitorite tööd (nagu on sätestatud [ELi finantsmääruse](#) artikli 70 lõikes 6);
- i) kontrollime, kas arvestusmeetodid on asjakohased ning arvestushinnangud ja nendega seotud juhtkonna avalikustatud teave on mõistlikud;
- j) hindame, kas juhtkond lähtub raamatupidamises tegevuse jätkuvuse põhimõttest;
- k) hindame, kas raamatupidamise aastaaruanne, sealhulgas kogu avalikustatav teave, kajastab õiglaselt selle aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi.

2. OSA. Auditi käsitusviis raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevate tulu- ja maksetehingute korrektsusele

Selleks et hinnata, kas raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevad tulutehingud vastavad ELi õigusnormidele, tugineme peamiselt ühisettevõtete asjaomaste juhtimis- ja kontrollisüsteemide kontrollimisele. Seda täiendab tehingute esindusliku valimi õigusnormidele vastavuse otsene testimine.

Meie käsitusviisis kasutatakse raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevate maksetehingute ELi õigusnormidele vastavuse hindamiseks peamiselt tehingutest koostatud valimi otsest testimist. Seda täiendab juhtimis- ja kontrollisüsteemide meiepoolne kontroll.

Juhtimis- ja kontrollisüsteemide kontroll

Iga ühissettevõtte puhul uurime järgmist:

- a) ühissettevõtte siseaudiitori või sisekontrolli koordinaatori koostatud hindamised ja audititulemused;
- b) komisjoni siseauditi talituse hindamised ja audititulemused;
- c) ühissettevõtte aasta tegevusaruanne ja peadirektori kinnitav avaldus.

Lisaks eespool kirjeldatud kontrollile hindame ühissettevõtete järelevalve- ja kontrollisüsteemide peamisi kontrollimehhanisme, et saaksime kavandada asjakohased auditiprotseduurid.

Kui me leiame sisekontrollimehhanismides tõsiseid puudusi, püüame võimaluse korral kvantifitseerida nende mõju ja kohandada oma järgneva aasta riskihindamist.

Tulu- ja maksetehingute testimine

Teeme igal aastal riskianalüüsi, mis põhineb meie varasemate auditite tulemustel ning meie hinnangul ühissettevõtete juhtimis- ja kontrollisüsteemidele. Seejärel jagame oma tulu- ja maksetehingute auditi andmekogumi suure, keskmise ja väikese riskiga andmekogumiks, et määrata kindlaks valimi suurus.

Kaalume ka, kas on võimalik tõhusalt kasutada teiste audiitorite tehtud tööd. Kui me soovime mainitud kontrollide tulemusi oma audititöös kasutada, hindame vastavalt rahvusvahelistele auditistandarditele teiste audiitorite sõltumatust ja pädevust ning nende töö ulatust ja asjakohasust.

Tulutehingute puhul võrdleme ELi eelarvest, teistelt liikmetelt või osalevatelt riikidelt saadud toetusi iga ühissettevõtte vastuvõetud eelarvega ning asutamismäärustes ja liikmete lepingutes seatud kohustustega ning hindame iga ühissettevõtte muude tulude kogumise korda (kui see on olemas).

Maksetehingute puhul kasutame *rahaühikupõhist valimi moodustamise meetodit*, et valida välja maksed ja (madalamal tasandil) tehingute individuaalsed kirjed. Vajaduse korral lisame valimisse riskipõhiselt täiendavaid makseid. Iga valitud tehingu puhul uurime, kuidas makse summa arvutati. See hõlmab tehingu analüüsimist alates eelarvekontodest kuni vahendite lõpliku saajani (nt mõne sihttoetuselepingu toetusesaaja või riigihanke alusel töid või teenuseid pakkuv ettevõtte) ning nõuetele vastavuse testimist igal tasandil.

Teeme kindlaks, kas makse oli tehtud eelarves heakskiidetud ja õigusaktides täpsustatud eesmärgil ning kooskõlas kohaldatavate ELi õigusnormidega. Need hõlmavad finantsreegleid (ELTL, iga ühissettevõtte finantsmäärus), alusakte, millega kehtestatakse asjaomane poliitika,

programm või meede, nende alusaktide kohaselt kehtestatud reegleid või määrusi ning lepingulist raamistikku.

Kontrollime kulusid selle hetke seisuga, kui ühisettevõtte need kandis või kui neid kandsid ELi vahendite lõplikud saajad ühisettevõtte rahastatud ja hiljem heaks kiidetud tegevuse käigus (heakskiidetud kulud). Tegelikult tähendab see, et meie andmekogum koosneb vahe- ja lõppmaksetest. Me ei kontrolli eelmakseid nende tegemise ajal, vaid:

- a) pärast rahastatud tegevuste edenemist ja/või kulude kandmist vahendite lõpliku saaja tasandil, kelleks võib olla mõne sihttoetuselepingu toetusesaaja või riigihanke alusel töid või teenuseid pakkuv ettevõtte;
- b) ELi vahendeid haldav ühisettevõtte on vahendite lõppkasutuse (st rahastatud tegevuste edenemise või sellega seotud kulud) heaks kiitnud ja eelmaksed tasaarvestanud.

Tehingute testimise tulemuste hindamine

Meie määratluse kohaselt on viga summa, mida ei oleks tohtinud ühisettevõtte eelarvest välja maksta. Viga tekib siis, kui raha ei kasutata kooskõlas asjakohaste õigusaktidega või kohaldatavate reeglitega.

Viga võib puudutada tehingu kogusummat või osa sellest. Kaalume, kas vead on kvantifitseeritavad või mitte, st kas on võimalik mõõta, kui suur osa kontrollitud summast oli vigadest mõjutatud.

Meie käsitusviisi selle kohta, kuidas me hindame [riigihankevigade mõju maksete korrektsusele](#) kirjeldatakse meie veebipõhisel metoodika- ja juhendplatvormil [AWARE](#) (*Accessible Web-based Audit Resource for the ECA*).

Enne meie kontrole ning neist sõltumatult avastatud ja parandatud vigu veamäära arvutamisel ei arvestata, sest nende avastamine ja parandamine näitab juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusat toimimist.

Kui me leiame valimis vea, analüüsime, kas selle põhjused võivad mõjutada muid sarnaseid makseid, ning kui see on nii, püüame probleemi nii palju kui võimalik eraldada ja hinnata täiendava audititööga asjaomase vea kogusummat andmekogumis.

Kinnitav avaldus – meie auditiarvamuse kujundamine

Meie arvamus tugineb piisavale ja asjakohasele auditi tõendusmaterjalile, mis on saadud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kontrollimise ning tehingute testimise teel.

Tehtud töö võimaldab meil koostada põhjendatud arvamuse selle kohta, kas andmekogumis esinevad vead ületavad olulisuse läve või mitte. Kasutame arvamuse koostamisel 2,0% suurust

olulisuse läve. Samuti võtame arvesse vigade iseloomu, arvu, sagedust ja tausta ning muud kättesaadavat teavet.

Kõigi ühissettevõtete kui terviku maksete seaduslikkust ja korrektsust käsitleva piisava kindlusega arvamuse esitamiseks kontrollime maksetest moodustatud esinduslikku valimit. Ekstrapoleerime oma valimis leitud vead, et esitada statistiline hinnang, st hinnanguline veamäär. Meil on 95% suurune kindlus, et andmekogumi veamäär jääb meie veavahemiku alumise ja ülemise veapiiri vahele.

Võtame oma kokkuvõttes hinnangus arvesse ka komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi (DG RTD) ühise audititalituse tehtud järelauditite tulemusi seoses ühissettevõtete kulutustega programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ sihttoetusteks ning Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusameti (HaDEA) järelauditite tulemusi seoses ühissettevõtete kulutustega programmi „Digitaalne Euroopa“ sihttoetusteks.

Oma piiratud kindlust andvas kinnitavas arvamuses iga ühissettevõtte maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta võtame arvesse kõigi leitud vigade kogusummat¹. Võtame arvesse ka vigade ja muude asjakohaste auditileidude sagedust, ulatust ja iseloomu. See puudutab ka juhtimis- ja kontrollisüsteemide ning ühise audititalituse järelauditite meiepoolset läbivaatamist. Selleks et hinnata, kas veamäär on tõenäoliselt oluline, kasutame oma kutsealast otsustust.

Kui me leiame olulisel määral vigu ja määrame kindlaks nende mõju meie auditiarvamusele, peame otsustama, kas vead või auditi tõendusmaterjali puudumine auditikogumis on läbiva iseloomuga². Kui vead on olulised ja läbiva iseloomuga, esitame vastupidise arvamuse.

Vead või auditi tõendusmaterjali puudumine hinnatakse läbivaks, kui need ei piirdu audiitori hinnangul finantsaruannete üksikelementide, aruannete või kirjetega (st esinevad läbivalt aruannetes või testitud tehingutes). Isegi kui need on kontsentreeritud, on nad siiski läbiva iseloomuga juhul, kui nad moodustavad või võivad moodustada olulise osa finantsaruannetest või on seotud selliste andmete avaldamisega, mis on aruande mõistmiseks keskse tähtsusega.

3. OSA. Pettusi puudutavad auditiprotseduurid

Pettus on mis tahes tahtlik tegevus või tegevusetus, mis on seotud valede, ebaõigete või mittetäielike aruannete või dokumentide kasutamise või esitamisega, nõutava teabe avalikustamata jätmisega ja ELi vahendite väärkasutamisega. Pettused kahjustavad või võivad kahjustada ELi finantshuve.

¹ Piiratud kindlust andva auditis kasutatavad protseduurid erinevad piisava kindluse saamiseks kasutatavatest, kuid meie kutsealase otsustuse kohaselt peaks kindluse tase olema meie aruande kavandatud kasutajate jaoks küllaldane.

² „International Standard on Auditing (ISA) 705 (revised), Modifications to the Opinion in the Independent Auditor’s Report“.

Teeme kindlaks ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruannetes pettustest või vigadest põhjustatud oluliste väärkajastamiste ning nende aluseks olevate tulu - ja maksetehingute ELi õiguse olulise nõuetele mittevastavuse riskid.

Pettustest tuleneva olulise väärkajastamise või nõuete täitmata jätmise juhtumeid on keerulisem avastada kui vigadest tulenevaid juhtumeid, sest pettus võib hõlmata keelatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, andmete moonutamist või sisekontrollimehhanismide eiramist. Töötame välja ja rakendame auditiprotseduure nende riskide käsitlemiseks ning hangime auditi tõendusmaterjali, mis annaks meie arvamusele piisava ja nõuetekohase aluse.

Teavitame OLAFit või EPPOt mis tahes kahtlusest, mis meil on oma audititöö käigus tekkinud, kuigi meie auditid ei ole kavandatud konkreetselt pettuste tuvastamiseks.

4. OSA. Raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsust ja tehingute korrektsust käsitlevate auditiarvamuste vaheline seos

Rahvusvahelistes auditistandardites³ on kindlaks määratud, et kui audiitorid esitavad auditiarvamuse nii raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kui ka selle aluseks olevate tehingute korrektsuse kohta, tuleks neid kahte arvamust selgelt eristada. Modifitseeritud arvamus tehingute korrektsuse kohta ei anna iseenesest alust modifitseeritud arvamuseks raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta.

³ ISSAI 4000 punkt 16.

III lisa. Muud kontrollikoja väljaanded ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste kohta (eriaruanded, ülevaated ja arvamus)

Kontrollikoja eriaruanne 12/2025:

ELi strateegia kiibitööstuse arendamiseks – mõistlikust edenemisest kiibimääruse paketi rakendamisel ei piisa tõenäoliselt üliambitsioonika digikümnenndi sihi saavutamiseks

Auditiga hinnati ELi mikrokiipide strateegia rakendamisel tehtud edusamme, keskendudes komisjoni kiibimääruse paketi tulemuslikkusele digikümnenndi ambitsioonika eesmärgi saavutamisel, milleks on saavutada 2030. aastaks ELi turuosaks 20% ülemaailmsest pooljuhtide tootmisest. Samuti hinnati rahastamismehhanismide ja tööstusstrateegiate tõhusust ning ELi suutlikkust vähendada sõltuvust liiduvälistest pooljuhtide tarnijatest.

Auditileiud

Kiibimääruse pakett ja sellega seotud rahastamine ei ole digikümnenndi eesmärgi saavutamiseks tõenäoliselt piisavad, kuna EL sõltub suurel määral välistest tarnijatest ja teda ohustab tarneahela haavatavus, eelkõige kõrgtehnoloogiliste kiipide tootmistehnoloogia puhul.

Lõviosa investeeringutest teevad endiselt liikmesriigid ja erasektor.

Oskuste nappus ja tootmise kitsaskohad on endiselt peamised takistused ELi pooljuhtide alase suutlikkuse suurendamisel.

Probleeme tekitavad ka ELi ebapiisav juurdepääs toorainetele, kõrged energiahinnad ja geopoliitilised pinged.

Soovitused

Komisjon peaks:

- kontrollima kiiresti strateegia teostatavust ja võtma vajalikke lühiajalisi parandusmeetmeid; ning
- alustama järgmise pooljuhtide strateegia ettevalmistamist.

Kontrollikoja arvamus 01/2026

(vastavalt ELTLi artikli 322 lõikele 1)

ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Konkurentsivõime Fond (ECF), sealhulgas kaitseuuringute ja innovatsiooni eriprogramm

Põhisõnumid

- Euroopa Konkurentsivõime Fondi ja programmi „Euroopa horisont“ toimimine eraldi programmidenä võib põhjustada kattuvusi, suurendada haldamise keerukust ja tuua kaasa killustatuse ohu.
- Osa Euroopa Konkurentsivõime Fondist ja programmist „Euroopa horisont“ võib rakendada eelarve kaudse täitmise raames Euroopa partnerluste, sealhulgas ELi toimimise lepingu artikli 187 alusel loodud ühisettevõtete kaudu, mis toovad teadusuuringute ja innovatsiooni toetamiseks kokku avaliku ja erasektori partnerid. Ühisettevõtted on rakendamisel jätkuvalt peamised tööriistad, kuid võivad vajada selgemat ülesehitust, tõhusust ja piiratud arvu. Kontrollikoda väljendab heameelt ettepaneku üle seada kõigile partneritele kohustus panustada rahaliselt, et suurendada nii vastutust kui ka finantsvõimendust (vt ka arvamus 02/2026 programmi „Euroopa horisont“ käsitleva ettepaneku kohta).
- Lüngad programmidevahelises koordineerimises (ka ühisettevõtete vahel) raskendavad Euroopa Konkurentsivõime Fondi ja muude ELi instrumentide asjakohast suunamist, vastastikuse täiendavuse tagamist ja kattumise vältimist liikmesriikide eraldatava rahastamisega.

Allikas: Täpsem teave eriaruannete ja arvamuste kohta on leitav [kontrollikoja veebisaidil](#).

Kontrollikoja arvamus 02/2026

(vastavalt ELTLi artikli 322 lõikele 1)

ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ aastateks 2028–2034 ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid

Põhisõnumid

- Programmi „Euroopa horisont“ võib rakendada eelarve otsese või kaudse täitmise vormis, kusjuures ühisettevõtted on asutatud partnerlustena ELi toimimise lepingu artikli 187 alusel ühtses ühtlustatud õigusraamistikus. Kontrollikoda avaldab heameelt ühtse asutamisakti ja ühtlustatud reeglite suunas liikumise üle, kuid märkis, et ühisettevõtete struktuuri võiks uuesti hinnata, et parandada koordineerimist ja koostööd, vähendada halduskoormust ja optimeerida juhtimist.
- Ühisettevõtete puhul nähakse ettepanekuga ette ELi-väliste partnerite mitterahalise osaluse kaotamine ja halduskulude täielik rahastamine ELi partneri poolt, et tugevdada sõltumatust ja vältida võimalikke huvide konflikte.
- Ettepaneku ebaselgus selle kohta, kuidas kombineeritud tööprogrammid ja rahastamisvood (nt koos Euroopa Konkurentsivõime Fondiga) toimivad, tekitab riske toetusesaajatele ja rakendamise tõhususele (vt ka arvamus 01/2026).

IV lisa. Varasemate aastate soovitude täitmine

Nõustumise määr: nõus; osaliselt nõus; ei ole nõus; teave puudub.

Täitmise määr: täielikult täidetud; suuremas osas täidetud; osaliselt täidetud; täitmata; pole võimalik järeldusi teha või pole enam asjakohane.

Aasta	Ühisettevõtted	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Täitmise määr
2022	SESAR 3, CBE, EuroHPC	7. soovitus Soovitasime, et -2024. aasta lõpuks peaksid SESAR 3, CBE ja EuroHPC võtma programmi „Euroopa horisont“ toetuste haldamisel kasutusele riskipõhise käsitusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe alates ettevalmistustest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaksid ühisettevõtted eelkõige tagama, et: a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrolle või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järelauditite olulisi tulemusi.		
2022	Clean H2, GH EDCTP3	7. soovitus Soovitasime, et -2024. aasta lõpuks peaksid Clean H2 ja GH EDCTP3 võtma programmi „Euroopa horisont“ toetuste haldamisel kasutusele riskipõhise käsitusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe alates ettevalmistustest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaksid ühisettevõtted eelkõige tagama, et: a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrolle või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järelauditite olulisi tulemusi.		
2022	Ühisettevõtte SNS	7. soovitus Soovitasime, et -2024. aasta lõpuks peaks SNS võtma programmi „Euroopa horisont“ toetuste haldamisel kasutusele riskipõhise käsitusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe		

Aasta	Ühisettevõtte	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Täitmise määr
		alates ettevalmistustest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaks ühisettevõtte eelkõige tagama, et: a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrolli või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järelaudite olulisi tulemusi.		
2023	EuroHPC	1. soovitus Soovitasime, et -2025. aasta keskpaigaks peaks EuroHPC toetama erasektoriga seotud liikmete 2021.–2027. aasta programmidesse („Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“) panustatavatele vahenditele seatud eesmärkide komisjonipoolset ümberhindamist.		
2023	EuroHPC	2. soovitus Soovitasime, et -2025. aasta lõpuks peaks EuroHPC esiteks töötama välja korrigeerivad mehhanismid, et vähendada oma raha ülejääki mõistlikule tasemele, ning teiseks viima koostöös komisjoniga oma rahataotlused iga eelarveaasta kohta vastavusse oma hinnanguliste kuluvajadustega.		
2023	Kiipide Ühisettevõtte	2. soovitus Soovitasime, et -2025. aasta lõpuks peaks Kiipide Ühisettevõtte esiteks töötama välja korrigeerivad mehhanismid, et vähendada oma raha ülejääki mõistlikule tasemele, ning teiseks viima koostöös komisjoniga oma rahataotlused iga eelarveaasta kohta vastavusse oma hinnanguliste kuluvajadustega.		
2023	EuroHPC	3. soovitus Soovitasime, et 2024. aasta lõpuks peaks EuroHPC kasutama oma suurenenud töötajaskonda, et püüda saavutada ühisettevõttele 2024. aasta lõpuks seatud värbamisesmärg.		
2023	F4E	4. soovitus Soovitasime, et -2025. aasta lõpuks peaks F4E looma väliste teenuseosutajate keske koordineerimis- ja juhtimisfunktsiooni ning võtma kasutusele tervikliku meetodika, et korrapäraselt hinnata kogu personalivajadust (koosseisulised töötajad ja välised		

Aasta	Ühisettevõtted	Kontrollikoja soovitus	Nõustumise määr	Täitmise määr
		teenuseosutajad), lähtudes töökoormusest ja nõutavatest oskustest. Samuti peaks ühisettevõtte täiendama oma riskiregistrit kõige olulisemate riskidega, mis tulenevad väliste teenuseosutajate laialdasest kasutamisest pikas perspektiivis.		
2023	F4E	5. soovitus Soovitasime, et 2025. aasta lõpuks peaks F4E võtma oma riskide tõhusaks juhtimiseks sisekontrolliraamistikus kasutusele integreeritud riskijuhtimisprotsessi.	✓	

Lühendid

7. raamprogramm	Teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmes raamprogramm (2007–2013)
CBE	Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte
CEF	Euroopa ühendamise rahastu
Clean H2	Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte
DG CNECT	Euroopa Komisjoni sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraat
DG MOVE	Liikuvuse ja transpordi peadirektoraat
DG RTD	Euroopa Komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat
ECCC	Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus
EDCTP	Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerlus
ELTL	Euroopa Liidu toimimise leping
EPPO	Euroopa Prokuratuur
EUAN	ELi asutuste võrgustik
EU-Rail	Euroopa raudtee ühisettevõtte
Euratom	Euroopa Aatomienergiaühendus
F4E	Ühisettevõtte Fusion for Energy
HaDEA	Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet
IHI	Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte
IKAA	Mitterahaline panus lisategevusse
IKOP	Mitterahaline panus põhitegevuseks
IMI	Innovatiivsete Ravimite Algatuse Ühisettevõtte
ISAd	Rahvusvahelised auditistandardid
ISSAId	Kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheline organisatsioon
ITER	Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor
ITER-IO	ITERi Rahvusvaheline Termotumaenergeetika Organisatsioon
MFR	Mitmeaastane finantsraamistik
OLAF	Euroopa Pettustevastane Amet
Ühisettevõtte CA / CA	Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte

Ühisettevõtte EuroHPC	Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte
Ühisettevõtte SESAR 3	Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi Arendav Kolmas Ühisettevõtte
Ühisettevõtte SNS	Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte
Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte	Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

AUTORIÕIGUS

© Euroopa Liit, 2026

Euroopa Kontrollikoja taaskasutamispoliitika on kehtestatud [Euroopa Kontrollikoja otsusega nr 6–2019](#) avatud andmete poliitika ja dokumentide taaskasutamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti (nt eraldiseisvates autoriõiguse märgetes), on ELile kuuluv kontrollikoja sisu litsentsitud vastavalt [litsentsile Creative Commons Attribution 4.0 International](#) (CC BY 4.0). Reeglina on taaskasutamine lubatud, kui autoriõigustele on viidatud ja muudatused on ära märgitud. Kontrollikojale kuuluva sisu taaskasutajad ei tohi moonutada algset tähendust ega sõnumit. Kontrollikoda ei vastuta taaskasutamise tagajärgede eest.

Kui konkreetsetes sisus, näiteks kontrollikoja töötajatest tehtud fotodel, on kujutatud tuvastatavaid eraisikuid, või kui see sisaldab kolmandate isikute teoseid, tuleb teil taotleda täiendavaid õigusi.

Kui luba on saadud, tühistab ja asendab see eespool nimetatud üldise loa ja osutab selgelt mis tahes kasutuspiirangutele.

On võimalik, et ELile mittekuuluva sisu kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse omajatelt.

Joonis 1.2: koostas Eurostat ja kohandas kontrollikoda.

Halduspiirid: © EuroGeographics © [OpenStreetMap](#) (litsentseerimise aluseks [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0](#) litsents (CC BY-SA))

Kartograafia: Eurostat – IMAGE, 06/2026.

Joonised 1.6 ja 1.7: jooniste kujundamisel kasutati [Flaticon.com](#) ikoone. © Freepik Company S.L. Kõik õigused kaitstud.

Tööstusomandi õigustega hõlmatud tarkvara või dokumendid, nagu patendid, kaubamärgid, registreeritud disainilahendused, logod ja nimed, ei kuulu kontrollikoja taaskasutamispoliitika alla.

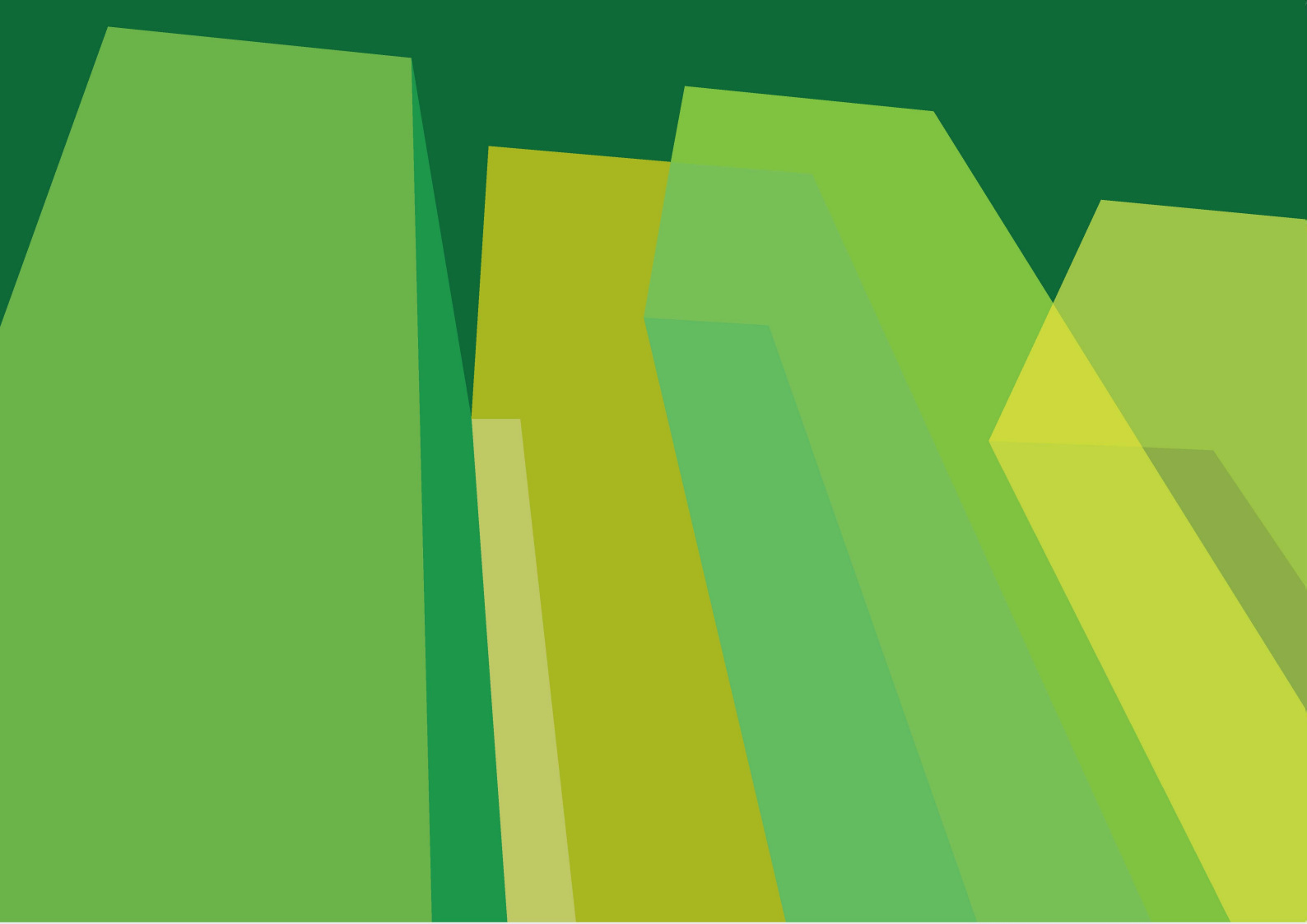
Domeeni europa.eu alla koondatud Euroopa Liidu institutsioonide veebisaitidel leidub linke, mis viivad muudele veebisaitidele. Kontrollikoda ei vastuta nende sisu eest ja soovib teil seetõttu tutvuda nende veebisaitide isikuandmete ja autoriõiguse kaitse põhimõtetega.

Kontrollikoja logo kasutamine

Kontrollikoja logo ei tohi kasutada ilma kontrollikoja eelneva nõusolekuta.

KUIDAS VIIDATA

Euroopa Kontrollikoda, [Aastaruanne ELi ühisettevõtete ja nendega võrdsustatud asutuste kohta eelarveaastal 2025](#), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2026.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus